

ΑΣΤΗΡ της ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Πάντα δοκιμάζετε, το Καλόν κατέχετε

ΜΗΝΙΔΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΔΙΟΤΗΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΙΔΟΣ Εκδόθηκε από το 1858

www.gec.gr/astir

ISSN 1106-4250

Στο τεύχος αυτό

Η Ορατή και η Αόρατη Δύναμη του Αγ. Πνεύματος	163
Από γενιά σε γενιά	166
Από τη Σωτηρία στην τελική Κρίση	169
"Λόγος" και "Ρήμα": Υπάρχει διαφορά;	172
Φιλούσε ο Ιούδας υπέροχα;	176
Ο Μεσσίας των Φτωχών	180
Ανεξήγητη Αγάπη	182
Κόρος, ύβρις, άτη	183

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΤΟ "ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ"

Ενώσω υπηρετούσα στη Ρόδο τη στρατιωτική μου θητεία, ένα απόγευμα βρισκόμουν στο ιατρείο της μονάδας και είχα μπροστά μου ανοικτή την Αγία Γραφή και διάβαζα. Μπήκε ένας σημηνίτης και αφού τελειώσαμε με το λόγο της επισκέψεώς του, με ρώτησε τι διαβάζω. Όταν του απάντησα «το Ευαγγέλιο», μου είπε ότι και εκείνος διαβάζει το ευαγγέλιο. Χάρηκα και τον ρώτησα τι ακριβώς διαβάζει τώρα και εκείνος μου είπε ότι διαβάζει το «ευαγγέλιο» του Θωμά. Είδα το βιβλίο του, ήταν μία συλλογή «αποκρύφων» κειμένων. Όταν τον ρώτησα εάν έχει διαβάσει τα τέσσερα μη αποκρυφα ευαγγέλια, μου απάντησε ότι δεν τα ήξερε. Ο συγκεκριμένος δεν τα ήξερε. Άλλοι τα ξέρουν, αλλά διαβάζουν οποιοδήποτε κείμενο θα τους δώσει πληροφορίες για πράγματα που τα κανονικά ευαγγέλια «κρύβουν».

Οι άνθρωποι της δυτικής κοινωνίας αφού έχουν αποξενωθεί πλήρως από την πραγματική πίστη στον Χριστό, έλκονται από περίεργα πράγματα και συνήθειες που δεν έχουν καμία απολύτως αξία πνευματική. Ένα ακόμα παράδειγμα της ίδιας νοοτροπίας είναι ο «κώδικας Ντα Βίντσι».

Το περιοδικό Νασιοναλ Τζεογκράφικ κυκλοφόρησε το «Ευαγγέλιο του Ιούδα» ένα γνωστικό κείμενο για το οποίο θα διαβάσουμε στο κατατοπιστικό άρθρο του αιδέσιμου Κανταρτζή. Αν λάβει κανείς τον κόπο να διαβάσει αυτό το βιβλίο, θα καταλάβει αμέσως ότι πρόκειται για ένα κείμενο το οποίο δεν έχει καθόλου την σφραγίδα της βιβλικής εγκυρότητας και κανονικότητας.

Τι όμως έκανε ένα κείμενο κανονικό; Οι κανόνες είναι λίγοι: να έχει σαν συγγραφέα έναν μαθητή του Χριστού ή αυτόπτη μάρτυρα ή πρόσωπο από τον κύκλο των μαθητών που είδε τον Χριστό. Να έχει την εσωτερική εκείνη εγκυρότητα της κανονικότητας και της θεοπνευστίας, που μόνο τα κείμενα της Γραφής έχουν και τα οποία έγιναν αποδεκτά από την πρώτη εκκλησία.

Στους τρεις πρώτους αιώνες γράφθηκαν αρκετά, περί τα 15-20 κείμενα που είχαν τον τίτλο ευαγγέλιο ή σχετικό περιεχόμενο, που όμως δεν πήραν ποτέ οποιαδήποτε θέση στη ζωή της εκκλησίας λόγω του ότι ουδέποτε έδειξαν σημάδια εγκυρότητας. Έμειναν στην άκρη και πήραν τον

τίτλο «απόκρυφα». Όταν έγινε η Σύνοδος της Καρθαγένης το 397 μ.Χ. οι εκκλησιαστικοί εκείνοι άνδρες, μεταξύ τους και ο ιερός Αυγουστίνος, δεν έθεσαν σε ψηφοφορία ποια είναι καλά και ποια είναι κακά ευαγγέλια, αλλά απλώς επικύρωσαν την ήδη διαμορφωμένη και αποκρυσταλλωμένη θέση της εκκλησίας σχετικά με τα βιβλία που απάρτιζαν ήδη την Καινή Διαθήκη, περιέβαλλαν δηλαδή με το κύρος μίας Συνόδου τον ήδη διαμορφωμένο Κανόνα.

Ο τίτλος «απόκρυφα» δίνει μία εντύπωση σκοτεινού, κρυφού και μη ανοιχτού σε όλους κειμένου, με αποτέλεσμα να εξάπτεται η φαντασία πολλών από πολύ παλιά μέχρι τις μέρες μας. «Εκεί θα βρούμε την αλήθεια και τα μυστικά που η εκκλησία μας κρύβει» είπαν μερικοί. «Δεν τα βρίσκεις εύκολα» είπαν άλλοι. Άσχετο αν τα εκδίδουν και τα πουλούν ένα σωρό περιφερειακοί εκδοτικοί οίκοι που ασχολούνται με θέματα όπως η μασονία, η μαγεία, η καββάλα, και ο πνευματισμός. Απόκρυφα όμως σημαίνει τα βιβλία που η εκκλησία δεν χρησιμοποιούσε, ούτε ενέκρινε για ανάγνωση από τον άμβωνα και τίποτα παραπάνω.

Ο απόστολος Ιωάννης στην πρώτη επιστολή του, κεφάλαιο 1 και εδάφια 1-3 έχει το εξής να μας πει από την εμπειρία του: «Σας γράφουμε για το ζωποιοό Λόγο, που υπήρχε εξαρχής. εμείς τον έχουμε ακούσει και τον έχουμε δει με τα ίδια μας τα μάτια. Μάλιστα τον είδαμε από κοντά, και τα χέρια μας τον ψηλάφησαν... Αυτό που είδαμε κι ακούσαμε, το αναγγέλλουμε και σ' εσάς, για να συμμετάσχετε κι εσείς μ' εμάς στην ίδια κοινωνία, που είναι η κοινωνία με τον Πατέρα και με τον Υίο του τον Ιησού Χριστό.»

Τα γραπτά των ιερών συγγραφέων ήταν αποτέλεσμα των θείων εμπνεύσεων που είχαν εκείνοι. Στις μέρες μας βλέπουμε να γίνεται όλη αυτή η συζήτηση γι' αυτό το κείμενο με τις μη βιβλικές και τραβηγμένες από τα μαλλιά θεωρίες του, συζήτηση που δεν δυστυχώς δεν γίνεται σε τόση έκταση για τα κανονικά κείμενα του ευαγγελίου.

Όμως ακόμα και με αυτό το υπόβαθρο είναι καλή η ευκαιρία, έστω προσπαθώντας να ανασκευάσουμε διάφορα μυθεύματα, να δείξουμε την αλήθεια και την ομορφιά του Λόγου του Θεού.

ΑΣΤΗΡ της ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Εκδίδεται από το 1858

"Πάντα δοκιμάζετε
το καλόν κατέχετε"
Α' Θεσσα. 5: 21
www.gec.gr/astir

Λεωφ. Αμαλίας 50, 105 58 Αθήνα
Τηλ: 210 3231079 - Fax: 210 3316 577
email: astir@gec.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Ιωάννης Τσεβές

ΙΔΡΥΤΗΣ:
Μιχ.Δ.Καλοποθάκης (1858-1911)

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΕΚΔΟΤΕΣ:
Δημ. Μ. Καλοποθάκης (1911-1946)
Μιχ. Β. Κυριακάκης (1946-1989)
Γ. Τασίολου (1989-1990)
Φ. Β. Καμπουρόπουλος (1991-2002)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:
Γ. Αδάμ, Τιμ. Αναστασιάδης, Ιωάν. Εμμανουήλ,
Παν. Κανταρτζής, Αντ. Κουλούρης,
Μελ. Μελετιάδης, Ευαγ. Μίσης,
Παρ. Παπαγεωργίου, Ιω. Σακινίδου,
Ιωάν. Τσεβές

ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ:
Σειράς «Λόγος»: Λ. Κολλάρος
Σειράς «Παλαιά Διαθήκη»: Γ. Αδάμ
Σειράς «Καινή Διαθήκη»: Στ. Δεληγιάννης
Ειδικών αφιερωμάτων: Μελ. Μελετιάδης
Ποίηση, Προσευχές: Λιλ. Βαλαή

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ: Στέφανος Μοσσιδής

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ: Παναγιώτης Τας

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μυρτώ Σακινίδου

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ: Γιώργος Σάκος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ-ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ: Μαίρη Αλάγιαλη
Λεωφ. Αμαλίας 50 - 105 58 Αθήνα
ΑΡΙΘΜ. ΛΟΓ. ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΑΡΗΛΑ:
149-00-2786-004611 (Ι. Εμμανουήλ)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ:
Θεσ/νίκης: Δημήτρης Σοφός
Κατερίνης: Πάρις Παπαγεωργίου
Κέρκυρας: Βέτα Παντελιού
Χαλκίδας: Νίκος Παντελής
Βοστώνης: Τάκης Τσανικλίδης

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Εσωτερικό & Κύπρος € 10
Ευρώπη: € 26 - ΗΠΑ USD 30
Καναδάς, Αυστραλία κ.λπ. Δολ. 40

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: € 1,00

ISSN 1106-4250

Τα ενυπόγραφα άρθρα απηχούν τις απόψεις των συγγραφέων. Η σύνταξη του περιοδικού διασπρεί το δικαίωμα να κάνει συνομιήσεις ή αλλαγές στα προς δημοσίευση κείμενα. Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Η ΟΡΑΤΗ ΚΑΙ Η ΑΟΡΑΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

του κ. Λ. Κολλάρου

"... με την δύναμιν του Πνεύματος του Θεού"

Ρωμ. ιε' 19

Η δύναμη, όπου κι αν την βλέπουμε, είναι κάτι το μυστηριώδες. Αδυνατούμε να την ορίσουμε και να την περιγράψουμε. Μπορούμε να περιγράψουμε τα αποτελέσματά της αλλά όχι και να εξηγήσουμε την ουσία και την φύση της. Δεν μπορούμε να την αγγίξουμε, να την μυρίσουμε, να την γευθούμε, να την φωτογραφίσουμε ή να την ζωγραφίσουμε. Δεν μπορούμε να της κάνουμε ακτινογραφία, να την εξετάσουμε στο μικροσκόπιο ή να την περιεργαστούμε με το τηλεσκόπιο. Μπορούμε μόνο να δούμε τις ευλογίες ή τις καταστροφές που αφήνει πίσω της μετά το πέρασμά της, αλλά όχι αυτήν καθ' αυτήν σαν ιδιότητα. Είναι ένα μυστήριο του οποίου η πηγή δεν μπορεί να ανακαλυφθεί σε καμία τοποθεσία της γης αυτής διότι η δύναμη είναι αποκλειστική ιδιότητα του Τριαδικού Θεού. Οποιαδήποτε δύναμη φοράνε οι άγγελοι είναι περιβολή που τους παραχώρησε ο Θεός. Η δύναμη που κατέχουμε εμείς οι άνθρωποι δεν είναι παρά ένα κομμάτι που έκοψε και που μας δώρισε ο Θεός χωρίς να μειωθεί ούτε κατά ένα μόριο η δική Του. Ακόμα και η δύναμη που έχουν τα δαιμόνια ήταν αρχικά δοσμένη από τον Παντοδύναμο, τώρα την σφετερίζονται από Αυτόν, και συνεχίζουν να την κατέχουν με την δική Του ανοχή μέχρι τον προκαθορισμένο από τον Θεό καιρό κατά τον οποίο θα έχουν εκπληρωθεί τα σχέδια Του. Στο άρθρο αυτό δεν θα ανοίξουμε τα συρτάρια της Γραφής για να βρούμε τα συμβόλαια που αποδεικνύουν ότι η δύναμη ανήκει εκ φύσεως εις τον Πατέρα, ούτε χρειάζεται να ιδρώσουμε για να αποδείξουμε από την Βίβλο ότι η δύναμη ανήκει εκ φύσεως στον Υίο. Απλά θα περιοριστούμε στο ανωτέρω χωρίο που μιλάει για την δύναμη του Αγίου Πνεύματος, η οποία εφ' όσον είναι «**του Πνεύματος**» άρα ανήκει εκ φύσεως εις το Πνεύμα. Με κριτήριο τα αποτελέσματα των ενεργειών της δύναμης του Αγίου Πνεύματος αυτή μπορεί να διαιρεθεί σε ορατή και σε αόρατη. Αυτό σημαίνει ότι μερικές από τις ενέργειές Του μπορούν και συναντούν το βλέμμα του ανθρώπου ενώ άλλες μπορούν να γίνουν αντιληπτές μόνο από το βλέμμα της ψυχής.

Η ΟΡΑΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Η παντοδυναμία του Πνεύματος έγινε φανερή από κτίσεως κόσμου, και μαζί με αυτά η αίδιος δύναμη και η θεότης Του. Εδώ μιλάμε για το έργο του Πνεύματος στη δημιουργία. Η δημιουργία δεν τελείωσε με την εμφάνιση της μάζας του σύμπαντος από το μηδέν. Ούτε ακόμα η ζωγραφιά της γης είχε πλήρη την υπογραφή της θεότητας την στιγμή της εμφάνισής της στο αχανές στε-

ρέωμα. Η άμορφη μάζα έπρεπε να πάρει το σχήμα της τάξης και της αρμονίας που αρμόζει σε κάθε δημιουργήμα. Τα σπινθηρίζοντα κεράκια του έναστρου ουρανού έπρεπε να τοποθετηθούν στη σωστή θέση από την οποία θα φώτιζαν κάποια γωνιά του σύμπαντος. Οι περιστροφικές κινήσεις του κάθε γαλαξία έπρεπε να εναρμονίζονται με αυτές κάθε άλλου γαλαξία με τρόπο που να μη κλονίζονται οι δυνάμεις του σύμπαντος. Οι τροχιές των άστρων σχεδιάστηκαν με τρόπο που να μη συγκρούονται μεταξύ τους αλλά να υπάρχει τάξη που θα διαρκούσε όσο ο ίδιος ο Θεός θα επέτρεπε τη συνέχιση του σύμπαντος. Αόρατες δυνάμεις έλξης μεταξύ των ουράνιων σωμάτων ήταν απαραίτητες προκειμένου κανένας γαλαξίας να μην απομακρυνθεί από τους άλλους τόσο πού πού να χυθεί στη σκοτεινή απεραντοσύνη που βρίσκεται πέρα από τους συμπαντικούς ορίζοντες. Για ένα τέτοιο καλλιτέχνημα χρειαζόνταν σοφία που να ξεπερνάει το συνολικό άθροισμα της σοφίας όλων των αγγέλων και των ανθρώπων πολλαπλασιασμένο επί το άπειρο. Μια τέτοια σοφία βρίσκεται και υπερχειλίζει από το ευλογημένο πρόσωπο του Αγίου Πνεύματος. Αυτός έλαβε ενεργό μέρος στο έργο της δημιουργίας τοποθετώντας στις ράγες των τροχιών τους κάθε έναν από τα δισεκατομμύρια των πλανητών, στολίζοντας αυτά που αρχικά ήταν χωρίς χάρη αλλά χάος και πατώντας παντού την σφραγίδα της πανσοφίας Του σε ολόκληρη την κτίση. «**Δια του Πνεύματος Αυτού εκόσμησε τους ουραμούς**» (Ιώβ κς' 13), δηλώνει η Γραφή. Αλλά και η γη δεν αδικήθηκε από έναν τυχόν αποκλεισμό της από την ενεργό δραστηριότητα της σοφής Περιστεράς. Όταν η γη δημιουργήθηκε ήταν αρχικά μια άμορφη μάζα και η μόνη περιγραφή που θα μπορούσες να της δώσεις ήταν ότι είναι χάος, έρημος, σκοτεινή και άβυσσος. Το Πνεύμα ήρθε και απλώνοντας τις πλατιές φτερούγες Του διέταξε το σκοτάδι να διαλυθεί και συνέχισε να περιπλανάται σε όλη την επιφάνειά της (Γέν. α'2). Ήταν επί τόπου παρών σε όλες τις έξι ημέρες της δημιουργίας, όχι σαν θεατής αλλά ενεργά συνθέτοντας τα άψυχα και τα έμψυχα με τέτοια σοφία που όσοι είναι προνομιούχοι να μελετήσουν επιστήμες, όπως Φυσική, Χημεία, Βιολογία και άλλες, μένουν έκθαμβοι από το βάθος των μυστηρίων και της σοφίας που ανακαλύπτουν είτε παραδέχονται την ύπαρξη του Θεού είτε όχι.

Εκπλήττομαι όταν Αυτού τα έργα θεωρώ,
Την τάξιν και τους νόμους Του οσάκις μελετώ.
Που η αρχή, το τέρμα που, των κτίσεων Αυτού;
Τα άστρα πόσα τ' ουρανού, αυτών το τέρμα που;

Μια δεύτερη αποκάλυψη της ορατής δύναμης του Πνεύματος εμφανίστηκε στην ανάσταση του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Μερικές φορές η ανάσταση αποδίδεται στον ίδιο τον Χριστό καθώς Αυτός είπε ότι έβαζε την

ζωή Του εθελοντικά και ότι είχε εξουσία πάλιν να λάβει αυτήν· είχε εξουσία να την βάλει και εξουσία να την λάβει (Ιωά.ί'18). Μερικές φορές η ανάστασή Του αποδίδεται στον Πατέρα. Μερικές φορές αποδίδεται στο Άγιο Πνεύμα. Όλες αυτές οι εκδοχές ήταν εξ ίσου αλήθεια. Με την ανάστασή Του ο Πατέρας έλεγε, «Λύσατε τον δέσμο - ας αφεθεί ελεύθερος. Η δικαιοσύνη μου έχει ικανοποιηθεί. Ο νόμος δεν απαιτεί επιπλέον ικανοποίηση, αφού Αυτός σήκωσε όλη την τιμωρία που ο νόμος επιβάλλει». Αλλά αναστήθηκε από το Άγιο Πνεύμα ως προς την ενέργεια που το νεκρό σώμα Του έλαβε δια της οποίας έλυσε τα δεσμά του θανάτου και σηκώθηκε από το μνήμα με μεγαλύτερη άνεση και ευκολία από ότι εμείς σηκωνόμαστε από το κρεβάτι μας μετά από πολλές ώρες ξεκούρασης και ύπνου. Και θανατώθηκε ως προς την σάρκα και ζωοποιήθηκε δια του Πνεύματος (Α'Πέτ.γ'18).

Η ανάσταση του αγαπημένου των ψυχών μας λοιπόν ήταν μια ένδοξη παρουσίαση της παντοδυναμίας του Πνεύματος. Αν εσύ και εγώ θα μπορούσαμε να κυλήσουμε την πέτρα του τάφου και να περάσουμε στον θολωτό του θάλαμο για να περιεργαστούμε το άχρονο σώμα Του, θα βλέπαμε το σώμα του Κυρίου να είναι παγερά ακίνητο. Αν το αγγίζαμε θα νοιώθαμε ένα ρίγος στο δικό μας σώμα που εμπνέεται από την νεκρική ψυχρότητα και ακαμψία. Αν σηκώναμε το χέρι Του και πάλι το αφήναμε, πάλι θα 'πεφτε στο ακίνητο πλευρό Του. Αν κοιτάζαμε τις πληγές Του θα διαπιστώναμε ότι οι σταγόνες αίματος δεν έρεαν πια. «Πράγματι», θα ψιθυρίζαμε, «είναι νεκρός». Η δική μας η επίσκεψη δεν θα μπορούσε να ζωοποιήσει εκείνο το νεκρό σώμα. Αλλά όταν ήρθε η ώρα της επίσκεψης του Παράκλητου ο θάνατος τράπηκε σε φυγή, και το σώμα του Αρχηγού της ζωής ανέστη σε όλο το μεγαλείο της Θεότητάς Του. Αναστήθηκε για να μη πεθάνει πλέον αλλά να ζήσει για πάντα, Βασιλεύς βασιλέων και ως αιώνιος Νικητής ο Άρχοντας των βασιλέων της γης.

Από της γης των νεκρών
Ανέστη ο Σωτήρ Χριστός,
Του θανάτου είναι Νικητής Αυτός
Και για πάντα ζει για τον κάθε πιστό.
Ζωντανός, Νικητής, Αλληλουία είν' Αυτός.

Η τρίτη ενέργεια της ορατής δύναμης του Αγίου Πνεύματος έχει να κάνει με το έργο της μαρτυρίας. Όταν ο Κύριος αναδύθηκε από τα νερά του Ιορδάνη, το Πνεύμα κατήλθε με τη μορφή περιστέρως και αναπαύθηκε επάνω Του δίνοντας έτσι την μαρτυρία Του ότι ο Ιησούς είναι ο Υιός του Θεού. Όταν αμέσως μετά επανέφερε στη ζωή νεκρούς, καθάρισε λεπρούς, με ένα Του λόγο συνέτριψε ασθένειες, όταν δαιμόνια κατά χιλιάδες εξήλθαν από εκείνους που είχαν καταλάβει, όλα έγιναν «**εν τη δυνάμει του Πνεύματος**» (Λουκ.δ'14). Το Πνεύμα εδόθη στον Ιησού χωρίς μέτρο και με αυτή την δύναμη ενεργήθηκαν όλα τα θαύματα. Αυτά ήταν έργα μαρτυρίας. Και θυμόμαστε ότι όταν ο Κύριος είχε αναληφθεί, ήταν πάλι το Πνεύμα που σαν δυνατός άνεμος ξεχύθηκε στους συγκεντρωμένους μαθητές. Επικύρωσε την μαρτυρία τους με το να τους δώσει να κηρύξουν σε ξένες γλώσσες προκειμένου οι συγκεντρωμένοι στην Ιερουσαλήμ προσκυνητές να ακούσουν το ευαγγέλιο και να καταλάβουν το δρόμο της αλήθειας και της σωτηρίας. Με όλους αυτούς τους ορατούς τρόπους μαρτυρίας δίνονταν απτές αποδείξεις της ορατής δυνάμεως του Παράκλητου. Αλλά και πολλές άλλες διαφορετικές ανταύγειες της ορατής δυνάμεως του Πνεύματος εμφανίστηκαν όταν τόσο ο Κύριος όσο και οι απόστολοι

εκτέλεσαν θαύματα, έφεραν πίσω στη ζωή νεκρούς, θεράπευσαν αναξιοπαθούντες, δίδαξαν την μόνη αλήθεια του ευαγγελίου με δύναμη σημείων και τεράτων. Όταν επίσης στην αρχέγονη Εκκλησία, προτού ολοκληρωθεί ο κανών της Καινής Διαθήκης, όταν δηλαδή οι πιστοί δεν είχαν στα χέρια τους τον ολοκληρωμένο θεόπνευστο λόγο του Θεού, υπήρχε επιτακτική η ανάγκη οικοδομής των πιστών και συνεπώς υπήρχε η ανάγκη να δοθούν υπερφυσικά χαρίσματα από το Άγιο Πνεύμα, πάλι το Πνεύμα δεν ολιγόρησε αλλά επιδαψίλευσε στους πιστούς κατά την βουλήν Του και το θέλημά Του τα αναγκαία εφόδια (Α'Κορ.ιβ'11). Ποιος λοιπόν μπορεί να αρνηθεί την προσωπικότητα και πρωτοβουλία του Πνεύματος μετά από τόσες σαφείς μαρτυρίες της Γραφής για το εξαίρετο έργο που Εκείνος διέτελεσε καθώς έδινε ψηλαφητές αποδείξεις της ακαταμάχητης δυνάμεώς Του; Το Άγιο Πνεύμα δεν είναι δύναμη αλλά έχει δύναμη – θεϊκή δύναμη.

Τέλος, όσον αφορά στην ορατή δύναμη του Πνεύματος, πρέπει να αναφέρουμε το έργο της χάριτος στη ζωή αμαρτωλών ανθρώπων και τα ορατά αποτελέσματα αυτού του έργου. Κοίταξε μια πόλη, την πόλη της Σαμάρειας, που κάποιος μάγος ονόματι Σίμων παρίστανε τον σπουδαίο και παρουσίαζε τον εαυτόν του σαν κάποιος που κρατούσε δύναμη μεγάλη. Για πολύ καιρό είχε αγκιστρώσει την αφοσίωση και κερδίσει την λατρεία των κατοίκων της πόλης με τις μαγείες του. Μπορεί ένα τόσο μεγάλο πλήθος να μεταστραφεί στον Χριστό; Έρχεται στην ίδια πόλη κάποιος Φίλιππος που με την μάχη του Πνεύματος κόβει το κεφάλι του δράκοντα της δεισιδαιμονίας, της θρησκοληψίας, του φόβου, της ανθρωπολατρίας, της μαγείας και της αμαρτίας. Και τότε ο Σίμων, που υποτίθεται είχε μεγάλη δύναμη, ζητούσε ο ίδιος την δύναμη του Αγίου Πνεύματος την οποία νόμιζε θα την αποκτούσε δια χρημάτων. Έλα στους δικούς μας καιρούς. Κοίταξε τον για χρόνια αδιάφορο, τον θρησκόληπτο αλλά χωρίς αναγέννηση άνθρωπο, τον άθεο, την γυναίκα του δρόμο, τον βλάσφημο, τον ναρκομανή, τον βίαιο και καλύτερα να μη συνεχίσουμε τον κατάλογο. Τους πλησιάζουν κάποιοι πιστοί με την αλήθεια του ευαγγελίου και περιζωσμένοι με την δύναμη του Πνεύματος. Τα αποτελέσματα; Όταν ο ανθρώπινος λόγος είναι περιβεβημένος με την δύναμη του Αγίου Πνεύματος είναι ένας φοβερός πολεμιστής. Αυτό που ανθρωπίνως ήταν αδύνατο να γίνει το βλέπεις να γίνεται: ο βλάσφημος σκουπίζει το στόμα του, η γυναίκα του δρόμο αφιερώνεται στον Λυτρωτή της, ο άθεος αρχίζει να κηρύττει τον Θεό Πατέρα και τον Χριστό, ο βίαιος που τον έτρεμαν η γυναίκα του και τα παιδιά του τώρα είναι σαν αρνάκι, ο θρησκόληπτος αλλά χωρίς ζωντανή γνώση Θεού μιλάει για τον Θεό σαν την μόνη πραγματικότητα στον κόσμο αυτό και εκεί όπου περίσσευσε η αμαρτία υπερπερίσσευσε η χάρις. Πώς έσπασαν τα δεσμά; Πώς άνοιξαν πελώριες τρύπες στους τοίχους στις φυλακές του διαβόλου και δραπετεύσαν οι κρατούμενοί του; Μια είναι η απάντηση που εμείς δίνουμε. Όλα έγιναν δια της δυνάμεως του ευλογημένου Πνεύματος. Αυτή είναι μια δύναμη που είναι ορατή επειδή μπορείς να δεις τα ευλογημένα αποτελέσματά της στην αλλαγμένη ζωή πολλών πρώην αμαρτωλών ανθρώπων. Εμείς οι ίδιοι δεν είμαστε παραδείγματα της ορατής δυνάμεως του Πνεύματος;! Η αλλαγμένη ζωή είναι μια ζωντανή παρουσίαση της δυνάμης του Πνεύματος. Αλλά είναι ώρα να στραφούμε στο να θαυμάσουμε κάποια άλλη διάσταση της δύναμης του Πνεύματος: την αόρατη.

Η ΑΟΡΑΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Αυτή η δύναμη ενεργεί στο εσωτερικό του ανθρώπου με τρόπο που δεν γίνεται αντιληπτός από το ανθρώπινο μάτι, έχει να κάνει με την πνευματική υπόσταση του ανθρώπου, αγγίζει το πνεύμα, την καρδιά και τα άδυστα της ψυχής του και προηγείται χρονικά οποιασδήποτε εξωτερικής ανταπόκρισης του ανθρώπου στο κάλεσμα του ευαγγελίου, μιας ανταπόκρισης που είναι το αποτέλεσμα αυτού του μυστηριώδους εσωτερικού έργου από το οποίο και προκαλείται. Εκείνο που πρέπει να καταλάβουμε εδώ είναι ότι ο άνθρωπος εκ φύσεως δεν έχει καμία προδιάθεση να εκζητήσει τον Θεό (Ρωμ.γ' 11). Οι ικανότητές του να ανταποκριθεί στη φωνή του Θεού δεν είναι απλά μικρές αλλά τελείως ανύπαρκτες. Εφ' όσον η Γραφή τον περιγράφει ως «νεκρό» (Εφ.β'5), καταλαβαίνουμε ότι όσο έχει ένα νεκρό σώμα την ικανότητα να ακούσει κάτι που του πουν οι ζωντανοί άλλο τόσο έχει και ο άνθρωπος πνευματικά την ικανότητα να ακούσει και να ανταποκριθεί σε κάτι που θα ακουστεί σχετικά με τα πνευματικά. Κάπου αλλού πρέπει να βρίσκει το μυστικό της ανθρώπινης ανταπόκρισης στα πνευματικά: από την επέμβαση κάποιας άλλης δυνάμεως πρέπει να εξαρτάται η πνευματική αφύπνιση του ανεπανόρθωτα αδιάφορου ανθρώπου. Το πνεύμα του ανθρώπου εθελοντικά χαράσσει μια τέτοια πορεία που να αρμενίζει σταθερά στα νερά της αμαρτίας. Επειδή η αμαρτία του είναι πιο ευχάριστη προτιμά να καθλώσει το πηδάλιο σε μια τέτοια πορεία. Είναι η αόρατη κυρίαρχη ενέργεια του Πνεύματος που αλλάζει τις εσωτερικές συνθήκες.

Για να καταλάβει κάποιος για ποιο πράγμα μιλάμε τώρα, πρέπει να το έχει νοιώσει ο ίδιος. Τις ορατές ενέργειες του Πνεύματος για τις οποίες μιλήσαμε στο πρώτο μέρος του άρθρου ακόμα και ένας άπιστος μπορεί να τις παραδεχθεί: ακόμη και ένας βλάσφημος δεν μπορεί να τις αρνηθεί: θρησκευτικοί ηγέτες δεν θα διαφωνούσαν μαζί μας. Αλλά την εσωτερική πνευματική δύναμη του Αγίου Πνεύματος δεν μπορεί να την καταλάβει, ούτε να την παραδεχθεί κάποιος, έστω και αν έχει σκαρφλώσει στην πιο ψηλή καρέκλα των αρχιερέων, παρά μόνο εάν κάποιος την έχει νοιώσει. Τι μπορεί να πείσει την ανθρώπινη καρδιά; Ποια δύναμη μπορεί να συντρίψει την αδιαφορία της; Ποια ενέργεια μπορεί να λιώσει την σκληρότητά της; Τι μπορεί να την κερδίσει; Ο απατηλός κόσμος μπορεί να την κερδίσει: λίγο χρυσάφι μπορεί να την κερδίσει: το χατίρι της σαρκός μπορεί να την κερδίσει: η σάλπιγγα της φήμης μπορεί να την κερδίσει: η καριέρα του μπορεί να την κερδίσει: οι αμαρτίες του μπορούν να την κερδίσουν: οι ανέσεις του και η καλοπέρασή του μπορούν να την κερδίσουν: οι επευφημίες των ανθρώπων και της κοινωνίας μπορούν να την κερδίσουν αλλά δεν υπάρχει ούτε ένας ιεροκήρυκας που με τα λόγια του να μπορεί να κερδίσει την ανθρώπινη καρδιά. Μπορεί να κερδίσει τα αφτιά και να κάνει τους άλλους να τον ακούσουν: μπορεί να κερδίσει τα μάτια τους και να τα κρατήσει καρφωμένα επάνω του όση ώρα μιλάει: μπορεί να κερδίσει τον θαυμασμό τους για την ευγλωττία του: μπορεί να κερδίσει την προσοχή τους αλλά η καρδιά συνεχίζει να του ξεγλιστράει. Η καρδιά είναι ένα ψάρι που όλοι οι ψαράδες του ευαγγελίου έχουν απεριόριστη δυσκολία να το κρατήσουν. Μπορεί

μερικές φορές να το τραβήξεις σχεδόν τελείως έξω από το νερό αλλά αυτή, γλοιώδης σαν ένα χέλι, σου γλιστράει ανάμεσα από τα δάκτυλα και διαφεύγει. Ούτε ο ίδιος ο ιδιοκτήτης της δεν έχει την ικανότητα να την κρατήσει. Μάλιστα αυτή τον κρατάει και τον εξουσιάζει παρά αυτός. Μόνο το Πνεύμα έχει κυρίαρχη δύναμη επάνω στην ανθρώπινη καρδιά. Ποια δύναμη είναι αρκετή να φέρει πίσω την ανθρώπινη καρδιά; «**Δεν είναι δια δυνάμεως ουδέ δια ισχύος αλλά δια του Πνεύματός Μου, λέγει Κύριος ο Θεός**».

Αλλά υπάρχει και κάτι άλλο που δεν διορθώνεται και είναι ίσως χειρότερο και από την καρδιά – είναι η κόρη της καρδιάς: η θέληση. Η θέληση είναι άκαμπτη και πεισματάρα. Προτιμά να κρατήσει τις αμαρτίες της παρά να τις αφήσει. Κάποτε υπήρχε ελεύθερη θέληση στον παράδεισο και τι χάλια προξένησε αυτή εκεί! Αποξήρανε τα νερά του παραδείσου και ξέρανε την πρασινάδα του: έδιωξε από 'κει τον Αδάμ και έκανε τη ζωή του μαύρη. Είναι προτιμότερο να στηριζόμαστε στη χάρη του Θεού παρά στην θέληση του ανθρώπου. Από το πρώτο υπάρχει ελπίδα σωτηρίας ενώ από το δεύτερο μόνο απογοήτευση. Μπορεί ένας άνθρωπος να φέρει ένα άλογο στην πηγή αλλά ούτε εκατό άνθρωποι δεν μπορούν να το κάνουν να πιει. Όλα τα εκατομμύρια των πιστών στον κόσμο δεν μπορούν να πείσουν ούτε έναν να μετανοήσει. Αυτό μπορεί να το κάνει μόνο το Άγιο Πνεύμα. Πράγματι η αόρατη περιστέρα μπορεί να διαπεράσει τα τείχη της απιστίας, μπορεί να γλιστρήσει αθόρυβα και να περάσει στο εσωτερικό της θέλησης, μπορεί να την πείσει να ενδώσει, να την κάνει να ακούσει τις βροντές του νόμου με τις απειλές του από το όρος Σινά, να της δείξει καθαρά τις αλήθειες του ευαγγελίου, να την ελευθερώσει και τότε αυτή ελεύθερα και αβίαστα στρέφεται προς τον Κύριο και πρόθυμα Τον αναγνωρίζει ως δικό της αλλά και εκούσια ακουμπάει επάνω Του για σωτηρία. Τότε «**ο λαός σου θέλει εισθαι πρόθυμος εν τη ημέρα της δυνάμεώς σου**» (Ψαλ. ρί'3). Η άνωθεν δύναμη ήταν αυτή που ενήργησε και έθεσε τον τροχό στην όλη διαδικασία της σωτηρίας του ανθρώπου σε κίνηση. Το Πνεύμα λοιπόν είναι εκείνο που ζωοποιεί: η σάρκα δεν ωφελεί σε τίποτα. Και έτσι πρέπει να είναι. Η δόξα ανήκει όλη στον Τριαδικό Θεό. Η σωτηρία είναι έργο και του Πατέρα και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Η Γραφή επανειλημμένα τονίζει αυτούς τους τρεις αόρατους παράγοντες και δωρητές της σωτηρίας. Χωρίς τον Πατέρα δεν θα υπήρχε το σχέδιο της σωτηρίας: χωρίς τον Υιό και το εξιλεωτικό έργο Του δεν θα υπήρχε ο καθαρισμός της αμαρτίας: χωρίς το Άγιο Πνεύμα και την αόρατη δύναμή Του μέσα στα άδυστα του ανθρώπου και της προσωπικότητάς του δεν θα υπήρχε εσωτερική αφύπνιση και κατανόηση της αλήθειας. Ευλογημένη η δόξα του Κυρίου από τον τόπο της χάριτος εκ του οποίου λάμπει. Πράγματι αυτή η δόξα έλαμψε μέχρι μέσα μας όταν ήρθε μέσα μας το Άγιο Πνεύμα για να εργαστεί, όχι απλά εκ των έξωθεν, όπως ο νόμος από το όρος Σινά, αλλά την φορά αυτή εκ των έσωθεν προκειμένου το έργο της σωτηρίας να γίνει ζωντανή και εσωτερική πραγματικότητα και ο άνθρωπος να οδηγηθεί με απόλυτη ασφάλεια προς την τωρινή αλλά και αιώνια σωτηρία του. Αμήν, αλληλουσία και αιώνια δόξα στον ύψιστο και κυρίαρχο Θεό της δόξας.

Ο κ. Λ. Κολλάρος είναι κήρυκας του Ευαγγελίου στην Ε.Ε.Ε. Ιωαννίνων.

Η Παλαιά Διαθήκη και η οικογένεια Από γενιά σε γενιά...

του αιδ. Γ. Αδάμ

Ψαλμός 78:1-8

Πολλοί έχουμε υπόψη μας το γνωστό φιλόσοφο Φρίντριχ Νίτσε. Μέσα στα έργα του έχει πει αρκετά κολακευτικά σχόλια για τους Έλληνες, όπως το ότι, «η γνωριμία μου με τους Έλληνες ήταν ο μεγάλος μου δάσκαλος.»¹ Η σκέψη του έγινε βάση για μερικά από τα πιο τρομακτικά φιλοσοφικά κινήματα του προηγούμενου αιώνα και συνεχίζει να έχει μεγάλη επιρροή στον κόσμο σήμερα.

Αυτό που συνήθως δεν γνωρίζουμε είναι πως ο Νίτσε γεννήθηκε και μεγάλωσε σε ένα καλό χριστιανικό σπίτι. Ήταν ο γιος ενός Λουθηρανού ποιμένα. Επίσης, και οι δύο παππούδες του ήταν ποιμένες. Ο ίδιος του ως παιδί ήταν αφοσιωμένος χριστιανός. Μάλιστα το όνομά του, Φρειδερίκος, το πήρε επειδή ο πατέρας του ήταν εφημέριος σε μια πόλη με εντολή του βασιλιά Φρειδερίκου Γουλιέλμου του Δ'. Αλλά κάπου στα εφηβικά χρόνια, εγκατέλειψε την χριστιανική πίστη και πήρε τον δικό του δρόμο. Ο Νίτσε ήταν που είπε εκείνο το περίφημο: «ο Θεός πέθανε.»²

Φυσικά γνωρίζουμε πως αυτή η ιστορία είναι μία από τις πολλές. Πολλά αγόρια και κορίτσια μεγαλώνουν σε χριστιανικά σπίτια και παρόλα αυτά φεύγουν από τη χριστιανική πίστη. Άλλες φορές πάλι έχουμε ιστορίες πιο χαρούμενες. Έχουμε παιδιά που όχι μόνο μένουν στην Εκκλησία, αλλά ζουν πραγματικά για τον Κύριο και για την βασιλεία Του. Πολλές φορές στα συνέδρια της νεολαίας, στις κατασκηνώσεις, γινόμαστε μάρτυρες της μεταστροφής νέων παιδιών.

Ακούμε παιδιά να λένε "μεγάλωσα σε χριστιανικό σπίτι, ήξερα όλες τις σωστές απαντήσεις στις ερωτήσεις της Γραφής, αλλά εγώ τον Χριστό δεν τον ήξερα προσωπικά. Τον ήξερα μόνο διανοητικά, ώσπου κάποια στιγμή ο Θεός με έφερε κοντά Του". Και δοξάζουμε τον Θεό για τέτοιες μαρτυρίες.

Κάποιοι είπε πως ο Θεός δεν έχει εγγόνια. Κανείς ποτέ δεν θα σταθεί μπροστά Του και θα τον αποκαλέσει «παππού.» Όλοι μας πρέπει να τον γνωρίσουμε προσωπικά ως «Πατέρα.» Ακόμη κι αν μεγαλώσαμε σε χριστιανικά σπίτια δεν γινόμαστε χριστιανοί. Ακόμη κι αν οι γονείς μας ήταν άνθρωποι αφιερωμένοι, ούτε αυτό μας κάνει χριστιανούς.

Πρέπει εμείς οι γονείς να καταλάβουμε πως ανθρώπινα δεν υπάρχουν συνταγές πνευματικότητας που να εγγυώνται ότι τα παιδιά μας θα ακολουθήσουν τον Χριστό. **Όμως**, παρόλο που παραδεχόμαστε πως δεν υπάρχουν εγγυήσεις, αυτό δεν σημαίνει πως είμαστε χωρίς ελπίδα. Ο Θεός έχει υποσχεθεί πως ο λαός της διαθήκης Του δεν θα εκλείψει.

Υπάρχουν, λοιπόν, πολλά που *μπορούμε* και *πρέπει* να κάνουμε, ώστε ανθρώνω τουλάχιστον να διευκολύνουμε τα παιδιά μας να έρθουν στην πίστη. Ο **Ψαλμός 78** είναι ένας Ψαλμός που μας βοηθάει να εκτελέσουμε το δικό μας μέρος στη ζωή των παιδιών μας.

Υπάρχουν, λοιπόν, στα πρώτα 8 εδάφια τρεις ερω-

τήσεις στις οποίες απαντάει ο Ψαλμός αυτός. **Πρώτο**, τίνος δουλειά, τίνος υποχρέωση και ευθύνη είναι να διδάξει τα παιδιά; **Δεύτερο**, τι πρέπει να διδάξουμε στα παιδιά; Και **τρίτο** γιατί πρέπει να τα διδάξουμε;

Σχετικά με την πρώτη ερώτηση, σε όλο τον Λόγο του Θεού στην Παλαιά και στην Καινή Διαθήκη, την ευθύνη πριν και πάνω από όλους την έχουν οι γονείς. Αυτοί είναι οι κύριοι δάσκαλοι. Διαβάζουμε στο Δευτερονόμιο 6:7, και θα τα διδάσκεις με επιμέλεια στα παιδιά σου, και θα μιλάς γι' αυτά όταν κάθεται στο σπίτι σου, όταν περπατάς στον δρόμο, και όταν πλαγιάζεις, και όταν σηκώνεσαι. Οι γονείς διδάσκουν στα παιδιά με επιμέλεια, σε κάθε ευκαιρία. Επίσης γράφει στις Παροιμίες 1:8, «*Άκουε υιέ μου, την διδασκαλίαν του πατρός σου και μη απορρίψης τον νόμον της μητρός σου.*» Δυστυχώς, βέβαια, πολλές φορές καταλήγει μόνη της η μητέρα να προσπαθεί να διδάξει. Ενώ θα έπρεπε ο πατέρας με τη βοήθεια της μητέρας να το κάνουν μαζί. Μεγαλώνουν έτσι τα παιδιά, ιδιαίτερα τα αγόρια, χωρίς να έχουν δει ουσιαστική πνευματική ηγεσία στο σπίτι.

Οι γονείς λοιπόν, έχουν την πρωταρχική ευθύνη να διδάξουν τα παιδιά τους για τον Θεό και την πίστη στο Θεό. Οι γονείς, όμως, δεν μπορούν να το κάνουν μόνοι τους. Μάλιστα σύμφωνα με την Γραφή **δεν είναι μόνο** δουλειά των γονέων. Αυτοί είναι οι **κυρίως** υπεύθυνοι, αλλά **όχι μόνον** αυτοί. Προσέξτε τι γράφει ο Ψαλμός 78 στα πρώτα εδάφια: *όσα ακούσαμε και γνωρίσαμε, και μας διηγήθηκαν οι πατέρες μας. Δεν θα τα κρύψουμε από τα παιδιά τους στην επερχόμενη γενεά, καθώς θα διηγούμαστε τους επαίνους τού Κυρίου, και τη δύναμή του, και τα θαυμάσιά του, που έκανε (εδ. 3-4).*

Τα ρήματα είναι στον πρώτο πληθυντικό. Όσα ακούσαμε και γνωρίσαμε, δεν θα κρύψουμε, θα τα πούμε στην επερχόμενη γενιά.

Αυτό το «εμείς» είναι μεγαλύτερο από τους δύο γονείς. Περιλαμβάνει όλο τον λαό του Θεού. «Εμείς» όλοι είμαστε μια οικογένεια μπροστά στο Θεό, και *κάθε τοπική εκκλησία πρέπει να δει τα παιδιά σαν δικά της παιδιά.*

Ο Λόγος του Θεού διδάσκει ξεκάθαρα πως έχουμε δύο οικογένειες. Έχουμε την φυσική οικογένεια, την επίγεια. Θυμάστε όταν είπαν κάποτε στον Χριστό, πως η μητέρα Του και οι αδελφοί Του τον ζητούσαν, ότι ο Χριστός απάντησε, όπως πολλές άλλες φορές, με μια ερώτηση: *ποιά είναι η μητέρα μου και οι αδελφοί μου; Και κοιτάζοντας ολόγυρα στους καθισμένους γύρω του, λέει: Δέστε! η μητέρα μου και οι αδελφοί μου· επειδή, όποιος κάνει το θέλημα του Θεού, αυτός είναι αδελφός μου, και αδελφή μου, και μητέρα μου.* (Μάρκος 3:34-35). Είμαστε μια οικογένεια, μια κοινότητα, και όλη η κοινότητα μαζί έχει την ευθύνη να δώσει στην επόμενη γενιά τη σωστή διδασκαλία για τον Θεό. Η προηγούμενη γενιά πρέπει να μεταδώσει την πίστη στην επόμενη γενιά.

Το 1996, στην προεκλογική περίοδο στην Αμερική

ο Μπιλ Κλίντον είχε πολιτικό αντίπαλο τον Μπομπ Ντόουλ. Η Χίλαρι Κλίντον είχε γράψει ένα βιβλίο εκείνη την περίοδο και τον τίτλο τον είχε δανειστεί από μια αφρικανική παροιμία που λέει: «χρειάζεται ένα χωριό για να μεγαλώσεις ένα παιδί.» Στο συνέδριο των Ρεπουμπλικάνων, ο Μπομπ Ντόουλ προσπάθησε να φέρει αντίλογο στο βιβλίο της Χίλαρι και είπε πως 'δεν χρειάζεται ένα χωριό για να μεγαλώσεις ένα παιδί, χρειάζεται μια οικογένεια.' Σύμφωνα με τη Γραφή, χρειάζονται και τα δύο.

Χρειάζεται η φυσική οικογένεια για να εργαστεί, αλλά και όλη η πνευματική οικογένεια μαζί. Σήμερα οι μέρες είναι δύσκολες. Πολλές οικογένειες δεν είναι δυνατές πνευματικά. Κάποια παιδιά μεγαλώνουν με ένα γονιό, ο οποίος θέλει βοήθεια. Κάποια άλλα παιδιά έρχονται στην εκκλησία από μη χριστιανικές οικογένειες και αυτά θέλουν βοήθεια. Αλλά ακόμη και οι πιο δυνατές πνευματικά οικογένειες, χρειάζονται υποστήριξη και ενθάρρυνση.

Για αυτό και κάθε φορά που βαπτίζεται ένα παιδί, όλη η εκκλησία στέκεται και υπόσχεται στο Θεό ότι θα βοηθάει την οικογένεια που μεγαλώνει το παιδί αυτό. Δεν πρόκειται για ανθρώπινη παράδοση. Καταλαβαίνουμε πως είμαστε σώμα Χριστού και αυτός είναι ένας τρόπος για να δείξουμε πως μοιραζόμαστε ο ένας τα βάρη του άλλου.

Μπορείς να δεις τον εαυτό σου, ακόμα κι αν δεν μεγαλώνεις παιδιά, ως κομμάτι αυτού του σώματος; Μπορείς να δεις τα παιδιά των άλλων σαν παιδιά της Εκκλησίας σου; Μπορείς να νιώσεις την ανάγκη που έχουν τα παιδιά αυτά να δουν μια **ομάδα** ανθρώπων που αντιστέκονται στον κόσμο και ζουν διαφορετικά, ζουν για τη βασιλεία; Ξέρετε τι τρομερή εικόνα θα είναι αυτή καθώς μεγαλώνουν;

Φανταστείτε τι καταπληκτικό θα είναι να ακούν από τους γονείς πως ο Θεός μας δίνει χαρά και να έρχονται εβδομάδα με την εβδομάδα και να βλέπουν μια εκκλησία που χαρούμενη λατρεύει. Πόσο σημαντικό είναι αυτά που μαθαίνουν στίπτι τους, ή στο Κυριακή Σχολείο, να τα βλέπουν στη ζωή άλλων ανθρώπων, όχι μόνο στον μπαμπά και στη μαμά.

Σκεφτείτε τα μικρά αγόρια καθώς βλέπουν τα μεγαλύτερα αγόρια πώς φέρονται στις κοπέλες, στους μεγαλύτερους. Μιλάνε με σεβασμό, με αγάπη; Το ίδιο και οι κοπέλες, σκεφτείτε τι τρομερό παράδειγμα είναι αν με τη ζωή, το ντύσιμο, την ομιλία, την όλη συμπεριφορά, υποστηρίζουν αυτά που λένε οι γονείς στα μικρά κορίτσια τους!

Όμως, πολλές φορές η αιτία που κάποιος φεύγει, δεν είναι η οικογένεια, αλλά η εκκλησία, εμείς με τις μικρότητες μας, τους εγωισμούς και τις υπερηφάνειες μας. Αντί να βοηθάμε τις οικογένειες, δίνουμε μια κλωτσιά στα παιδιά να πάνε πιο μακριά.

Πραγματικά χρειάζεται μια οικογένεια **και** ένα χωριό για να μεγαλώσει σωστά ένα παιδί. Χρειάζονται οι γονείς αλλά και η πνευματική οικογένεια να δουλέψουν μαζί. Θα πρέπει να προσευχηθούμε και να δουλέψουμε μαζί για τον σκοπό αυτό.

Τι θα διδάξουμε στα παιδιά μας; Αυτή ήταν η **δεύτερη** ερώτησή μας. Και την απάντησή μας την δίνει το εδάφιο 3, *όσα ακούσαμε και γνωρίσαμε, και μας διηγήθηκαν οι πατέρες μας.* Αυτή είναι η πιο βασική αρχή

για τη διδασκαλία. Δεν χρειάζεται να είμαστε πάντα δημιουργικοί και καινοτόμοι για το περιεχόμενο. Αυτό που μεταδίδουμε είναι πολύ παλιό. Η Καινή Διαθήκη το ονομάζει στην επιστολή Ιούδα: «η πίστη που άπαξ παρεδόθη στους αγίους.»

Αναφέρονται, όμως, δύο πράγματα που μπορούν να κάνουν πιο συγκεκριμένο αυτό που πρέπει η μία γενιά να μεταδώσει στην άλλη. Διαβάζουμε στα εδάφια 4 & 5, *θα διηγούμαστε τους επαίνους του Κυρίου, και τη δύναμή του, και τα θαυμάσιά του, που έκανε. Και έστησε μαρτυρία στον Ιακώβ, και έβαλε στον Ισραήλ νόμο, τα οποία πρόσταξε στους πατέρες μας, να τα κάνουν γνωστά στα παιδιά τους.* Σύμφωνα με τα εδάφια αυτά, θα διηγούμαστε τους επαίνους, τη δύναμη, τα θαυμάσια, τα μαρτύρια και το νόμο Του. Με συντομία, θα μεταδώσουμε δύο πράγματα: (α) τα έργα του Θεού και (β) τις εντολές Του. Τι έχει κάνει ο Θεός και τι ζητάει από εμάς, αυτά τα δύο.

Δυστυχώς σε αυτό το θέμα πολλές οικογένειες μπορεί να αποτύχουν. Πρώτον, πολλές φορές δεν υπάρχει γνώση των εντολών του Θεού. Διδάσκουμε στα παιδιά μας ένα μίγμα ανθρώπινης και θεικής σοφίας, αντί για τη σοφία του Λόγου του Θεού αποκλειστικά. Ξέρετε πόσες φορές το έχω νοιώσει αυτό δουλεύοντας με τη νεολαία; Πόσα από τα παιδιά μας,

δεν έχουν χαθεί την περίοδο των Πανελληνίων εξετάσεων. Γιατί; Γιατί οι γονείς τους τα ενθάρρυναν, πως τώρα είναι καιρός να διαβάσουν και ενώ η εκκλησία «πάντα εκεί θα είναι».

Άλλες φορές, εμείς οι γονείς δεν γνωρίζουμε τις εντολές του Θεού. Οι εντολές του Θεού δεν είναι μόνο απαγορευτικές. Δεν είναι για να μας εμποδίσουν να χαρούμε και να απολαύσουμε τη ζωή. Σκοπός τους είναι να μας προστατεύουν από την αμαρτία και να μας οδηγήουν

να απολαμβάνουμε τη ζωή αυτή ελεύθεροι. Ποιες είναι οι εντολές; Δύο βασικά: Να αγαπάς Κύριο τον Θεό σου με όλη σου την καρδιά την ψυχή, τη δύναμη και την διάνοια, και δεύτερη όμοια με την πρώτη, να αγαπάς τον διπλανό σου σαν τον εαυτό σου. Πρέπει να μάθουμε να διδάσκουμε στα παιδιά μας και τα «όχι» του Θεού, αλλά και τις προτροπές και τις υποσχέσεις Του. Στη Γραφή διαβάζουμε πως ο νόμος του Θεού είναι «τρυφή», δηλαδή απόλαυση (Ψαλμός 119:92), πως τα λόγια Του είναι πιο γλυκά και από το μέλι (119:103), πως τα μαρτύρια του Θεού είναι αλήθεια και υπέρτατη δικαιοσύνη (119:138). Όταν καταλάβουμε το νόμο του Θεού σωστά μας δίνει ζωή.

Αλλά ακόμα και τότε μπορούμε να κάνουμε λάθος καθώς διδάσκουμε τα παιδιά μας. Πολλοί γονείς διδάσκουν μόνο το νόμο του Θεού στα παιδιά, μόνο τις εντολές. Ξεχνούν να πουν στα παιδιά για τα θαυμαστά του Θεού. Τι έχει κάνει ο Θεός στη δική τους ζωή. Πώς ο Θεός επενέβη και απάντησε. Πώς τους έσωσε. Πώς τους γλύτωσε από κακοτοπιές και από τη δύναμη της αμαρτίας.

Μερικοί από εμάς έχουν πολύ τρανταχτές, δραματικές επιστροφές στο Χριστό. Κάποιους τους βρήκε ο Χριστός μέσα στην αμαρτία και τους άλλαξε, τους τράβηξε από τα δίχτυα της. Αν δεν προσέξουμε, αυτή η εμπειρία με τον Κύριο που άλλαξε εμάς, φανερώνεται στα παιδιά μας μόνο σαν νόμος και κανόνες και εντολές και μη. Αυτό που εμάς μας συγκλόνισε, γίνε-

Πραγματικά χρειάζεται μια οικογένεια και ένα χωριό για να μεγαλώσει σωστά ένα παιδί. Χρειάζονται οι γονείς αλλά και η πνευματική οικογένεια να δουλέψουν μαζί. Θα πρέπει να προσευχηθούμε και να δουλέψουμε μαζί για τον σκοπό αυτό

ται μόνο νόμος για τα παιδιά.

Ακόμη και στις Δέκα Εντολές θυμάστε τι κάνει ο Θεός; Τους θυμίζει ποιος είναι. Η πρώτη εντολή πώς ξεκινάει; Δεν είναι «δεν θα έχεις άλλους θεούς πλην εμού». Η πρώτη εντολή είναι «εγώ είμαι ο Κύριος ο Θεός σου, ο εξαγαγών σε εκ γης Αιγύπτου, εξ οίκου δουλείας.» Πρέπει να πούμε στα παιδιά τα θαυμαστά έργα του Θεού στην ιστορία, μέσα στην Γραφή, ιδιαίτερα τα έργα του Θεού στο σταυρό του Χριστού, αυτό είναι το πρώτο. Πρέπει, όμως, να μιλήσουμε και για τις δικές μας ζωές. Έχουμε πει στα παιδιά μας πώς ο Θεός άλλαξε τη δική μας ζωή;

Επίσης τα παιδιά πρέπει να μαθαίνουν τα έργα τα θαυμαστά του Θεού στον κόσμο σήμερα, για τις ιεραποστολές, για τον ευαγγελισμό του κόσμου. Να μάθουν να αγκαλιάζουν τη γη ολόκληρη. Να τα στείλουμε σε σύντομα ιεραποστολικά ταξίδια στην Αλβανία, στη Βουλγαρία, στη Ρουμανία και εδώ σε φτωχογειτονίες και να πάμε και εμείς μαζί τους.

Παρακαλώ εξετάστε τον χριστιανισμό που μεταδίδουμε στα παιδιά. Όχι μόνο τις εντολές, αλλά και τα θαυμάσια που κάνει ο Θεός. Γιατί η υπακοή στις εντολές είναι η δική μας ανταπόκριση στα έργα που ο Θεός κάνει στη ζωή μας. Τον υπακούμε γιατί μας έσωσε, γιατί μας έδωσε το φως, γιατί μας πήρε από την εξουσία του σκοταδιού και μας έφερε στη βασιλεία του αγαπητού Του Υιού. Τις υπακούμε επειδή το Άγιο Πνεύμα μας εμπνέει, επειδή έχουμε δει ότι μας ελευθερώνουν. Έτσι να τις μεταδίδουμε και στα παιδιά.

Τέλος, ο Ψαλμός 78 απαντάει και στην τρίτη ερώτηση, γιατί να διδάσκουμε στα παιδιά μας; Το διαβάζουμε πρώτα στο εδάφιο 6, για να τα γνωρίζεις η επερχόμενη γενεά, οι γιοι που πρόκειται να γεννηθούν· κι αυτοί, όταν εγερθούν, να τα διηγούνται στα παιδιά τους. Για να μπορεί η επόμενη γενιά να τα διδάξει στην μεθεπόμενη. Αλλά δεν σταματάει εκεί. Ποιος ο λόγος η μία γενιά να τα μεταδώσει στην άλλη; Γράφει στο εδάφιο 7, για να βάλουν την ελπίδα τους στον Θεό, και να μη ξεχνούν τα έργα του Θεού, αλλά να τηρούν τις εντολές του. Για να ελπίζουν στο Θεό και να μην ξεχάσουν τις εντολές Του, αλλά να τις υπακούν.

Και συνεχίζει στο 8 με τα φοβερά λόγια, και να μη γίνουν σαν τους πατέρες τους, γενεά διεστραμμένη και απειθής· γενεά, που δεν φύλαξε ευθεία την καρδιά της, και δεν στάθηκε πιστό το πνεύμα της μαζί με τον Θεό. Διδάσκουμε τα παιδιά μας γιατί δεν θέλουμε να φύγουν μακριά. Τι τραγικό να φεύγουν μακριά, έτσι δεν είναι; Ας προσευχόμαστε και ας ζούμε τη ζωή του Χριστού.

Θυμάστε την ιστορία του λαού Ισραήλ; Ο Θεός ελευθέρωσε τον λαό του από την Αίγυπτο χρησιμοποιώντας τον Μωυσή. Μετά, για να τους πάει μέσα

στην γη της Επαγγελίας, χρησιμοποίησε τον Ιησού του Ναυή και οι άνθρωποι πάλι είδαν το Θεό να κάνει θαύματα.

Γράφει, όμως, στους Κριτές 2:10, *Κι ακόμα, ολόκληρη η γενεά εκείνη προστέθηκαν στους πατέρες τους· και σηκώθηκε μια άλλη γενεά ύστερα απ' αυτούς, που δεν γνώρισε τον Κύριο ούτε τα έργα που έκανε για τον Ισραήλ. Δεν γνώριζαν τον Κύριο, ούτε τα έργα που είχε κάνει για τον Ισραήλ. Ένα από τα πιο τρομακτικά εδάφια στη Γραφή. Μια γενιά ανθρώπων είδε τον Θεό να κάνει θαύματα, ενώ η επόμενη δεν γνωρίζει τον Θεό! Δεν γνωρίζει ούτε τι είχε κάνει ο Θεός!*

Αυτό σημαίνει πως εκείνη η γενιά απότυχε να διδάξει τα παιδιά τι είχε κάνει ο Θεός. Αυτή την εμπειρία είχε ίσως ο Ψαλμωδός στο νου του όταν έγραψε τον Ψαλμό 78. Στην ουσία λέει: «δεν θα επιτρέψουμε να ξανασυμβεί αυτό.» Τα παιδιά θα είναι η προτεραιότητά μας. Η πίστη τους θα είναι το πρώτο μας μέλημα. Όλοι μαζί σαν γενιά θα δουλέψουμε για την επόμενη γενιά.

Εύχομαι αυτή η προσευχή του Ψαλμωδού να γίνει και δική μας προσευχή. Η πρόκληση αυτή, η μετάδοση της πίστης, να γίνει ο δικός μας τρόπος ζωής. Να καταλάβουμε πως τα παιδιά της Εκκλησίας μας, είναι όλων μας παιδιά. Να τους διδάξουμε με λόγια και με έργα πως ο Θεός κάνει θαύματα και πως ο νόμος του προστατεύει και ελευθερώνει. Γιατί; Γιατί είναι δική μας ευθύνη.

Πως θα το κάνουν αυτό; Με δύο τρόπους. Πρώτον, πρόσεχε το πως ζεις. Τα παιδιά μας βλέπουν. Μπορεί να είναι μικρά, αλλά είναι προικισμένα με ανιχνευτές υποκρισίας. Αμέτρητες είναι οι φορές που τα δικά μου παιδιά μου έχουν δείξει πως άλλα λέω και άλλα κάνω. Πρέπει να ταπεινώνομαι, να το παραδέχομαι, να μην φοράω προσωπίο και να ζητώ χάρη από το Θεό για να είμαι πιο καλό παράδειγμα. Πρόσεχε πως ζεις.

Δεύτερον, άρχισε να προσεύχεσαι συστηματικά για τους γονείς. Υπηρέτησέ τους στις ανάγκες τους. Προσεύχσου ο Θεός να τους κρατάει κοντά του.

Τρίτον, προσευχήσου για τα ίδια τα παιδιά και κάνε το συστηματικά.

Εύχομαι, μέσα από την καρδιά μου, ο Θεός να μας αξιώσει να δούμε σε δέκα ή δεκαπέντε, ή είκοσι χρόνια από σήμερα, από κάθε παιδί των Κυριακών μας Σχολείων μια οικογένεια που συνειδητά ζει για το Χριστό και τη βασιλεία Του. Ας κάνει η δική μας γενιά το χρέος της προς την επόμενη και ο Θεός θα κάνει το δικό Του μέρος. Άλλωστε, Εκείνος είναι πάντα πιστός. Εμείς είμαστε;

Ο αιδ. Γ. Αδάμ είναι ποιμένας της Β' Ε.Ε.Ε. Αθηνών.

Ο Λόγος του Θεού διδάσκει ξεκάθαρα πως έχουμε δύο οικογένειες. Έχουμε την φυσική οικογένεια, την επίγεια. Είμαστε μια οικογένεια, μια κοινότητα, και όλη η κοινότητα μαζί έχει την ευθύνη να δώσει στην επόμενη γενιά τη σωστή διδασκαλία για τον Θεό. Η προηγούμενη γενιά πρέπει να μεταδώσει την πίστη στην επόμενη γενιά

Υποσημειώσεις

¹ Από το έργο του Νίτσε «Η γέννηση της τραγωδίας» 1872 Ελληνική έκδοση Γκοβόστη, μετάφραση Ν. Κεφαλά.

² Εγκυκλοπαίδεια, *Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα*, 45^{ος} τόμος, Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος, σελ. 245-7.

Από τη Σωτηρία στην τελική Κρίση

Σχόλιο στην Α΄ Επιστολή προς Θεσσαλονικείς

του G. K. Beale

Το έργο στη Θεσσαλονίκη και η Αγνία του Παύλου (1,1-3,13)

Ο απόστολος Παύλος αρχίζει την επιστολή του ευχαριστώντας τον Θεό για τους Θεσσαλονικείς, γιατί διακρίνει σ' αυτούς τα γνήσια γνωρίσματα των ανθρώπων του Θεού που ζουν στους έσχατους καιρούς –γνωρίσματα που και οι Θεσσαλονικείς θα έπρεπε να αναγνώριζαν στον Παύλο, και ειδικότερα τον αναγνώριζαν σαν τον αυθεντικό εσχατολογικό απόστολο του Χριστού (1,2-5). Η εισαγωγική αυτή ευχαριστία εκτείνεται πέρα από το 1,5, τουλάχιστον, μέχρι το 2,12 κι ίσως ακόμη παραπέρα, καθώς την ξαναβρίσκουμε στην “ευχαριστία” του 2,13. Το προοίμιο αυτό είναι η ρίζα από την οποία αναπτύσσεται όλη η υπόλοιπη επιστολή, αφού θέτει και τα κυριότερα θέματά της. Η παρατήρηση αυτή παραπέμπει στο 1,2-5, που είναι και το πλαίσιο μέσα στο οποίο πρέπει να κατανοηθεί συνολικά η επιστολή.

Στα εδάφια 6-10 υποδηλώνεται η ανεπιφύλακτη ευχαριστία του Παύλου προς τον Θεό γιατί, σαν αποτέλεσμα της διακονίας του ανάμεσα στους αναγνώστες του (εδ. 5β) διαπιστώνει πως είχαν γίνει μιμητές δικού του και του Κυρίου αφού, παρ' όλες τις θλίψεις τους, είχαν επιστρέψει στη λατρεία του ζωντανού κι αληθινού Θεού (εδ. 6). Κατά συνέπεια είχαν γίνει αποτελεσματικοί μάρτυρες μέσα σε μια κοινωνία απίστων, καθώς είχαν γίνει υπόδειγμα πίστεως στον Χριστό μέσα στις δοκιμασίες τους (εδ. 7). Η σταθερή τους πίστη μέσα στα παθήματα πρόσφερε προς τα έξω ένα υπόδειγμα ζωής του ίδιου του Χριστού, που προσείλκυε την προσοχή πολλών ειδωλολατρών και τους οδηγούσε να εμπιστευθούν τον εαυτό τους στον Χριστό. Οι Θεσσαλονικείς έκαναν τόσο καλό έργο μαρτυρίας σε όλη την περιοχή, που ο Παύλος δεν χρειάστηκε να κάνει ευαγγελιστικό έργο εκεί (εδ. 8).

Ο λόγος που οι αναγνώστες του Παύλου είχαν δώσει τόσο καλή μαρτυρία, σε βαθμό μάλιστα που να μη χρειαστεί ο Παύλος να κηρύξει στα ίδια μέρη (1,6-8) ήταν ότι οι Θεσσαλονικείς ήταν οι ίδιοι ζωντανή μαρτυρία σ' εκείνους που ευαγγελίζαν (1,9). Επιπλέον, η μαρτυρία του ίδιου του Παύλου ήταν τόσο δυναμική ανάμεσα στους

Θεσσαλονικείς, ώστε τους είχε εμπνεύσει να είναι κι αυτοί δυναμικοί μάρτυρες του ευαγγελίου (2,1-12), μιμητές της μαρτυρίας του αποστόλου (πρβλ. 1,6). Κι αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την επάρκεια της μαρτυρίας της εκκλησίας σ' όλη την περιοχή (1,8). Ειδικότερα, η σταθερή επιθυμία του Παύλου να ευχαριστεί ο ίδιος αλλά και οι άλλοι πιστοί τον Θεό, ήταν η κινητήρια δύναμη του κηρύγματός του. Άφησε μάλιστα ανεξίτηλη τη σφραγίδα του στο αναγνωστικό του κοινό, έτσι που κι αυτοί να δίνουν με ανάλογο τρόπο τη μαρτυρία τους (2,1-12).

Στα εδάφια 13-16 του β' κεφαλαίου ο Παύλος συνεχίζει, στο πνεύμα της αμέσως προηγούμενης περικοπής, να ευχαριστεί τον Θεό που η διακονία των Θεσσαλονικέων ήταν τόσο αποτελεσματική. Στο 2,1-12 ο απόστολος αναπτύσσει διεξοδικά όλες του τις ενέργειες που έκανε για να βοηθήσει τους νέους πιστούς, και στο 2,13-14 διευκρινίζει αυτά που λέει στο 1,6-10, περικοπή που αρχικά εξηγεί με συντομία πώς ήρθαν αυτοί οι άνθρωποι στον Χριστό. Όπως ακριβώς η κεντρική ιδέα της όλης περικοπής των εδαφίων 1,3-2,12 ήταν τελικά η ευχαριστία του εδαφίου 2 του α' κεφ., ο Παύλος επιστρέφει πάλι στην ίδια κεντρική ιδέα στο εδ. 13α και αναπτύσσει στα εδ. 13β-14 τους λόγους που τον οδήγησαν σ' αυτήν: Οι Θεσσαλονικείς δέχτηκαν με ειλικρίνεια τον λόγο του Θεού, πράγμα που έφερε μέσα τους ένα πολύ καλό αποτέλεσμα. Μόνο αυτοί που δέχονται το ευαγγέλιο (όπως στο 2,13-14) έχουν την επιθυμία να ευαρεστήσουν τον Θεό, και θέλουν και οι άλλοι να κάνουν το ίδιο (2,2-12). Κι όλο αυτό θα οδηγήσει σε ένα πνεύμα ευχαριστίας για όλα τα δώρα του Θεού, στα οποία περιλαμβάνεται κι αυτή η ίδια η αρχική πίστη απ' την οποία ξεκίνησε η όλη διαδικασία της σωτηρίας (2,13). Τα εδάφια 14-16 βοηθούν τους αναγνώστες να υπομείνουν καρτερικά τις θλίψεις τους (που πρωτοαναφέρονται στο 1,6) μέσα σ' ένα γενικότερο πλαίσιο της καθολικής Εκκλησίας, πράγμα που τους βοηθάει να καταλάβουν γιατί θα πρέπει κι αυτοί να διέπονται απ' το ίδιο πνεύμα ευχαριστίας. Ο λόγος, εν μέρει τουλάχιστον, που πρέπει να είναι ευγνώμονες, είναι ότι μπόρεσαν ν' ανταπεξέλθουν στους διωγμούς. Μ' αυτόν τον τρόπο τα εδ. 14-16 υποστηρίζουν την κεντρική ιδέα της ευχαριστίας του εδ. 13α. Σε αντίθεση μ' αυτούς που πιστεύουν και θέλουν να ευαρεστούν τον Θεό (2,1-12) και συνεπώς να διέπονται διαρκώς από πνεύμα ευχαριστίας προς αυτόν (1,3-4· 2,13), οι Ιουδαίοι που δεν πιστεύουν διώκουν τον λαό του Θεού και

τον Μεσσία του, δυσαρεστούν τον Θεό προσπαθώντας να ματαιώσουν την εξάπλωση του ευαγγελίου, πράγμα που ισοδυναμεί με το να καταρώνται τον Θεό (πρβλ. Α΄ Κορ 12,3· Α΄ Τιμ 1,13) και γι' αυτό θα επισύρουν επάνω τους τη θεία οργή (2,16· πρβλ. Ρωμ 9,3). Οι Θεσσαλονικείς πρέπει να ευχαριστούν τον Θεό που τους επέλεξε να είναι ο αληθινός Ισραήλ (1,4: "ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ"). Επιπλέον πρέπει να ευχαριστούν τον Θεό γιατί εργάστηκε τόσο πολύ στην καρδιά τους, που θα πίστευαν σ' αυτόν παρ' όλες τις δοκιμασίες, θα διέδιδαν τον λόγο και θα ήταν οι ευλογημένοι του και όχι καταραμένοι, όπως ήταν οι διώκτες τους. Και πραγματικά, αυτοί που πιστεύουν θα πρέπει να είναι ευγνώμονες, γιατί θα δικαιωθούν με την καταδίκη εκείνων που τους δίωξαν και τους κατηγορήσαν άδικα ότι δεν είναι ο αληθινός λαός του Θεού. Ο Θεός θα ανατρέψει την καταδικαστική απόφαση που έβγαλαν γι' αυτούς οι διώκτες τους.

Σε αντίθεση με τους Ιουδαίους, οι οποίοι εσφαλμένα προσιούνται πως είναι ο αληθινός Ισραήλ και οι αποκλειστικοί κληρονόμοι των ευλογιών του Θεού, και που δίωξαν τους Θεσσαλονικείς (εδ. 15-16), ο Παύλος αντιτείνει ότι αυτός είναι γνήσιος Ισραηλίτης και αληθινός αντιπρόσωπος του Θεού του Ισραήλ. Ισχυρίζεται ότι αυτός είναι ο αληθινός απεσταλμένος του Θεού, επειδή δείχνει γνήσιο ποιμαντορικό ενδιαφέρον να προωθήσει το ευαγγέλιο ανάμεσα στους Θεσσαλονικείς και να ξαναϊδωθεί μαζί τους για να τους βοηθήσει στην πρόδο τους. Το εδ. 17 του β' κεφαλαίου ξεκινάει μια νέα ενότητα που εκτείνεται μέχρι το τέλος του κεφ. 3. Η κεντρική ιδέα αυτής της ενότητας κινείται από την "ευχαριστία" του προηγούμενου τμήματος (1,2-2,16) ως το ενδιαφέρον του Παύλου για την πνευματική προκοπή των Θεσσαλονικέων, όπως αυτό εκδηλώνεται με την επιθυμία του να επιστρέψει και να συμβάλει στην οικοδομή τους, και με την επιθυμία που εκφράζει, ο Θεός να στερεώνει την πίστη τους (2,17-3,13).

Στην περικοπή 2,17-20 ο Παύλος εκδηλώνει τη σφοδρή επιθυμία του να ξανασυναντηθεί με τους Θεσσαλονικείς, πράγμα που επανειλημμένα εκφράζεται στα εδ. 17-18 για να υπογραμμίσει την πολλή του λαχτάρα γι' αυτή τη συνάντηση, και που αποτελεί το κεντρικό σημείο των εδ. 17-20. Οι επανειλημμένες αυτές δηλώσεις της επιθυμίας του να συναντηθεί με τους αναγνώστες του υποδηλώνουν ότι ο Παύλος ίσως υπερασπίζεται τον εαυτό του ενάντια σ' εκείνους που τον κατηγορούσαν ότι παραμελεί τους αναγνώστες του. Η επιθυμία του να βρεθεί μαζί τους, δείχνουν μια διάσταση της επιμελούς και αποτελεσματικής διακονίας του προς αυτούς, η οποία βεβαιώνει τον απόστολο και για τη δική του σωτηρία –κεντρική ιδέα των τριών τελευταίων εδαφίων του β' κεφαλαίου.

Ο Παύλος στο 2,17-20 εκφράζει τη λαχτάρα του να ξαναδεί τους Θεσσαλονικείς, επειδή η βεβαιότητά του για τον θρίαμβο της πίστης τους διαμορφώνει εν μέρει την πεποίθησή του για τη

νίκη και της δικής του πίστεως τον έσχατο καιρό. Ο σατανάς, ωστόσο, με κάποιον τρόπο απέτρεψε τις προσπάθειες του αποστόλου να ξαναπάει στη Θεσσαλονίκη. Η παρατεταμένη απουσία του αύξησε στο έπακρο την επιθυμία του να βρεθεί μαζί με τους νέους πιστούς, ιδιαίτερα αφού η δική τους πρόοδος ήταν συνδεδεμένη με τη δική του. Πράγματι, αφού ο σατανάς τον είχε εμποδίσει να επιστρέψει στη Θεσσαλονίκη, είναι φυσικό να έβαζε εμπόδια και στον δρόμο της πίστης τους (3,5). Αποτέλεσμα ήταν ο Παύλος να στείλει τον Τιμόθεο για να δει πώς πήγαιναν στην πίστη τους, να τους ενισχύσει μέσα στις δοκιμασίες (3,2-4), και στη συνέχεια πάει πίσω και να ενημερώσει τον Παύλο (3,1-2). Επομένως, ενδιαφερόταν να μάθει αν τα καλά αποτελέσματα της προηγούμενης διακονίας του εξακολουθούσαν να υφίστανται και τώρα στο παρόν αλλά και στο μέλλον, κι έτσι να μην είναι ο κόπος του "χαμένος" (3,5).

Η αγωνία του Παύλου για την πίστη του ποιμνίου του (3,1-5) μετριάστηκε από τα ευχάριστα νέα που του έφερε ο Τιμόθεος (3,6-10). Η συλλογιστική της περικοπής πηγαιίνει από την κεντρική ιδέα, που είναι το ενδιαφέρον του Παύλου για την πρόοδο της διακονίας του (στο 3,1-5), στην ενθάρρυνση της δικής του πίστης σαν αντίδραση στα ευχάριστα νέα που του μετέφερε ο Τιμόθεος, ότι το ποιμνίο προσδεύει. Ο Παύλος με μεγάλη ευγνωμοσύνη αναγνωρίζει ότι πίσω από την πίστη των αναγνωστών του και τη δική του χαρά για τα ευχάριστα νέα βρίσκεται το χέρι του Θεού, εξ ου και το ευρύτερο πλαίσιο της προσευχής στο 3,9, καθώς επανέρχεται στη βασική ιδέα της "ευχαριστίας" (βλ. 1,2 και 2,13). Με την ίδια σχεδόν εκφορά λόγου, ο Παύλος προχωράει σε μια ανώτερη ιδέα –πέρα από την ευχαριστία για τις πνευματικές ευλογίες του πρόσφατου παρελθόντος: τώρα ο ίδιος και οι συνεργάτες του προσεύχονται να ξαναδούν τους Θεσσαλονικείς, ώστε να συμπληρώσουν τα τυχόν κενά που υπάρχουν στην πίστη των αδελφών και ειδικότερα στην αγάπη τους για τους άλλους (3,9-11). Ο μεγάλος στόχος της συμπλήρωσης αυτών των κενών και η κεντρική ιδέα της όλης περικοπής από το 1,2 ως το 3,13 είναι: ο Θεός να τους κρατήσει στερεούς στην αγιότητα, ώστε να σταθούν μπροστά του άμεμπτοι και να περάσουν με επιτυχία τη δοκιμασία της τελικής κρίσης (3,13).

*Μετάφραση-Επεξεργασία:
Χάρης Ι. Νταγκουνάκης*

Συνέχεια και τέλος στο επόμενο

Ο G.K. Beale είναι καθηγητής της Καινής Διαθήκης στο Wheaton College, Ιλλινόι, ΗΠΑ.

(Σ.τ.Μ.): Θα προτείναμε ο αναγνώστης να παρακολουθεί παράλληλα και το κείμενο της Επιστολής, για να κατανοήσει πλήρως τη σκέψη του συγγραφέα. Η μορφή των παραπομπών στο άρθρο ακολουθεί το σύστημα των κριτικών εκδόσεων των βιβλικών κειμένων. Η παράθεση των εδαφίων γίνεται από τη "Νέα Μετάφραση της Βίβλου".

Αγαπάτε Αλλήλους

Κύριε,
Οδήγα Σου το χέρι μου.
Κράτα το κοντύλι μου.
Άγγιξε τη σκέψη μου.
Φώτισε το νου μου.
Σύρε τη γραφή μου
να δοθεί ξεκάθαρα
το δικό Σου ρήμα
το δικό Σου νεύμα
Εντολή και προσταγή:

"Αγαπάτε Αλλήλους"

Να την πάρει το κύμα,
Να τη φέρει τ' αγέρι.
Να σειστεί η γη μας όλη.
Να την ψάλλουν εκκλησιές,
να την κάνουνε τραγούδι οι λαοί.

Να ξορκίσουνε τα μίση.
Να πετάξουνε τα όπλα.
Να ξεχάσουνε τα κέρδη
κι' ό,τι μας κρατάει χώρια
για να γίνει ο κόσμος όλος
μια μεγάλη αγκαλιά.

Μ' ενωμένα τα χέρια
να δοξάσουμε Εσένα,
της αγάπης Κύριο,
της Ειρήνης Άρχοντα.

Γένοιτο Κύριε!

Λ. Βαλαή

"ΛΟΓΟΣ" ΚΑΙ "ΡΗΜΑ": Υπάρχει διαφορά;

του κ. Jeffrey W. Baldwin

Συνέχεια από το προηγούμενο

Μερικά ερωτήματα για το «λόγο»

Η μελέτη μας εστιάζει κυρίως στη χρήση της λέξης «ρήμα». Ωστόσο, επιγραμματικά μπορούμε να θέσουμε μερικά ερωτήματα και για τη χρήση της λέξης «λόγος». Είναι ο «λόγος» μόνο δημόσιος; Μιλά μόνο για γενικές υποθέσεις και όχι συγκεκριμένες; Είναι μόνο έμμεσος και αδύναμος; Μπορεί να περιοριστεί στα μέτρα που της αποδίδει ο Χο; Μερικά παραδείγματα δείχνουν ότι και ο «λόγος» λειτουργεί όπως ο Χο πιστεύει ότι θα έπρεπε να λειτουργεί το ρήμα.

Πόσο δημόσιος είναι ο «λόγος»;

Είναι ο «Λόγος» πάντα Λόγος προς όλους τους ανθρώπους ή όλους τους πιστούς; Όταν ο εκατόνταρχος ζήτησε από το Χριστό να θεραπεύσει το δούλο του, του είπε, «μόνον ειπέ λόγω» (Ματ. 8:8, πρβλ. Λουκ. 7:7).

Πόσο γενικός είναι ο «λόγος»;

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι πολλές φορές η λέξη «λόγος» αναφέρεται γενικά στο Λόγο του Θεού. Όμως πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι πολλές φορές αυτό συμβαίνει επειδή η λέξη συνοδεύεται από έναν τέτοιο χαρακτηρισμό: «Λόγος του Θεού», «λόγος της χάριτος», «λόγος του ευαγγελίου», «λόγος Κυρίου», κτλ. Συνεπώς, σε ορισμένες περιπτώσεις παραλείπεται ο χαρακτηρισμός και μένουμε με το σκέτο «ο Λόγος».

Ωστόσο, υπάρχουν πολλές περιπτώσεις που δείχνουν ότι ο «λόγος» μπορεί να αναφέρεται σε κάτι συγκεκριμένο, και όχι κάτι γενικό. Μάλιστα, πολλές φορές συνοδεύεται από αντωνυμία: «ο λόγος ούτος», «οι λόγοι ούτοι», κτλ.

Στο Ματθαίος 15:12, οι Φαρισαίοι σκανδαλίζονται από ένα συγκεκριμένο «λόγο» του Χριστού. Στο Ιωάννης 2:22, διαβάζουμε ότι οι μαθητές θυμήθηκαν και πίστεψαν στη Γραφή και στο «λόγο» που είπε ο Ιησούς. Ο «λόγος» εκεί ήταν τα συγκεκριμένα του λόγια για το γκρέμισμα και την ανοικοδόμηση του ναού, ο οποίος τελικά ήταν ο ναός του σώματος Του. Στις Πράξεις 6:5, αρέσει ο συγκεκριμένος «λόγος» των δώδεκα στο πλήθος των πιστών για την επιλογή των επτά. Στην Α΄ προς Τιμόθεον 3:1, ο Παύλος λέει ότι είναι «πιστός ο λόγος» ότι εάν κάποιος ορέγεται επισκοπή, καλό έργο επιθυμεί. Στη Γ΄ Ιωάννης 10 διαβάζουμε ότι ο Διοτρέφης φλυαρεί «λόγοις πονηροίς». Υπάρχουν και αρκετές άλλες περιπτώσεις όπου ο «λόγος» αναφέρεται σε κάτι σχετικά συγκεκριμένο, αν και, όπως ήδη σημειώσαμε,

οι όροι «γενικό» και «συγκεκριμένο» είναι σχετικοί (βλ. Ματ. 5:32,37, 7:24,26,28, 8:16, 19:1, 9, 19:22, 26:1,44, Μαρ. 5:36, 9:10, 10:22, 11:29, 12:13, Λουκ. 4:36, 7:17, 20:3,20, Ιω. 4:39, 50, 6:60, 7:36, 10:19, 19:8,13, 21:23, Πραξ. 5:5,24, 15:6, 20:38, 22:22, Ρωμ. 9:9, 13:9, Α΄ Κορ. 1:5, 12:8, 15:54, Εφ. 6:19, Τιτ. 3:8, Γ΄ Ιω. 10).

Πόσο δυνατός/άμεσος είναι ο λόγος;

Ο εκατόνταρχος ζητά από το Χριστό: «αλλά μόνον ειπέ λόγω» για να θεραπευτεί ο δούλος του (Ματ. 8:8). Λίγο παρακάτω διαβάζουμε ότι ο Χριστός «εξέβαλεν τα πνεύματα λόγω» (8:16). Έχουμε λοιπόν θεραπείες και εκβολές δαιμονίων που γίνονται με το «λόγο», όχι με το «ρήμα». Υπάρχει και το αντίστροφο. Στις Πράξεις 5:5, ο Ανανίας πέφτει στη γη νεκρός ακούγοντας τους «λόγους» του απ. Πέτρου. Εξάλλου, μεταξύ των χαρισμάτων που αναφέρει ο απ. Παύλος, δε διαβάζουμε για «ρήμα γνώσεως» ή «ρήμα σοφίας», αλλά για «λόγο γνώσεως» και «λόγο σοφίας».

Παράρτημα:

Οι χρήσεις του «ρήματος» στην Καινή Διαθήκη

Για εκείνον που δε διαθέτει το χρόνο, τα παραπάνω ερωτήματα και παραδείγματα μάλλον είναι επαρκή για να πάρει μια θέση. Ωστόσο, επειδή ορισμένοι αναγνώστες ίσως ενδιαφέρονται περισσότερο για το θέμα, ή έχουν αμφιβολίες για ορισμένες περικοπές, παρακάτω αναφέρουμε όλες τις περιπτώσεις όπου εμφανίζεται η λέξη «ρήμα» στην Καινή Διαθήκη και τις εξηγούμε στα πλαίσια τους. Πιστεύουμε ότι η ανάλυση της χρήσης της λέξης σε κάθε περικοπή θα δείξει ότι δεν υπάρχει ιδιαίτερη θεολογία που μπορεί να συνδεθεί μ' αυτήν. Ωστόσο, αν δεν μπορεί κανείς να μελετήσει κάθε περικοπή, μπορεί τουλάχιστον να δει τα σχόλια μας για τις περικοπές για τις οποίες έχει ακόμα κάποια αμφιβολία.

Η μαρτυρία των Συνοπτικών Ευαγγελίων

Στο Ευαγγέλιο του Λουκά, στο τέλος της ομιλίας του Χριστού «επί τόπου πεδινού» (το αντίστοιχο της Επί του Όρους Ομιλίας του Ματθαίου [πολλά από τα στοιχεία είναι κοινά]), διαβάζουμε: «Επειδή επλήρωσεν πάντα τα ρήματα αυτού εις τας ακoάς του λαού, εισήλθεν εις Καφαρναούμ» (7:1). Ποια ρήματα τελείωσε; Μια ομιλία προς το πλήθος, η οποία περιέχει μακαρισμούς στους φτωχούς και «ουαί» στους πλουσίους και τους υποκριτές. Πού είναι τα συγκεκριμένα ρήματα; Μήπως έβαλε λάθος λέξη εδώ ο Λουκάς; Μήπως θα έπρεπε να ακολουθήσει το παράδειγμα του Ματθαίου, ο οποίος, στο τέλος της Επί του Όρους Ομιλίας γράφει: «Και εγένετο οτε

ετέλεσαν ο Ιησούς τους λόγους τούτους, εξεπλήρσονται οι όχλοι επί τη διδασχή αυτού. Ήν γαρ διδάσκων αυτούς ως εξουσιαν έχων και ουχ ως οι γραμματεῖς αυτών» (7:28, βλ. επίσης Ματ. 1:22, Λουκ 4:32). Για το Ματθαίο, τα ρήματα του Χριστού είναι «λόγοι» και «διδασχή». Τελικά, τι απ' όλα είναι; Η ομιλία «επί τόπου πεδινού», λέει σχεδόν τα ίδια πράγματα με την ομιλία «επί του Όρους» αλλά είναι «ρήματα». Σε ποιον άραγε; Μήπως είναι καιρός να δούμε όλο το Λόγο ως ρήμα;

Ματθαίος

Ματθαίος 12:36: «Λέγω δε υμίν ότι παν ρήμα αργόν ο λαλήσουσιν οι άνθρωποι αποδώσουσιν περί αυτού λόγον εν ημέρα κρίσεως». Πόσο διαφέρει εδώ η λέξη «ρήμα» από το «λόγο»; Τα συμπραζόμενα εδώ έχουν σημασία. Πριν λίγο ο Χριστός μιλούσε για τη βλασφημία του Αγίου Πνεύματος και υποστήριζε πως αν κάποιος πει «λόγον κατά του υιού του ανθρώπου» θα του συγχωρεθεί, αλλά δε θα του συγχωρεθεί ο λόγος κατά του Αγίου Πνεύματος. Εξάλλου, το επόμενο εδάφιο είναι σαφές: «εκ γαρ των λόγων σου δικαιωθήσῃ, και εκ των λόγων σου καταδικασθήσῃ» (εδ. 37). Είναι δυνατόν το «ρήμα» και ο «λόγος» να σημαίνουν διαφορετικά πράγματα εδώ; Ιδιαίτερα όταν το εδ. 37 ξεκινά με «γάρ», αιτιολογώντας γιατί οι άνθρωποι θα δώσουν λόγο για κάθε αργό ρήμα;

Ματθαίος 18:16: «ίνα επί στόματος δύο μαρτύρων ή τριών σταθή παν ρήμα». Το ζήτημα που συζητιέται είναι η προσέγγιση ενός αδελφού που έχει αμαρτήσῃ ενάντια μας. Ύστερα από την πρώτη προσέγγιση παίρνουμε κάποιον μαζί μας για να τεκμηριωθεί η υπόθεση από το στόμα δυο ή τριών μαρτύρων, σύμφωνα με τη ρήση του Δευτερονομίου 19:15, όπου η Εβραϊκή λέξη είναι «νταβάρ». Είναι προφανές ότι εδώ μιλάμε για την υπόθεση του λόγου.

Ματθαίος 26:75 (βλ. Ματ. 14:72, Λουκ. 22:61). «Εμνήσθη ο Πέτρος του ρήματος του Ιησού» ότι θα τον αρνηθεί τρεις φορές. Είναι προφανές ότι σ' αυτήν την περίπτωση το «ρήμα» ήταν όντως ένας συγκεκριμένος λόγος προς τον Πέτρο.

Ματθαίος 27:14 Ο Χριστός δεν αποκρίθηκε στον Πιλάτο «ουδέ εν ρήμα». Ούτε μια λέξη, δηλαδή. (βλ. Ματ. 15:5, όπου δεν αναφέρεται η λέξη «ρήμα»).

Ένα γενικό συμπέρασμα για το Ματθαίο: φαίνεται πως ο Ματθαίος δεν είχε ιδιαίτερη συμπάθεια για τη λέξη «ρήμα».

Δυο φορές τη χρησιμοποιεί επειδή τυχαίνει να αναφέρεται σε περικοπή από τους Εβδομήκοντα (4:4, 18:16). Μια φορά τη χρησιμοποιεί επειδή ήδη ενυπήρχε στην παράδοση που ο ίδιος έλαβε (26:75).

Μόνο δυο φορές φαίνεται να είναι η χρήση της δική του επιλογή (12:36, 27:14).

Μάρκος

Μάρκος 9:32. Βλ. Λουκάς 9:45.

Μάρκος 14:72. Βλ. Ματθαίος 26:75 και Λουκάς 22:61.

Λουκάς

Λουκάς 1:37-38. Ο άγγελος αναγγέλει στη Μαριάμ ότι θα γεννήσει και δίνει ως παράδειγμα το γεγονός ότι η «συγγενίς» της, η καλούμενη στείρα Ελισάβετ είναι ήδη στον έκτο μήνα της εγκυμοσύνης της, «ότι ουκ

αδυνατήσῃ παρά του Θεού παν ρήμα». Η Μαριάμ με τη σειρά της απαντά: «ιδού η δούλη του Κυρίου· γένοιτο μοι κατά το ρήμα σου». Είναι προφανές πως η εκπλήρωση του ρήματος για την Ελισάβετ δίδεται στη Μαριάμ ως κίνητρο πίστης και υπακοής. Τα ρήματα αυτά είναι χωρίς καμία αμφιβολία πολύ συγκεκριμένα, αλλά ας μην ξεχνάμε ότι μιλάμε για τις μητέρες των κύριων πρωταγωνιστών της ιστορίας της λύτρωσης. Και αν θέλουμε να επιμεινουμε, ας θυμηθούμε ότι ο άγγελος είχε πει στο Ζαχαρία ότι δε θα μιλά «ανθ' ων ουκ επίστευσας τοις λόγοις μου, οίτινες πληρωθήσονται εις τον καιρόν αυτών» (1:20). Άρα το «ρήμα», το οποίο «ουκ αδυνατήσῃ» είναι αυτοί οι «λόγοι». Εξάλλου, η αναγγελία προς τη Μαριάμ ξεκινά με την ταραχή της μπροστά στον «λόγο» του αγγέλου (1:29).

Λουκάς 1:65. Διαδίδονται στην Ιουδαία «πάντα τα ρήματα ταύτα». Δηλαδή, τα πράγματα αυτά, περί της γέννησης του Χριστού.

Λουκάς 2:15-19. Οι ποιμένες ακούν την αναγγελία του αγγέλου και πηγαίνουν να δουν «το ρήμα τούτο το γεγονός ο ο κύριος εγνώρισεν ημίν» (εδ. 15). Βλέποντας το Χριστό «εγνώρισαν περί του ρήματος του λαληθέντος αυτοίς περί του παιδίου τούτου». Αναμφίβολα έλαβαν ένα συγκεκριμένο μήνυμα για μια συγκεκριμένη ιστορική στιγμή: τη γέννηση του Σωτήρα του κόσμου.

Λουκάς 2:29. «Νυν απολύεις τον δούλον σου, Δέσποτα, κατά το ρήμα σου εν ειρήνη». Εφόσον ήταν «αυτώ κεχρηματισμένον υπό του Πνεύματος του Αγίου μη ιδείν θάνατον πριν [ή] αν ίδῃ τον Χριστόν Κυρίου», είναι προφανές ότι είχε λάβει συγκεκριμένη πληροφόρηση. Τι μπορούμε να συμπεριουμε απ' αυτό; Πολύ απλά, ότι η γέννηση του Χριστού ήταν γεγονός που πιστοποιήθηκε από τη μαρτυρία όχι μόνο ποιμένων αλλά και από τον ιερέα στο ναό.

Λουκάς 2:50-51. Ο δωδεκάχρονος Χριστός λέει στους γονείς του ότι πρέπει να είναι στα του Πατρός του και εκείνοι «ου συνήκαν το ρήμα ο ελάλησεν αυτοίς». Η μητέρα του όμως «διετήρει πάντα τα ρήματα εν τη καρδιά αυτής». Απλούστατα, ο Χριστός είπε κάτι του οποίου το βάθος δεν κατάλαβαν οι γονείς του. Όμως η Μαρία το κράτησε, το θυμόταν και αργότερα κατάλαβε το βαθύτερο του νόημα. Και έτσι γνωρίζουμε πώς γνωρίζει γι' αυτό το περιστατικό ο Λουκάς: η Μαρία, όπως κάθε μητέρα, θυμόταν τα «ρήματα» του γιού της.

Λουκάς 3:2. «Εγένετο ρήμα Θεού επί Ιωάννην». Δεν έχουμε εδώ κάτι καινούργιο. Η φράση «ρήμα Κυρίου» ή «ρήμα Θεού» επαναλαμβάνεται πάμπολλες φορές στους προφήτες και ο Ιωάννης τυχαίνει να είναι ο μεγαλύτερος απ' αυτούς. Είναι προφήτης που έχει κληθεί από το Θεό γι' αυτήν τη συγκεκριμένη στιγμή, τη μεγαλύτερη στιγμή της ιστορίας. Και ποιο είναι το ρήμα του; Σε γενικές γραμμές, «Μετανοείτε», «ετοιμαστείτε για τον ερχομό της βασιλείας», «έρχεται ο Χριστός». Αυτά είναι συγκεκριμένα πράγματα ή γενικά;

Λουκάς 5:5. Ο Χριστός δίδασκε «τον λόγον του Θεού» (εδ. 1) κοντά στη λίμνη Γεννησαρέτ. Βλέπει δυο πλοία όπου οι ψαράδες έπλεναν τα δίχτυα. Το ένα από τα πλοία ήταν του Σίμωνα Πέτρου. Απομακρύνονται από τη γη λίγο, και ο Χριστός διδάσκει τους όχλους από το πλοίο. Ύστερα λέει στο Σίμωνα να ξαναπάει στα βαθιά να ξαναψαρέψει. Ο Σίμων λέει «επιστάτα, δι' όλης νυκτός κοπιάσαντες ουδέν ελάβομεν· επί δε τω ρήματι σου χαλάσω τα δίχτυα». Το αποτέλεσμα είναι γνωστό. Τα δίχτυα γέμισαν τόσο που παραλίγο να μην αντέξουν το φορτίο. Η εμπειρία αυτή συγκλονίζει τον Πέτρο που αντιλαμβάνεται την αμαρτωλότητα του (εδ. 8). Ο Χριστός καταλήγει: «μη φοβού· από του νυν ανθρώπους

έση ζωγρών». Είναι η στιγμή που ο Πέτρος και οι άλλοι αφήνουν δίχτυα και πλοία και ακολουθούν το Χριστό. Το μήνυμα είναι σαφές. Ο Χριστός είναι Εκείνος που μπορεί να φέρει την καλή «πνευματική» ψαριά. Σημαίνει αυτό ότι πρέπει να λάβουμε ένα ιδιαίτερο, συγκεκριμένο δικό μας «ρήμα» για να ρίξουμε τα δίχτυα μας; Διδάσκεται εδώ συγκεκριμένη μεθοδολογία για το πώς να κάνουμε το έργο του Θεού; Ή μαθαίνουμε πώς ξεκίνησε η πορεία του αποστόλου Πέτρου; Του Πέτρου στου οποίου το κήρυγμα ανταποκρίθηκαν τρεις χιλιάδες σε μια μέρα;

Λουκάς 7:1 (βλ. σημειώσεις πιο πάνω, στα Συνοπτικά Ευαγγέλια).

Λουκάς 9:45. (βλ. Ματ. 9:32). Ο Χριστός μιλά και οι μαθητές «ηγνούν το ρήμα», σύμφωνα με το Λουκά επειδή «ην παρακεκαλυμμένον απ' αυτών ίνα μη αίσθωνται αυτό και εφοβούντο ερωτήσαι Αυτόν περί του ρήματος τούτου». Ποιο ήταν το ρήμα; Ότι θα παραδοθεί στους ανθρώπους και θα σταυρωθεί και θα αναστηθεί. Συγκεκριμένο μεν, αλλά είναι η συγκεκριμένη πίστη όλης της εκκλησίας! Εξάλλου, το αμέσως προηγούμενο εδάφιο λέει «θέσθε υμείς εις ώτα υμών τους λόγους τούτους»!

Λουκάς 18:34. Και πάλι ο Χριστός μιλά για τα επικείμενα πάθη Του. «Και αυτοί ουδέν τούτων συνήκαν και ήν το ρήμα τούτο κεκρυμμένον απ' αυτών και ουκ εγίνωσκον τα λεγόμενα». Τι είναι το «ρήμα»; Περίπου το ίδιο πράγμα με τα «λεγόμενα». Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Λουκάς τονίζει ένα άλλο μοτίβο εδώ. Θυμόμαστε στο 2^ο κεφάλαιο ότι οι γονείς του Ιησού δεν κατάλαβαν το «ρήμα» της σχέσης Του με τον Πατέρα. Και τώρα για δεύτερη τουλάχιστον φορά οι μαθητές δεν κατάλαβαν το «ρήμα» περί των παθών Του. Η έμφαση είναι στο γεγονός ότι έπρεπε να ολοκληρωθούν τα γεγονότα για να γίνουν κατανοητά τα «ρήματα».

Λουκάς 20:26. Οι Φαρισαίοι προσπαθούν «ίνα επιλαβόνται αυτού λόγου ώστε παραδούναι Αυτόν» (εδ. 20). Στο τέλος όμως «ουκ ίσχυσαν επιλαβέσθαι αυτού ρήματος». Πήγαν να τον παγιδέψουν σε λόγο και δεν κατάφεραν να του πάρουν ρήμα;

Λουκάς 22:61. Ήδη αναφέρθηκε αυτό το χωρίο, το οποίο υπάρχει στο Ματθαίο και στο Μάρκο. Το ενδιαφέρον στο Λουκά είναι ότι στη φράση «υπεμνήσθη ο Πέτρος του ρήματος του Κυρίου ως είπεν αυτώ . . .», μερικά κείμενα (π.χ. Α, D, W, Θ, Ψ, f¹, 13 1006, 1343, 1506, M), γράφουν «υπεμνήσθη ο Πέτρος του λόγου του Κυρίου». Αν ο Λουκάς εδώ είχε όντως διαφορετικό ανάγνωσμα από το Ματθαίο και το Μάρκο, θα ήταν πολύ εύκολο ένας αντιγραφείας να θυμόταν τη φράση από τους άλλους Ευαγγελιστές.

Λουκάς 24:8. «Και εμνήσθησαν των ρημάτων Αυτού». Ποια ρήματα «εμνήσθησαν» και πότε; Το περιστατικό συμβαίνει έξω από τον τάφο και μιλά ο άγγελος: «Μνήσθητε ως ελάλησεν υμίν έτι ων εν τη Γαλιλαία λέγων τον υιόν του ανθρώπου ότι δει παραδοθήναι εις χείρας αμαρτωλών και σταυρωθήναι και τη τρίτη ημέρα αναστήναι». Να λοιπόν πού οδηγούσαν τα «ρήματα» περί των ερχόμενων παθών. Οι μαθητές τότε δεν τα καταλάβαιναν, αλλά τώρα, μπροστά στο γεγονός της αναστασης, ο νους τους θα ανοιχθεί για να τα χωρέσει.

Λουκάς 24:11. Οι γυναίκες λένε τα γεγονότα στους μαθητές, αλλά «εφάνησαν ωσει λήρος τα ρήματα ταύτα και ηπίστουν αυταίς». Εδώ τα «ρήματα» είναι μάλλον τα «γεγονότα» ή η αφήγηση των γεγονότων από τις γυναίκες.

Ιωάννης

Οι περικοπές του Ιωάννη που αναφέρουν τη λέξη

«ρήμα» απαιτούν μια ιδιαίτερη «Ιωάννεια» προσέγγιση. Πρέπει να έχουμε υπόψιν τη θεολογία του Ιωάννη, μέσα στην οποία διαχωρίζεται ο άνω κόσμος του Πατέρα, ο κόσμος του φωτός, της ζωής, του Πνεύματος και της αλήθειας έναντι του κόσμου που βρίσκεται στο σκοτάδι, στο θάνατο και στο ψεύδος. Ανάμεσα σ' αυτούς τους δύο κόσμους βρίσκεται ο Λόγος του Θεού, ο Ιησούς Χριστός αλλά και η δική Του μαρτυρία για όσα άκουσε και είδε.

Ιωάννης 3:34. Μετά από τη μαρτυρία του Ιωάννη του Βαπτιστή για το Χριστό: «ον γαρ απέστειλεν ο Θεός, τα ρήματα του Θεού λαλεί, ου γαρ εκ μέτρου δίδωσιν το Πνεύμα». Στα συμπραζόμενα διαβάζουμε για το γεγονός ότι αυτός που είναι «εκ της γης» «εκ της γης λαλεί», ενώ ο «εκ του ουρανού ερχόμενος» είναι πάνω απ' όλα και μαρτυρεί γι' αυτά που είδε και άκουσε, αν και κανείς δε λαμβάνει τη μαρτυρία του. Όποιος λαμβάνει τη μαρτυρία Του, σφραγίζει ότι ο Θεός είναι αληθής. Συνεπώς, τα «ρήματα» του Χριστού είναι η μαρτυρία Του γι' αυτά που είδε και άκουσε από τον ουρανό. Η αναφορά είναι συγκεκριμένα στο Χριστό και τη μαρτυρία Του για τον ουρανό, την οποία καλούμαστε να λάβουμε.

Ιωάννης 5:47. Ο Χριστός μιλά στους Φαρισαίους και τονίζει ότι δεν Τον λαμβάνουν ενώ έρχεται στο όνομα του Πατέρα Του, ενώ αν κάποιος ερχόταν στο δικό του όνομα, θα τον λάμβαναν. Ύστερα τους λέει ότι δε θα είναι ανάγκη να τους κατηγορήσει ο ίδιος στην κρίση, διότι ο Μωϋσής είναι ήδη κριτής τους: «περί γαρ Εμού εκείνος έγραψεν. Ει δε τοις εκείνου γράμμασιν ου πιστεύετε, πως τοις εμοίς ρήμασιν πιστεύσετε;». Είναι φανερή εδώ η αντίθεση «γραμμάτων» και «ρημάτων». Ο γραπτός Λόγος του Μωυσή έναντι του προφορικού Λόγου του Χριστού. Η πραγματική αποδοχή της αποκάλυψης των γραπτών του Μωϋσή θα έπρεπε να οδηγήσει στην αποδοχή της αποκάλυψης των «ρημάτων» του Χριστού. Η απόρριψη των γραπτών του Μωϋσή προεξοφλεί την απόρριψη των «ρημάτων» του Χριστού. Όλ' αυτά, γιατί σε τελική ανάλυση ο Μωϋσής και ο Χριστός ανήκουν στη μία και ενιαία αποκάλυψη του Θεού, όπου η απόρριψη του μέρους σημαίνει απόρριψη του όλου, επειδή το σύνολο προέρχεται από τον ένα Θεό. Εξάλλου, ο Μωϋσής έγραφε για το Χριστό. Κι ας μην ξεχνάμε ότι τα «γράμματα» του Μωϋσή ήταν κάποτε προφορικά, ενώ τα «ρήματα» του Χριστού έγιναν αργότερα «γραπτά». Η προφορικότητα δεν παρουσιάζεται ως πλεονέκτημα.

Ιωάννης 6:63, 68. Ο Χριστός λέει ότι το Πνεύμα είναι που δίνει ζωή, ενώ η σάρκα δεν ωφελεί σε τίποτα. Και ύστερα προσθέτει: «τα ρήματα α Εγώ λελάληκα υμίν πνεύμα έστιν και ζωή έστιν». Και πάλι, τα «ρήματα» αυτά είναι όλα όσα έχουν λεχθεί δημοσίως στο προηγούμενο κεφάλαιο προς τους πάντες που τα άκουσαν. Εξάλλου, αυτά είναι τα ρήματα για τα οποία πολλοί απ' αυτούς που άκουσαν το Χριστό είπαν: «σκληρός εστιν ο λόγος ούτος, τις δύναται αυτού ακούειν;» (εδ. 60). Συνεπώς ο Χριστός απαντά στην κατηγορία ότι ο «λόγος» Του είναι σκληρός, δηλώνοντας πως τα «ρήματα» Του είναι πνεύμα και ζωή! Αργότερα, πολλοί εγκαταλείπουν το Χριστό εξαιτίας της σκληρότητας των λόγων του, και ο Χριστός ρωτά αν θέλουν να φύγουν και οι μαθητές. Απαντά ο Πέτρος: «Κύριε, προς τίνα απελευσόμεθα; Ρήματα ζωής αιωνίου έχεις» (εδ. 68). Λογικό να πει κάτι τέτοιο, εφόσον μόλις πριν λίγο ο Χριστός είχε πει ότι τα ρήματα Του είναι «πνεύμα» και «ζωή». Αλλά δε βλέπει κανείς να υπάρχει κανένα ιδιαίτερο βάθος στη λέξη «ρήμα».

Ιωάννης 8:20. «Ταύτα τα ρήματα ελάλησεν εν τω γαζοφυλακίω διδάσκων εν τω ιερῷ». Προφανώς η δημό-

σια διδασκαλία μπορεί να συμπεριλαμβάνει «ρήματα»! Και σε τι αναφέρονται πάλι αυτά τα συγκεκριμένα «ρήματα»; Στην ταυτότητα του Χριστού ως Υιού του Θεού.

Ιωάννης 8:47. «Ο υν εκ του Θεού, τα ρήματα του Θεού ακούει· δια τούτο υμείς ουκ ακούετε, ότι εκ του Θεού ουκ εστέ». Όπως είπαμε νωρίτερα, ένα τέτοιο εδάφιο θα μπορούσε (ως προς το θετικό του μέρος) να αποτελεί σύνθημα για την άποψη του Cho. Εκείνος που είναι από το Θεό ακούει «ρήματα» από το Θεό. Όμως κάτι τέτοιο θα αδικούσε τα προφανή συμφραζόμενα, όπου διαβάζουμε ότι μιλά ο Χριστός στους Φαρισαίους. Στο εδ. 37 τους λέει ότι προσπαθούν να Τον σκοτώσουν επειδή «ο λόγος ο εμός ου χωρεί εν υμίν». Στο εδ. 40 συνεχίζει και λέει «ζητείτε με αποκτείναι, άνθρωπον ος την αλήθειαν υμίν λελάληκα η ηήκουσα παρά του Θεού». Στο εδ. 43 τους ρωτά: «δια τι την λαλιάν την εμήν ου γινώσκετε;». Αμέσως απαντά ο ίδιος: «ότι ου δύνασθε ακούειν τον λόγον τον εμόν». Ύστερα τους μιλά για το διάβολο, ο οποίος δε στέκεται στην αλήθεια και «λαλή το ψεύδος», ενώ ο ίδιος μπορεί να πει για τον Εαυτό Του: «Εγώ δε ότι την αλήθειαν λέγω, ου πιστεύετε μοι» (εδ. 45). Κλείνει η παράγραφος με αυτή τη δήλωση: «ο υν εκ του Θεού, τα ρήματα του Θεού ακούει» (εδ. 47). Ποια ρήματα; Το λόγο, τη λαλιά, την αλήθεια για την οποία διαβάζαμε σ' όλη αυτήν την παράγραφο.

Ιωάννης 10:19-21. Κάποιοι δηλώνουν ότι τα «ρήματα» του Χριστού «ουκ έστιν δαιμονιζομένου». Δείτε όμως τη σειρά. Στο εδ. 19 διαβάζουμε ότι «σχίσμα εγένετο εν τοις Ιουδαίοις δια τους λόγους τούτους». Στο εδ. 20 πολλοί υποστήριξαν ότι ο Χριστός έχει δαιμόνιο, ότι μαινεται: «τι αυτού ακούετε;». Και στο εδ. 21 απαντούν άλλοι: «ταύτα τα ρήματα ουκ έστιν δαιμονιζομένου». Είναι προφανές ότι αυτά τα ρήματα είναι τα λόγια για τα οποία γινόταν το σχίσμα! Και όλ' αυτά σε δημόσιο χώρο και όχι στα βάθη του πνεύματος κάποιου ατόμου. Και σίγουρα τίποτε απ' όλ' αυτά δεν ήταν «βέβαιη πράξη» για κανέναν.

Ιωάννης 12:47-50. «Εάν τις μου ακούση των ρημάτων και μη φυλάξη, Εγώ ου κρίνω Αυτόν . . . ο αθετών και μη λαμβάνων τα ρήματα μου έχει τον κρίνοντα αυτόν . . . ο λόγος ον ελάλησα, εκείνος κρίνει αυτόν εν τη εσχάτη ημέρα. Ότι Εγώ εξ εμαυτού ουκ ελάλησα, αλλ' ο πέμψας με πατήρ Αυτός μοι έντολήν δέδωκεν τι είπω και τι λαλήσω. Και οίδα ότι η έντολή Αυτού ζωή αιώνιος εστιν. Α ουν Εγώ λαλώ, καθώς είρηκεν μοι ο Πατήρ, ούτως λαλώ». «Ρήματα», «λόγος», «λαλώ», «έντολή» κτλ., όλ' αυτά ουσιαστικά αναφέρονται στο ίδιο πράγμα. Αν όμως θέλει κανείς να βρει μια διαφορά, το μόνο που θα ανακαλύψει είναι ότι ο άνθρωπος δεν κρίνεται από το Χριστό αν δεν φυλάξει τα ρήματα του Χριστού. Θα κριθεί όμως από το Λόγο!

Ιωάννης 14:10. Ο Φίλιππος ζητά από το Χριστό να τους δείξει τον Πατέρα. Ο Χριστός του απαντά μεταξύ άλλων: «Ου πιστεύεις ότι Εγώ εν τω Πατρί και ο Πατήρ εν εμοί έστιν; Τα ρήματα α Εγώ λέγω υμίν απ' Εμαυτού ου λαλώ, ο δε Πατήρ εν Εμοί μένων ποιεί τα έργα Αυτού». Το μόνο που μπορεί κανείς να καταλάβει από εδώ είναι ότι τα λόγια του Χριστού δεν έχουν την προέλευση τους στο Χριστό αλλά στον Πατέρα.

Ιωάννης 15:7. «Εάν μείνητε εν Εμοί και τα ρήματα Μου εν υμίν μείνη, ο εάν θέλητε αιτήσασθε, και γενήσεται υμίν». Και αυτό το εδάφιο επίσης, πολύ εύκολα θα μπορούσε να γίνει ένα ωραίο σύνθημα στην άποψη του Cho. Αν λαμβάνει κανείς ρήματα από το Θεό, μετά, με βάση τα ρήματα που λαμβάνει, μπορεί να ζητά από το Θεό ό,τι θέλει και θα γίνεται. Κι αν δε γίνει, είναι επειδή

δεν είχε λάβει «ρήμα». Ωραίο ακούγεται, εκτός εάν τα ρήματα δεν είναι τίποτε άλλο από το δηλωμένο Λόγο του Χριστού. Η περικοπή αυτή είναι η παραβολή της αμπέλου. Όλη της η έμφαση είναι στο γεγονός ότι πρέπει οι πιστοί να μένουν στο Χριστό. Η περικοπή καταλήγει με το σκοπό όλης αυτής της διαδικασίας: «εν τούτω εδοξάσθη ο Πατήρ μου, ίνα καρπόν πολύν φέρητε και γνήσηθε Εμοί μαθηταί». Μήπως το να μένουν μέσα μας τα ρήματα του Χριστού, σημαίνει απλά ότι είμαστε μαθητές Του; Και μήπως το να είμαστε μαθητές Του δεν είναι τίποτα παραπάνω από το να ζούμε κατά τον Λόγο Του; Εξάλλου, στο προηγούμενο κεφάλαιο διαβάζουμε: «Εάν αγαπάτε με, τας έντολάς τας εμάς τηρήσετε» (14:15), «ο έχων τας έντολάς μου και τηρών αυτάς εκείνος έστιν ο αγαπών με» (14:21), «εάν τις αγαπά με τον λόγον μου τηρήσει . . . ο μη αγαπών με τους λόγους μου ου τηρεί, και ο λόγος ον ακούετε ουκ έστιν εμός αλλά του πέμψαντος με πατρός» (14:23-24), «Ταύτα λελάληκα υμίν παρ' υμίν μένων» (14:25). Η εντύπωση που έχει κανείς είναι ότι τα «ρήματα» του Χριστού είναι τα λόγια που είπε καθώς ήταν εδώ στη γη. Βέβαια, κάποιος θα μπορούσε να αντιτάξει ότι το Πνεύμα «υμάς διδάξει πάντα» (14:25) αλλά η φράση δεν τελειώνει εκεί: «και υπομνήσει υμάς πάντα α είπον υμίν». Ο ρόλος και η διδασκαλία του Πνεύματος δε θα είναι να κάνει πρωτοτυπίες αλλά να φέρνει στη μνήμη έναν ήδη εκφωνημένο Λόγο. Το να μένουν μέσα μας τα «ρήματα» του Χριστού, δεν είναι τίποτε άλλο από το να κατοικεί μέσα μας πλουσίως ο Λόγος του Χριστού, η διδασκαλία Του, οι έντολές Του και όλα τα άλλα. Και χρειαζόμαστε το Άγιο Πνεύμα ώστε μέσα στις φουρτούνες και τις δυσκολίες της ζωής, να μην ξεχάσουμε, να μη λησμονήσουμε αυτόν το Λόγο.

Ιωάννης 17:8. «Τα ρήματα α δέδωκας μοι δέδωκα αυτοίς». Ο Πατέρας δίνει ρήματα στον Υιό και ο Υιός δίνει τα ίδια ρήματα στους μαθητές Του. Βέβαια, δεν πρέπει να παραβλέψουμε τον παρακείμενο χρόνο. Ο Χριστός κάνει την αρχιερατική Του προσευχή και προσεύχεται για μαθητές που δε θα έχουν τη δική Του άμεση παρουσία μαζί τους. Μιλά για το γεγονός ότι έχει ολοκληρώσει το έργο της μετάδοσης των ρημάτων του Θεού. Εξάλλου, η φράση συνεχίζει και λέει το εξής: «τα ρήματα α έδωκας μοι δέδωκα αυτοίς, και αυτοί έλαβον και έγνωσαν αληθώς ότι παρά σου εγήληθον, και είπιστευσαν ότι σοι με απέστειλας». Δε βλέπει κανείς εδώ κάποια μεθοδολογία απόκτησης ρημάτων στο μέλλον. Αλλά ακόμα και αν κάποιος επιμένει ότι το «ρήμα» εκφράζει κάτι το ιδιαίτερο, μια ματιά στα συμφραζόμενα είναι αρκετή για να αλλάξει γνώμη. Εδ. 6: «Εφανέρωσα σου το όνομα τοις ανθρώποις ους έδωκας μοι εκ του κόσμου. Σοι ήσαν καμιοί αυτούς έδωκας και τον λόγον σου τετήρηκαν». Εδ. 14: «Εγώ έδωκα αυτοίς τον λόγον σου». Εδ. 17: «Αγίασον αυτούς εν τη αληθεία· ο λόγος ο σος αλήθεια εστιν». Και αν κάποιος δεν έχει πεισθεί για τη φύση αυτού του Λόγου, αρς δε το εδ. 20: «Ου περί τούτων δε ερωτώ μόνον, αλλά και περί των πιστευόντων δια του λόγου αυτών εις Εμέ». Ποιου Λόγου άραγε; Κάποιοι ιδιωτικού λόγου ή του Λόγου που ο Χριστός εμπιστεύθηκε στους μαθητές Του, όπως κι αν τον ονομάσουμε; Εξάλλου, η κατάληξη όλων αυτών είναι «ίνα πάντες εν ώσιν» (εδ. 21). Πώς μπορούν όλοι οι μαθητές να είναι ένα; Με το να τηρούν τον ένα Λόγο του Χριστού, με το να έχουν μεταξύ τους κοινά τα ρήματα του Χριστού και την έντολή του Χριστού!

Συνέχεια και τέλος στο επόμενο

Ο κ. Jeffrey W. Baldwin είναι διευθυντής του Ελληνικού Βιβλικού Σχολείου.

Φιλούσε ο Ιούδας υπέροχα;

Το ευαγγέλιο του Ιούδα και η αναζήτηση του Αυθεντικού

του αιδ. Π. Κανταρτζή

Τελικά, φιλούσε ο Ιούδας υπέροχα; Το φιλί του εκείνο το βράδυ στον κήπο της Γεσθημανή, ήταν φίλημα προδοσίας και απόρριψης ή φίλημα βαθιάς αγάπης και αφοσίωσης; Η μαρτυρία των τεσσάρων κανονικών ευαγγελίων, με τις όποιες παραλλαγές τους¹, είναι ομόφωνα καταδικαστική για τον Ιούδα. Και τα τέσσερα με συνέπεια εξιστορούν την πράξη του ως μία τραγική, άνομη και αποτρόπαια ενέργεια. Σε αυτή την θεώρηση όμως έρχεται το «ευαγγέλιο του Ιούδα» (από εδώ και στο εξής θα αναφέρεται ως Ετ1) να προτείνει μία διαφορετική προσέγγιση. Έρχεται να αφηγηθεί μία διαφορετική ιστορία. Σύμφωνα με αυτό ο Ιούδας όχι μόνο δεν είναι ο ανάξιτος μαθητής αλλά αντίθετα είναι ο μόνος αντάξιος του διδασκάλου του μαθητής.

«Όμως τα πνεύματά τους (των υπόλοιπων μαθητών) δεν τολμούσαν να σταθούν ενώπιόν του, εκτός από τον Ιούδα τον Ισκαριώτη. Αυτός ήταν ικανός να σταθεί μπροστά του...» (Ετ1, σελ. 26)

Για αυτό και μόνο σ' αυτόν ο Ιησούς εμπιστεύεται «τα μυστήρια του βασιλείου».

«Πήγαινε μακριά από τους άλλους και θα σου πω τα μυστήρια του βασιλείου. Είναι δυνατόν για σένα να πλησιάσεις, αλλά θα πικραθείς πολύ. Γιατί κάποιος άλλος θα σε αντικαταστήσει με σκοπό οι δώδεκα [μαθητές] να μπορέσουν ξανά να συμπληρωθούν με το θεό τους» (Ετ1, σελ. 27).

Έτσι μετά από μία σειρά υπερβατικών «αποκαλύψεων» ο Ιησούς τελικά του εμπιστεύεται μία ιδιαίτερη αποστολή,

«Αλλά εσύ θα τους υπερβείς όλους αυτούς. Γιατί εσύ θα θυσιάσεις τον άνθρωπο που με ενδύει» (Ετ1, σελ. 47).

Τι ήταν τελικά ο Ιούδας; Ο τελευταίος των αποστόλων² ή ο πρώτος; Ήταν ο «υιός της απωλείας»³ ή ο μαθητής της σωτηρίας; Προδότης ή ήρωας της πίστης; Φυσικά η απάντηση του ερωτήματος αυτού εξαρτάται από την ιστορική αξία του κειμένου που ήρθε πρόσφατα στη δημοσιότητα. Είναι,

άραγε μία αξιόπιστη πηγή από την οποία μπορούμε να αντλήσουμε πληροφορίες σχετικά με τα γεγονότα της ζωής αλλά και με το περιεχόμενο της διδασκαλίας του ιστορικού Ιησού;

Ιστορία ή ιδεολογία;

Ξεκινώντας ας σημειώσουμε ότι το Ετ1 είναι σαφώς μεταγενέστερο των γνωστών τεσσάρων ευαγγελίων. Έτσι χρονολογείται γύρω στο 140 μ.Χ. τη στιγμή που το ευαγγέλιο του Μάρκου ακόμη και από τους πιο σκεπτικιστές μελετητές χρονολογείται γύρω στο 60 – 70 μ.Χ. Επίσης όπως είναι αυτονόητο, είναι ψευδεπίγραφο, δηλαδή δεν γράφτηκε από τον Ιούδα (κάτι το οποίο όλοι, ακόμη και οι πιο ένθερμοι θιασώτες του κειμένου αυτού, παραδέχονται). Δεν είναι όμως αυτά τα καθοριστικά κριτήρια για να κρίνουμε την αξιοπιστία του. Είναι το ίδιο το περιεχόμενό του. Ας ξεκινήσουμε με την εισαγωγή του και ας την συγκρίνουμε με αυτήν του ευαγγελίου του Λουκά.

Ευαγγέλιο Ιούδα	Κατά Λουκάν Ευαγγέλιο, κεφ. 1
«Ο απόκρυφος λόγος* της αποκάλυψης που φανέρωσε ο Ιησούς σε συνομιλία με τον Ιούδα τον Ισκαριώτη στη διάρκεια μιας εβδομάδας τρεις ημέρες προτού να εορταστεί το Πάσχα».	1 Πολλοί προσπάθησαν να συντάξουν μια διήγηση για τα γεγονότα, που είναι βεβαιωμένο ότι συνέβησαν ανάμεσά μας, 2 όπως μας τα παρέδωσαν εκείνοι που από την αρχή ήταν αυτόπτες μάρτυρες και έγιναν κήρυκες αυτού του χαρμόσυνου μηνύματος. 3 Γι' αυτό θεώρησα κι εγώ καλό, εντιμότερο Θεόφιλε, αφού ερεύνησα όλα τα γεγονότα από την αρχή και με ακρίβεια, να σου τα γράψω με τη σειρά, 4 για να βεβαιωθείς ότι τα όσα διδάχθηκες είναι αυθεντικά.

Επισημαίνουμε τρία τουλάχιστον στοιχεία τα οποία αναδεικνύονται καθαρά αναφορικά με το Ετ1, ιδιαίτερα μάλιστα όταν αυτό συγκριθεί με το κατά Λουκάν.

Το πρώτο είναι ο υποκειμενισμός του

Το ευαγγέλιο που παρατίθεται εξηγείται ως καρπός μιας ειδικής σχέσης που είχε ο Ιούδας με τον Ιησού. Συνδέεται άμεσα λοιπόν με το πρόσωπο του συγγραφέα του και με την υποτιθέμενη μοναδικότητα του ρόλου του. Αυτά που ακολουθούν δόθηκαν ως αποκάλυψη μόνο στον Ιούδα σε προσωπική συνομιλία και κατά συνέπεια χωρίς τη δυνατότητα διασταύρωσης ή επαλήθευσης από κανέναν άλλον.

Σε αντίθεση ο Λουκάς στην εισαγωγή του μιλά στον πληθυντικό για αυτόπτες μάρτυρες. Και στην Α' επιστολή του Ιωάννη διαβάζουμε,

¹ Σας γράφουμε για το ζωοποιό Λόγο, που υπήρχε εξ αρχής. Εμείς τον έχουμε ακούσει και τον έχουμε δει με τα ίδια μας τα μάτια. Μάλιστα τον είδαμε από κοντά, και τα χέρια μας τον ψηλάφησαν. ² Όταν η ζωή φανερώθηκε, την είδαμε με τα μάτια μας. Καταθέτουμε, λοιπόν, τη μαρτυρία μας και σας μιλάμε για την αιώνια ζωή που ήταν με τον Πατέρα, φανερώθηκε όμως σ' εμάς.⁴

Το δεύτερο είναι ο ατομοκεντρισμός του

Μία δεύτερη παρατήρηση είναι η απροκάλυπτη έμφαση που δίνεται στον πρόσωπο του Ιούδα. Ενώ ο Λουκάς και οι υπόλοιποι ευαγγελιστές μένουν στο περιθώριο, στο παρασκήνιο της αφήγησης, ο Ιούδας βρίσκεται στο προσκήνιο ως συμπρωταγωνιστής. Οι υπόλοιποι μαθητές ούτε καν κατονομάζονται. Μερικές φορές ο αναγνώστης αναρωτιέται αν το ευαγγέλιο τελικά αφορά τον Ιησού ή τον ίδιο τον Ιούδα. Μάλιστα σε ένα σημείο διαβάζουμε μία αφήγηση η οποία κάπως θυμίζει το περιστατικό της μεταμόρφωσης του Ιησούς, μόνο που αυτός που μεταμορφώνεται είναι ο Ιούδας.

«Ο Ιούδας σήκωσε τα μάτια του και είδε το φεγγοβόλο σύννεφο, και εισήλθε σ' αυτό. Εκείνοι που στέκονταν στη γη άκουσαν μια φωνή να έρχεται από το σύννεφο, λέγοντας, [...]» (ΕτΙ, σελ. 48).

Το τρίτο είναι ο αντιστορισμός του

Όπως και στην εισαγωγή αλλά και στο υπόλοιπο κείμενο η έμφαση δίνεται σε διάφορες ομιλίες που ο Ιησούς δίνει εξηγώντας διάφορα μυστήρια κυρίως στον Ιούδα αλλά και στους υπόλοιπους μαθητές. Απουσιάζει το οποιοδήποτε ενδιαφέρον για την ιστορία ή έστω για μία αφηγηματική πλοκή. Οι διάφορες σκηνές είναι απλά το σκηνικό για κάποια υπερβατικής φύσης ομιλία.

Η ιδεολογική προέλευση του «ευαγγελίου» του Ιούδα

Η πιο σημαντική παρατήρηση όμως σχετικά με το ευαγγέλιο του Ιούδα είναι το γεγονός ότι αποτελεί προϊόν γνωστικών κύκλων του 2^{ου} αιώνα.

Φυσικά αν σήμερα αποκαλούσαμε κάποιον «γνωστι-

κό» θα το εκλάμβανε ως κοπλιμέντο. Αν ζούσες όμως τον δεύτερο ή τον τρίτο αιώνα και έλεγες κάποιον «γνωστικό» μάλλον θα ένιωθε δυσφορία μιας και για πολλούς εκκλησιαστικούς συγγραφείς εκείνης της εποχής ο όρος αυτός ήταν σχεδόν συνώνυμος του «αιρετικού».

Τι ήταν όμως ο γνωστικισμός και γιατί πολεμήθηκε τόσο από τους θεολόγους εκείνης της εποχής; Φυσικά δεν είναι δυνατόν να αναλύσουμε ένα τόσο περίπλοκο και τόσο μακρινό από μας σύστημα σκέψης. Αξίζει όμως να σταθούμε σε μερικά βασικά στοιχεία τα οποία συνδέονται άμεσα με το ιδεολογικό πλαίσιο και περιβάλλον του ευαγγελίου του Ιούδα. Ο Γνωστικισμός πρεσβεύει έναν ριζοσπαστικό δυϊσμό στον οποίο από την μια υπάρχει το καλό που είναι το Πνεύμα και το κακό που είναι η Ύλη. Πώς όμως δημιουργήθηκε το κακό, δηλαδή η ύλη; Από έναν κατώτερο θεό, νόθο καρπό του απόλυτου θεού (αλλιώς αναφερόμενου και ως το Πλήρωμα⁵) ή της Σοφίας του θεού. Αυτός ο κατώτερος θεός δημιούργησε τον υλικό κόσμο. Στο ευαγγέλιο του Ιούδα γίνεται αναφορά σε κάποιον επονόματι «Σάκλας» ο οποίος είναι υπεύθυνος για τη δημιουργία της ανθρωπότητας. Στα Αραμαϊκά η λέξη «σάκλας» ή «σάκλα» σημαίνει ανόητος κάτι που δείχνει την απαξίωση με την οποία αντιμετώπιζαν την υλική δημιουργία και του θεού που συνδέεται με αυτήν. Ο Θεός που δημιουργεί, ο Θεός της Παλαιάς Διαθήκης είναι μία δευτερεύουσα, κατώτερη θεότητα. Όποιος πήγε κόντρα σε αυτόν ηρωποιείται. Έτσι ο όφις, ο Κάιν, οι Σοδομίτες γίνονται ήρωες του κινήματος. Μάλιστα κάποιες αποχρώσεις των Γνωστικών φέρουν ονόματα όπως οι Οφίτες (ή Ναασίτες κατά την εβραϊκή απόδοση του όφι) ή Καναίτες. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο δεν είναι περίεργη η αγιοποίηση μιας ακόμη αρνητικής φιγούρας, του Ιούδα.

Η αγιοποίηση του Ιούδα όμως δεν είναι απλά και μόνο καρπός ενός αντιδραστικού καπρίτσιου σαν το παιδάκι που λείει το αντίθετο από αυτό που θέλουμε να ακούσουμε έτσι για να μην σπάσει τα νεύρα. Ο ουσιαστικός λόγος για τον οποίο ο Ιούδας ηρωποιείται είναι άλλος. Στον Γνωστικισμό όπως είπαμε η ύλη απορρίπτεται ως κάτι το κακό. Ο Χριστός λοιπόν βρίσκεται αιχμαλωτισμένος μέσα στο σώμα – φυλακή. Έτσι η παράδοση του Ιησού από τον Ιούδα είναι μία πράξη απολύτρωσης. Αυτή είναι η λογική πίσω από το ίσως πιο σημαντικό λόγοιό όλου του βιβλίου,

«Αλλά εσύ θα τους υπερβείς όλους αυτούς. Γιατί εσύ θα θυσιάσεις τον άνθρωπο που με ενδύει» (ΕτΙ, σελ. 47).

Όπως είναι λοιπόν φανερό το βιβλίο αυτό είναι βαθιά χρωματισμένο από την ιδεολογία του γνωστικισμού. Η κεντρική του θέση σχετικά με τον Ιούδα και τον ρόλο του, εύκολα φαίνεται πως είναι ο καρπός της ιδεολογίας του γνωστικισμού και σε καμιά περίπτωση το προϊόν καταγραφής και αποτύπωσης ιστορικών αναμνήσεων. Αν λοιπόν έχει κάποια ιστορική αξία αυτή αφορά την κατανόηση μίας παραφυάδας του γενικότερου κινήματος του Γνωστικισμού που ήκμασε σε γενικές γραμμές από τον δεύτερο ως τον τέταρτο αιώνα. Δεν έχει καμία ιστορική αξία για την κατανόηση και την ανασύνθεση της ζωής του ιστορι-

κού Ιησού.

Το «ευαγγέλιο» αυτό όμως αναδεικνύει ορισμένα ζητήματα που μας βοηθούν να ξεκαθαρίσουμε ορισμένα σημαντικά θέματα:

Η αλήθεια, σχετική ή απόλυτη;

Ένα ερώτημα που αναδείχθηκε μέσα από την ανακάλυψη αυτή είναι η φύση της αλήθειας, ιδιαίτερα στον αρχέγονο χριστιανισμό. Αυτό είναι το βασικό, το κεντρικό επιστημονικό διακύβευμα.

Διαβάζουμε σε σχετικό με το ΕτΙ άρθρο του καθ. Π. Βασιλειάδη,

«Η ανακάλυψη όμως του 'ευαγγελίου' του Ιούδα έρχεται να επιβεβαιώσει την ποικιλομορφία και πολυπλοκότητα της αρχέγονης χριστιανικής φιλολογικής παραγωγής, να εδραιώσει την από καιρού διαμορφωθείσα επιστημονική άποψη περί πολυμορφίας του αρχέγονου χριστιανισμού...»⁶

Πιστεύουμε ότι η άποψη αυτή είναι κατ' ουσίαν μία προβολή προς τα πίσω της σύγχρονης μεταμοντέρνας αρχής της σχετικότητας και κατά συνέπεια της ανεκτικότητας και σε καμία περίπτωση αυθεντική αποτύπωση του τί τα ίδια τα κείμενα μαρτυρούν. Όσο κι αν προσπαθούμε να εφαρμόσουμε ένα εξελικτικό μοντέλο για τον αρχέγονο χριστιανισμό σύμφωνα με το οποίο στα πρώτα χρόνια του υπήρχαν πολλές εναλλακτικές και θεμιτές μορφές πίστης και δόγματος, αυτό δεν ταιριάζει με αυτά που τα ίδια τα κείμενα φανερώνουν. Για παράδειγμα το ΕτΙ όταν μιλά για τους «άλλους» λέει,

«Αληθινά σας λεω, όλοι οι ιερείς που στέκονται μπροστά μου σ' αυτό το θυσιαστήριο επικαλούνται το όνομά μου... Και αυτοί έχουν φυτέψει άκαρπα δέντρα, στο όνομα μου με επαίσχυντο τρόπο... Το βόδι που είδατε να φέρνουν για θυσία είναι οι πολλοί άνθρωποι που τους παραπλανήσατε», (ΕτΙ, σελ. 31)
Καταλήγει την παράγραφο αυτή με την προειδοποίηση,
«Τη εσχάτη ημέρα θα καταισχυνθείτε» (ΕτΙ, σελ. 32)

Παραθέτουμε και την υποσημείωση του συντάκτη, «Σ' όλο αυτό το εδάφιο ο Ιησούς ερμηνεύει αυτό που οι μαθητές έχουν δει στο Ναό σαν μια μεταφορά για την πλανημένη θρησκευτική διδασκαλία, όπως φαίνεται στην αναδυόμενη ορθόδοξη εκκλησία (με την έννοια της ορθής πίστης). Οι ιερείς είναι οι μαθητές και πιθανόν οι διάδοχοί τους στην εκκλησία και τα ζώα (το βόδι) που οδηγούνται στο σφαγείο είναι τα θύματα των άπρεπων θρησκευτικών ακολουθιών στην Εκκλησία».

Από την άλλη μεριά, στο άλλο στρατόπεδο, από πολύ νωρίς, μερικά μόλις χρόνια μετά από τον θάνατο και ανάσταση του Ιησού ο απόστολος Παύλος μιλά στους Γαλάτες και λέει στο κεφ. 1,

⁶ Απορώ πώς τόσο γρήγορα απομακρύνεστε από το Θεό, που σας κάλεσε με τη χάρη του Χριστού, κι ακολουθείτε ένα

άλλο ευαγγέλιο! ⁷ Δεν υπάρχει όμως άλλο ευαγγέλιο. Υπάρχουν μόνο μερικοί που σας αναστατώνουν και θέλουν να διαστρεβλώσουν το ευαγγέλιο του Χριστού. ⁸ Αλλά κι αν εμείς ή ακόμη κι ένας άγγελος από τον ουρανό σας κηρύξει ένα ευαγγέλιο διαφορετικό από το ευαγγέλιο που σας κηρύξαμε, να είναι ανάθεμα! ⁹ Σας το είπα κίολας και το Ξαναλέω· όποιος σας κηρύπτει ως ευαγγέλιο άλλη διδασκαλία, διαφορετική απ' αυτήν που παραλάβατε, να είναι ανάθεμα!

Αν και δεν αρνούμαστε το γεγονός ότι υπήρχε ποικιλία εμφάσεων και εκφράσεων της πίστης τα κείμενα μαρτυρούν ότι υπήρχε ένας σαφής προσδιορισμός του τι είναι αλήθεια και τι πλάνη, το ορθό δόγμα και τι αίρεση.

Το σώμα, φυλακή της ψυχής ή κορωνίδα δημιουργίας;

Ένα άλλο ενδιαφέρον ζήτημα που αναδύεται μέσα από τη μελέτη του ΕτΙ, είναι ότι ο Χριστιανική πίστη, σε αντίθεση με τον Γνωστικισμό του κειμένου που εξετάζουμε, απενίζει το ανθρώπινο σώμα και την υλική δημιουργία ως κάτι το δημιουργημένο από τον Θεό και ως κάτι για το οποίο ο Θεός έχει αιώνια σχέδια.

Έτσι, διαβάζουμε την μαρτυρία των Γραφών,

Καί εἶδεν ὁ Θεὸς πάντα ὅσα ἐποίησεν· καὶ ἰδοὺ, ἦσαν καλὰ λίαν⁷

Ἐπειδὴ ἡ κτίσις ὑπετάχθη εἰς τὴν ματαιότητα, οὐχὶ ἔκουσίως, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα αὐτήν, ²¹ ἐπ' ἐλπίδι ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις θέλει ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς καὶ μεταβῆ εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. ²² Ἐπειδὴ ἐξεύρομεν ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συναγωνιᾷ ἕως τοῦ νῦν· ²³ καὶ οὐχὶ μόνον αὕτη, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἵτινες ἔχομεν τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ στενάζομεν ἐν ἑαυτοῖς περιμένοντες τὴν υἰοθεσίαν, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν⁸

Ο σταυρός, η λύτρωση του Χριστού ή το λύτρο για τον αμαρτωλό;

Το πιο ουσιαστικό όμως θέμα που έρχεται στην επιφάνεια είναι η ερμηνεία του σταυρού του Χριστού. Για τον γνωστικισμό και για το ΕτΙ ο σταυρός όταν και όπου αναφέρεται είναι απλά η απέκδυση του Ιησού από ένα σώμα - βάρος, είναι η απολύτρωση του Χριστού από την «φυλακή» του. Δεν έχει καμιά σημασία και κανέναν ρόλο στο έργο και στην προσφορά Του και τίποτε ευεργετικό για τον άνθρωπο.

Μια τέτοια θεώρηση, απόλυτα κατανοητή μέσα στην ιδεολογία του γνωστικισμού δεν έχει καμιά ιστορική βάση. Κανείς δεν μπορεί να καταλάβει γιατί τελικά οι Ρωμαίοι να σταυρώσουν έναν «μύστη». Ποιος άλλος γνωστικός δάσκαλος σταυρώθηκε;

Το ΕτΙ επιβεβαιώνει την εκτίμηση του απ. Παύλου, Ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσι καὶ οἱ

Ἕλληνας σοφίαν ζητοῦσιν, ²³ ἡμεῖς δὲ κηρύττομεν Χριστὸν ἑσταυρωμένον, εἰς μὲν τοὺς Ἰουδαίους σκάνδαλον, εἰς δὲ τοὺς Ἕλληνας μαρίαν, ²⁴ εἰς αὐτοὺς ὅμως τοὺς προσκεκλημένους, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας, Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν⁹

Δυστυχῶς αὐτὸ που ἴσχυε τότε, ἰσχύει καὶ σήμερα. Ολοκληρώνουμε με τα λόγια του σημαντικού θεολόγου R. Neibuhr τα οποία αν και ειπώθηκαν για την αβαθή και άνευρη θεολογία του σύγχρονου φιλελευθερισμού, συνοψίζουν γλαφυρά το ΕτΙ,

«Ένας Θεός χωρίς οργή, που χωρίς κρίση οδηγεί στη βασιλεία Του ανθρώπους χωρίς αμαρτία, μέσω του έργου ενός Χριστού χωρίς σταυρό».

Ο αιδ. Π. Κανταρτζής είναι ποιμένας της Α' Ε.Ε.Ε. Αθηνών.

Η ομιλία αυτή υπάρχει σε μορφή CD το οποίο μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να προμηθευτούν από τα γραφεία του περιοδικού.

Υποσημειώσεις

¹ Οι παραλλαγές αυτές είναι αλληλοσυμπληρωματικές. Το δυσκολότερο ερμηνευτικό ζήτημα σε σχέση με την παρουσίαση του Ιούδα είναι η εναρμόνιση της αφήγησης του θανάτου του όπως αυτή περιγράφεται στις από τη μια και στις Πράξεις 1:18 και από την άλλη στον Ματθαίο 27:3 -9.

² Σε όλες τις αναφορές του καταλόγου των αποστόλων ο Ιούδας αναφέρεται στο τέλος.

³ Ιωάννης 17:12

⁴ Α' Ιωάννου 1:1-2

⁵ Ο αναγνώστης μπορεί να δει την πολεμική προς τον Γνωστικισμό διάθεση της διακήρυξης του απ. Παύλου στην Κολοσσαείς για τον Χριστό ότι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς (Κολ. 2:9)

⁶ Βήμα της Κυριακής, Κυριακή 23 Απριλίου 2006. Το ίδιο και σε πολλά άλλα άρθρα που δημοσιεύθηκαν σε σχέση με το ΕτΙ:

«... Εν κατακλείδι το «Ευαγγέλιο του Ιούδα» φωτίζει την ιστορία του διαμορφούμενου χριστιανισμού και μας υπενθυμίζει για μία ακόμη φορά τη μεγάλη ποικιλία απόψεων που χαρακτήριζε την πρώιμη Εκκλησία» (Μάρβιν Μάιερ, Βήμα της Κυριακής: ΒήμαScience, Κυριακή 9 Απριλίου 2006, σελ. 4).

«Η εκπληκτική ανακάλυψη του «Ευαγγελίου του Ιούδα» - μαζί με το Ευαγγέλιο του Θωμά, το Ευαγγέλιο της Μαρίας της Μαγδαληνής και τα πολλά άλλα ευαγγέλια που ανακαλύφθηκαν πρόσφατα, αφού έμειναν κρυμμένα για σχεδόν 2.000 χρόνια – αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τον πρώιμο χριστιανισμό. Αυτές οι ανακαλύψεις αποδεικνύουν πόσο μεγάλη ποικιλία απόψεων χαρακτήριζε το πρωτοχριστιανικό κίνημα και πόσο συναρπαστικό ήταν» (Ιλέϊν Πέϊγκελς, ΒήμαScience, ως άνω, σελ. 4).

⁷ Γένεσις 1:31

⁸ Ρωμαίους 8:20 - 23

⁹ Α' Κορινθίους 1:22 - 24

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ειδοποιούνται οι αγαπητοί συνδρομητές του “ΑΣΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ” να εξοφλήσουν τη συνδρομή τους.

**Με κατάθεση στον αριθμό Λογαριασμού Τραπέζης ALPHA
149-00-2786-004611 (Ιωάννης Εμμανουήλ)**

IBAN: GR53 0140 1490 0278 6004 611 - SWIFT Τραπέζης (BIC): CRBAGRAAXXX

ή με ταχυδρομική επιταγή ή στους κατά τόπους αντιπροσώπους.

*Προσοχή!!! Μην αμελήσετε να δώσετε στην τράπεζα το ονοματεπώνυμό σας
ώστε να ενημερωθεί το αρχείο μας.*

Οι συνδρομές για το έτος 2006 έχουν ως εξής:

Ελλάδα και Κύπρος: 10 €

**Οι συνδρομές του εξωτερικού: Χώρες Ευρωπαϊκής Ενώσεως: 26 €,
ΗΠΑ: 30 δολάρια ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία: 40 δολάρια Καναδά ή Αυστραλίας**

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΘΕΡΜΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΜΑΣ ΝΑ ΑΠΟΣΤΕΙΛΟΥΝ ΤΟ ΣΥΝΤΟΜΟΤΕΡΟ ΤΙΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥΣ

Ο Μεσσίας των Φτωχών

του κ. Γ. Α. Γαλίτη

Τον περασμένο μήνα βρέθηκα, ως μέλος της ελληνικής αντιπροσωπίας, μαζί με εκπροσώπους όλων των ορθόδοξων εκκλησιών (πλην Γεωργίας), σε παγκόσμια εκκλησιαστική συνάντηση, στη Λατινική Αμερική.

Ένας κόσμος διαφορετικός από τους γνωστούς, δυτικό, ανατολικό, τριτοκοσμικό. Πολλοί οι πλούσιοι, πιο πολλοί οι φτωχοί. Ασθενής η εκπροσώπηση της μεσαίας τάξεως. Στη μία μεριά του δρόμου βλέπεις επαύλεις, στην άλλη «φαβέλες». Οι συνοικίες των ουρανοξυστών εναλλάσσονται με τις τενεκεδουπόλεις. Στις αριστοκρατικές περιοχές βλέπεις ανθρώπους που κοιμούνται στο δρόμο –ευτυχώς τότε ήταν καλοκαίρι γι' αυτούς-, άλλους να ψάχνουν στα καλάθια των αχρήστων, κι άλλους να μαζεύουν χαρτόνια και χαρτιά για να τα πουλήσουν για ανακύκλωση.

Φυσικά, η φτώχεια γίνεται συχνά επιθετική. Γι' αυτό τα σπίτια έχουν φράχτες ασυνήθιστα ψηλούς, κι από πάνω πολλές φορές ηλεκτροφόρα σύρματα. Πιλοτές, μπαλκόνια, βεράντες, θωρακισμένα.

Το ξενοδοχείο πρόσφερε ξενάγηση στην πόλη. Σ' ένα σημείο μας σταμάτησε η αστυνομία. Όχι για να μας εμποδίσει, αλλά για να μας προστατεύσει. Δύο παιδάκια, 8-9 ετών, μας πλησίασαν. Η αστυνομία μας «προστάτευσε». Φεύγοντας, κάποιος από μας πλησίασε το ένα παιδί και του έδωσε ένα χαρτονόμισμα του ενός ρεάλ (=0,40 €). Του έδωσε τον κόσμο όλο. Τόση ήταν η χαρά του. Το έδειξε ενθουσιασμένος στο φίλο του, και πανευτυχής έτρεξε, ακολουθούμενος από τον μετέχοντα στη χαρά και ασφαλώς ζηλεύοντα αν και συγχαίροντα συνομήλικό του, για να δείξει προφανώς την τύχη του στους άλλους της παρέας ή στους γονείς του.

Λυπήθηκα το άλλο παιδάκι. Αυθόρμητα έβγαλα το πορτοφόλι μου. Θέλησα να το φωνάξω. Έγιναν όμως όλα τόσο αστραπιαία, που, ώσπου να βρω τη λέξη για να το προσκαλέσω, αυτά είχαν κι όλες εξαφανιστεί. Οι άλλοι είχαν ήδη επιβιβαστεί στο πουλμανάκι. Δίστασα, δεν θέλησα να τους καθυστερήσω άλλο· μπήκα κι εγώ μέσα, με μία θλίψη στην καρδιά.

Αυτή η θλίψη με συνέιχε όλη την ημέρα, συνοδευόμενη από ένα ακαθόριστο αίσθημα κενού, ανάμικτο με ένα αδιόρατο αίσθημα ενοχής, επισκιαζόμενο από ένα μεγάλο «γιατί».

Συνειρμικά μου ήρθε στο νου το καρναβάλι που θα άρχιζε εκείνες τις ημέρες, στο Ρίο, την κοντινή πόλη: το φανταχτερά πλούσιο καρναβάλι των έκδηλα φτωχών, που «σηματοδοτεί» την έναρξη της Σαρακοστής, της πορείας δηλαδή προς το πάθος του «*δι' ημάς πτωχεύσαντος*» Χριστού. Του φτωχού Χριστού, που σταύρωσαν φτωχοί, όσοι δεν θέλησαν να ακολουθήσουν την πρόσκληση του Λυτρωτή τους, αυτού που ο Θεός τον έστειλε «*ευαγγελισσασθαι πτωχοίς*» (Λουκ. 4, 18).

Και οι σκέψεις, αχαλίνωτες, συνεχίζουν την πορεία τους: τα ξεφαντώματα του καρναβαλιού τι σχέση έχουν με την περίοδο περισυλλογής, που αρχίζει με μια νηστεία και καταλήγει σε μία Σταύρωση; Μήπως όλες αυτές οι φιέστες είναι μέρος μιας αλλοτρίωσης, που αποκοιμίζει τους φτωχούς, ένα είδος οπίου, που δεν τους αφήνει να ακούσουν τη λυτρωτική Πρόσκληση;

Φτωχοί! Και ποιοι είναι οι φτωχοί; Όσοι στερούνται υλικών αγαθών μόνον; Αυτούς εννοεί το «*ευαγγελισσασθαι πτωχοίς*»;

Δεν μπορεί κάποιος να είναι πλούσιος σε υλικά αγαθά και φτωχός σε πνευματικά; Το κήρυγμα του Χριστού απαντά: Ναι! Όποιος στερείται της χάριτος του Θεού, είναι τελείως φτωχός, όσα υλικά πλούτη κι αν έχει. Σ' αυτούς τους φτωχούς απεστάλη ο Χριστός να ευαγγελισθεί τη Λύτρωση.

Τη Λύτρωση, τη Σωτηρία, ο Χριστός την ονομάζει «*βασιλεία των ουρανών*». Κι αυτήν την προσφέρει μόνο στους φτωχούς! Ποιος φτωχός όμως; στους φτωχούς **τω Πνεύματι!** Σ' αυτούς που, ανεξάρτητα από τα λίγα ή πολλά υλικά αγαθά τους, αισθάνονται ότι πνευματικά είναι όντως φτωχοί και έχουν ανάγκη της χάριτος του Θεού. Σ' αυτούς που η αίσθηση αυτή τους οδηγεί στην αποταγή από τον πλούτο της αυτάρκειας και στην καταφυγή στο έλεος του Θεού· στη συναίσθηση της στέρησης των θείων δωρεών και στην εν μετανοία αναζήτησή τους· στην κατανόηση της αβεβαιότητας των υλικών αγαθών και στην εκζήτηση του πλούτου της χάριτος του Θεού. Αυτοί είναι οι πτωχοί τω πνεύματι και αυτών των πτωχών «*εστι η βασιλεία των ουρανών*» (Ματθ. 5, 3).

Και οι φτωχοί της Βραζιλίας; Οι φτωχοί του « *τρίτου*» κόσμου, οι φτωχοί όλου του κόσμου; Οι σκέψεις μου γύρισαν στην αφετηρία: Ναι, οι λεγόμενες δυτικές κοινωνίες, οι λεγόμενες ανεπτυγμένες χώρες, οι λεγόμενες εύπορες τάξεις, έχουν ευθύνη για την κατάσταση των ανθρώπων αυτών. **Συλλογική** ευθύνη. Αλλά, τι βολικό πράγμα αυτή η συλλογική ευθύνη! Μας απαλλάσσει από την **προσωπική** ευθύνη.

Πόση ευθύνη βαρύνει κάποιον, που έχει μία κάποια άνεση οικονομική, που δεν ζει με το άγχος της επιβίωσης, που έχει το σπίτι του, το εξοχικό του, που πηγαίνει διακοπές το καλοκαίρι, και έχει και την ευχέρεια να δίνει και «ελεημοσύνη», έστω και ένα ρεάλ;

Η απάντηση δεν είναι εύκολο να δοθεί. Κι ούτε θα προσπαθήσω να τη δώσω εδώ. Η «**θεολογία της απελευθέρωσης**», γέννημα της Λατινικής Αμερικής, είπε τον λόγο της που ούτε κι αυτόν θα τον κρίνω εδώ. Ούτε θα πω το χιλιοειπωμένο, ότι ο κάθε φτωχός είναι ο ίδιος ο Χριστός.

Είπα «*χιλιοειπωμένο*» και κοινοστάθηκα: Το χιλιοειπωμένο είναι αυτονόητο και «*χιλιακουσμένο*»; Με άλλα λόγια, μήπως εδώ βρίσκεται η απάντηση; Μήπως, εάν συνειδητοποιήσουμε αυτή την απλή αλλά μεγάλη αλήθεια, ότι **ο κάθε φτωχός είναι ο ίδιος ο Χριστός**, μήπως αν δούμε στο πρόσωπο του κάθε φτωχού τον ίδιο τον Χριστό, θα ήταν αλλιώς ο κόσμος; Μήπως θα εξέλειπαν τα φρικτά αποτελέσματα αν εξαλείφονταν οι άκαρδα αντιμετωπιζόμενες αιτίες; Μήπως οι αιτίες αυτές σωρεύουν απειλητικά νέφη, που θα φέρουν κεραυνούς και καταιγίδες, κι εμείς τις αγνοούμε αδιαφορούντες ανέμελα ή εθελουφυλόντες εγκληματικά;

Φοβούμαι, πως η απάντηση θα είναι καταφατική. Οπότε, το πρόβλημα της φτώχειας έχει **θεολογική** βάση. Από τη στιγμή που ο Θεός στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού «*δι' ημάς επτώχευσε, πλούσιος ών, ίνα υμείς τη εκείνου πτωχεία πλουτίσθε*» (Β' Κορ. 8, 9), εισβάλλει δυναμικά στην παγκόσμια ιστορία μία νέα προοπτική της διαλεκτικής σχέσης πλούσιος-πτωχός. Θα μπορούσε ο Ιησούς να γεννηθεί πλούσιος –γεννήθηκε φτωχός. Έζησε ως φτωχός εν μέσω φτωχών, καταφρονήθηκε ως φτωχός,

πέθανε ως φτωχός. Ήταν ο φτωχός και πάσχων «Δούλος του Θεού», ο φτωχός Μεσσίας και ο **Μεσσίας των φτωχών**. Δεν προσέλαβε απλά την ανθρώπινη φύση, αλλά προσέλαβε και όλη την αθλιότητα, τη φτώχεια, τη στέρηση, την περιφρόνηση, την κοινωνική περιθωριοποίηση. Από την πρώτη στιγμή της εμφανίσεώς του στη γη μέχρι τον φρικτό και εξευτελιστικό θάνατό του, έζησε με συντροφιά τη φτώχεια και τους φτωχούς και απόκληρους. Γεννήθηκε πλάνης και άστεγος, δεχθείς την πρώτη ως Θεός προσκύνηση στη φτωχική φάτνη από φτωχούς ποιμένες. Φτωχός, δούλεψε στο φτωχικό εργαστήρι του Ιωσήφ. Έζησε μη έχοντας «*πού την κεφαλήν κλίνη*» (Ματθ. 8, 20). Και, τελικά, πεθαίνει, περιστοιχιζόμενος από δύο κακούργους, αφού πρώτα χλευάστηκε, περιφρονήθηκε και βασανίστηκε. Θέλησε να βιώσει όλον τον ανθρώπινο πόνο, όλο το ανθρώπινο δράμα, την προδοσία και την εγκατάλειψη, ακόμη και αυτήν την προς καιρόν εγκατάλειψη από τον Θεό, που τον οδήγησε στη δραματική κραυγή: «*Θεέ μου, Θεέ μου, ίνα τι με εγκατέλιπες;*» (Ματθ. 27, 46).

Κι έτσι, ο Χριστός δεν είναι απλά ένας φτωχός. Είναι ο Φτωχός. Πολύ περισσότερο: παίρνει τη θέση του φτωχού, ζητώντας να βλέπουμε στο πρόσωπο κάθε πεινασμένου, διψασμένου, ξένου, γυμνού, ασθενούς, φυλακισμένου, τον Ίδιο: «*εφ' όσον επισήσατε ενί τούτων των αδελφών μου των ελαχίστων, εμοί επισήσατε*» (Ματθ. 25, 40): Οι άνθρωποι θα κριθούν ανάλογα με τη στάση τους απέναντι στους αδελφούς του Χριστού τους «ελαχίστους».

Διαρκής η μέριμνα του Χριστού για τους ενδεείς «αδελφούς»: Του: δώσε την περιουσία σου στους φτωχούς, και γίνου μαθητής μου, ζητεί από τον νεανίσκο που επεδίωκε την τελειότητα (Ματθ. 19, 21). Αν δεν το μπορείς αυτό, αν σου είναι ασήκωτο το βάρος της ακτημοσύνης, τότε, αν έχεις δύο χιτώνες, δώσε τον ένα στον μη έχοντα. Μη θησαυρίζεις «*θησαυρούς επί της γης*», αλλά «*θησαυρούς εν ουρανών*» (Ματθ. 6, 19-20). Μη γίνεσαι σαν τον «*άφρονα πλούσιο*» της παραβολής, ούτε σαν τον άλλον πλούσιο που άφηγε τον λιμοκτονούντα Λάζαρο να επιθυμεί «*χορτασθήναι επί των ψυχίων των πιπτόντων από της τραπέζης του πλουσίου*» (Λουκ. 17, 21).

Αυτό το μήνυμα εγκοιλιώθηκε η πρώτη εκκλησία, εφαρμόζοντας την κοινοκτημοσύνη, ως φυσικό επακόλουθο της ενότητας στο ένα σώμα του Χριστού: «*του δε πλήθους των πιστευσάντων ήν η καρδιά και η ψυχή μία. Και ουδέ εις τι των υπάρχόντων αυτώ έλεγεν ιδίον τι είναι, αλλ' ήν αυτοίς άπαντα κοινά... ουδέ γαρ ενδεής τις υπήρχεν εν αυτοίς. Όσοι γαρ κτήτορες χωρίων ή οικίων υπήρχον πωλούντες έφερον τας τιμάς των πιπρασκομένων και ετίθουν παρά τους πόδας των αποστόλων. Διεδίδετο δε εκάστω καθότι αν τις χρείαν είχε*» (Πραξ. 4, 32. 34-35).

Βέβαια, η αύξηση του αριθμού των πιστών επέβαλε αργότερα την κατάργηση του μέτρου αυτού, όχι όμως και τη μείωση της φροντίδας για τους ενδεείς. Ως η εντονότερη συνηγορία υπέρ των πτωχών γενικώς μπορούν να θεωρηθούν στο Θεωρητικό πεδίο οι θέσεις και οι προτροπές του Ιακώβου στην καθολική επιστολή του (1, 9-11. 27, 2, 1-13. 5, 1-6). Στο πρακτικό πεδίο, ως αποκορύφωμα της μέριμνας και της έμπρακτης εφαρμογής της χριστιανικής αγάπης προς τους ενδεείς μπορεί να θεωρηθεί η **Λογία**, η συλλογή χρημάτων με φροντίδα του Παύλου από όλες τις ανά τον κόσμο χριστιανικές εκκλησίες που αυτός ίδρυσε, από τη Ρώμη μέχρι τη Γαλατία και από την Κόρινθο μέχρι την Κύπρο, για τους φτωχούς της Παλαιστίνης, που αντιμετώπιζαν τότε ιδιαίτερο πρόβλημα. Η στάση αυτή έναντι των πτωχών δεν ήταν ελεημοσύνη: ήταν για τον Παύλο «*χάρις*» (Α' Κορ. 16, 3. 4. 6. 7), «*κοινωνία*» (Β' Κορ. 8, 4. Ρωμ. 15, 26), «*διακονία*» (Ρωμ. 15, 31. Β' Κορ. 8, 4. 9, 1), «*ευλογία*» (Β' Κορ. 9, 5). Ήταν η χειροπιαστή απόδειξη της ενότητας της Εκκλησίας στο ένα Σώμα

του Χριστού.

Ο Χριστός είναι ο Μεσσίας των πτωχών. Δεν είναι και των πλουσίων; Ο Χριστός δεν απέρριψε τους πλουσίους από τη βασιλεία Του. Επεσήμανε όμως έντονα, «*ότι δυσκόλως πλούσιος εισελεύσεται εις την βασιλείαν των ουρανών*» (Ματθ. 19, 23), εν αντιθέσει προς τους πτωχούς (Λουκ. 6, 20). Και στη διδασκαλία Του, πολλές φορές κατεφέρτε κατά των πλουσίων. Όχι γιατί ο πλούσιος εξ ορισμού είναι κακός, αλλά γιατί ο πλούτος είναι κακός σύμβουλος: πολλές φορές η σώρευση πλούτου είναι αυτοσκοπός, επιτυγχανόμενος με άνομα μέσα, αλλά και πολλές φορές ο πλούσιος είναι επιλήσμων ότι είναι **διαχειριστής** αγαθών, που ανήκουν σε άλλους. Έτσι ο πλούτος τοποθετείται σε άλλη βάση: Η κατοχή ή μη υλικών αγαθών δεν είναι κάτι που έχει αιτιώδη σχέση με τη σωτηρία. Αυτό που ζυγίζει, είναι η **αντιμετώπιση** του πλούτου και η **σχέση** με αυτόν: Τρόπος κτήσεως και βαθμός προσκολλησεως, εξαρτήσεως και ορθής χρήσεως.

Είπαμε πιο πάνω, ότι το πρόβλημα της φτώχειας έχει θεολογική βάση. Και η **λύση** του προβλήματος δεν μπορεί να είναι, παρά θεολογική και αυτή. Τα κράτη αναπτύσσουν θεσμικούς κοινωνικής πρόνοιας, και τα ίδια δια των πολέμων που διεξάγουν σκορπούν τη δυστυχία και τον όλεθρο. Οι κοινωνίες ομιλούν για αλληλεγγύη, και εύχονται την παγκοσμιοποίηση της εκμετάλλευσής. Οι πολιτικοί χύνουν κροκοδείλια δάκρυα για τους φτωχούς για να τους αποσπάσουν την ψήφο τους, και διαπλέκονται με τα συμφέροντα των πλουσίων. Οι «εκατάστατοι» πολίτες ευαισθητοποιούνται συγκινούμενοι για λίγο από τα συνθήματα καταπολέμησης της φτώχειας, δίνουν ίσως κάτι για να έχουν ήσυχη τη συνειδησή τους, και συνεχίζουν να απολαμβάνουν τα αγαθά της καταναλωτικής τους κοινωνίας.

Μόνον αν ο καθένας μας ξεφύγει από τη νάρκη της αυτάρκειας και αναγνωρίσει στο πρόσωπο του φτωχού –του ενδεούς, του αστέγου, του αναπήρου, του ναρκομανούς, του ασθενούς, του φορέα AIDS, του περιθωριακού– τον ίδιο τον Χριστό, μόνον τότε μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα αρχίσουμε να αντιμετωπίζουμε αποτελεσματικά το παγκόσμιο πρόβλημα της φτώχειας.

Τα δισεκατομμύρια των Χριστιανών συρρέουν αυτές τις ημέρες στις εκκλησίες, για να λατρεύσουν τον σταυρωθέντα και αναστάνα Χριστό. Αν σταθούν απλοί θεατές του θείου δράματος, δεν θα διαφέρουν από εκείνους που κάθονται στις κερκίδες και χειροκροτούν, απολαμβάνοντας αισθητικά και μη μετέχοντες άμεσα στα δρώμενα. Κι αν έστω τους συναρπάσει το Πάθος του Χριστού, σαν ένα ιστορικό όμως γεγονός που συνέβη κάποτε χωρίς να τους ωθεί στην υπαρξιακή βίωσή του, δεν θα διαφέρουν από τους μελετητές ενδιαφερόντων, συγκινητικών ή και συγκλονιστικών ιστορημάτων, που συμβαίνουν έξω από αυτούς. Αν όμως δουν τον Χριστό στο πρόσωπο του πλησίον τους που αίρει τον οποιοδήποτε σταυρό του και πλησιάζουν ως άλλοι Κυρηναίοι να ελαφρώσουν το φορτίο του, θα έχουν καταθέσει τη συμβολή τους στη μεγάλη υπόθεση της αντιμετώπισης της παντοίας φτώχειας. Και θα νοιώσουν τη χαρά της δικής τους αναστάσεως, και την ελπίδα της παγκόσμιας αναστάσεως, που ηγνάζει από την Ανάσταση του Χριστού.

Ο κ. Γ. Α. Γαλίτης είναι ομότιμος καθηγητής της Κ. Διαθήκης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, μέλος του Δ. Σ. της Ελληνικής Βιβλικής Εταιρείας και εκ των Μεταφραστών της Ν.Μ.Β.

Το κείμενο αναδημοσιεύεται με την ευγενική άδεια του συγγραφέα από το περιοδικό ΑΝΑΓΛΑΣΙΣ.

Ανεξήγητη Αγάπη

του John Sartelle

«Έτσι θα σας ξεχωρίζουν όλοι πως είστε μαθητές Μου, αν έχετε αγάπη ο ένας για τον άλλο» (Ιωάννης 13:35).

Όλοι έχουμε δει το σύμβολο «Ψαράκι» που φοριέται σαν καρφίτσα στο πέτο, ή το κολλάμε στο αυτοκίνητό μας για να δείξουμε ότι είμαστε Χριστιανοί. Ακόμα, είμαστε όλοι εξοικειωμένοι με το χρυσό ή αργυρό σταυρουδάκι που κρεμείται στο λαιμό. Ωστόσο, έτσι είπε ο Χριστός ότι θα μας αναγνωρίζει ο κόσμος; Θα ήταν τόσο εύκολο να γίνεται κάτι τέτοιο!

Αν ήταν έτσι, τότε το μόνο που θα είχε να κάνει κανείς είναι να κρεμάσει ένα σταυρό στο λαιμό του ή να καρφίτσώσει ένα σταυρουδάκι στο πέτο του κι έτσι να διακηρύττει την πίστη του στον Χριστό σε όλους γύρω του. Καμιά άλλη συνταρακτική αλλαγή της καρδιάς. Καμιά ανάγκη ν' αγγίξει τον άρρωστο που πάσχει από το AIDS. Θα μπορούσε κάλλιστα να αγνοεί τον άσχημο, τον περιθωριακό, τον απωθητικό και να τον αφήνει στην τύχη του – χωρίς καμιά πράξη αυτοθυσίας ή αυταπάρνησης απέναντί του. Το να φοράει κανείς ένα σύμβολο είναι πολύ πιο εύκολο από το να είναι ο ίδιος ένα σύμβολο.

Δεν παύω, ωστόσο, να απορώ και να σκέφτομαι γιατί ο Χριστός είπε ότι θα πρέπει να μας ξεχωρίζει ο κόσμος ότι είμαστε μαθητές Του από τον τρόπο που αγαπάμε ο ένας τον άλλο. Θα μπορούσε να είχε πει: «Έτσι θα σας ξεχωρίζουν όλοι πως είστε μαθητές Μου, αν αγαπάτε τους εχθρούς σας». Ο απόστολος Ιωάννης ήταν εκεί. Καταλάβαινε πολύ καλά τί ήθελε να πει ο Ιησούς. Την ίδια σκέψη την επαναλαμβάνει και ο ίδιος στην πρώτη επιστολή του: «Όποιος, λοιπόν, λέει πως βρίσκεται στο φως, αλλά μισεί τον αδερφό του, αυτός βρίσκεται ακόμα μέσα στο σκοτάδι. Όποιος αγαπάει τον αδερφό του, αυτός μένει σταθερά μέσα στο φως και δε γίνεται αφορμή να σκοντάψει και ν' αμαρτήσει ο αδερφός του. Όποιος όμως μισεί τον αδερφό του βρίσκεται στο σκοτάδι και πορεύεται μέσα στο σκοτάδι, και δεν ξέρει πού πάει, γιατί το σκοτάδι έχει τυφλώσει τα μάτια του» (Α' Ιωάννου 2:9-11). Τον αδερφό μου εν Χριστώ – μα και βέβαια μπορώ να τον αγαπάω! Δεν είπε ο Χριστός ότι ακόμα και οι κλέφτες τα πάνε καλά μεταξύ τους; Δεν είναι γνωστό ότι «ο όμοιος με τον όμοιο πάνε μαζί;» Πώς είναι δυνατό η αγάπη μου για τους αδερφούς μου να αποδείχξει τη σχέση μου με τον Χριστό;

Ποια είναι, άραγε, τα αδέρφια μου εν Χριστώ; Στο ακροατήριο της εκκλησίας που διακονώ (Πρεσβυτερική εκκλησία του Τέιτς Κρήκ, στο Κεντάκυ) υπάρχουν μαύροι, λευκοί, πλούσιοι, φτωχοί, μορφωμένοι, αμόρφωτοι, νέοι και ηλικιωμένοι. Υπάρχουν καλλιτέχνες και αθλητές, δικηγόροι και γιατροί, εξωστρεφείς και εσωστρεφείς, μέλη διαφόρων ομίλων και άλλοι που δεν τους αρέσει ν' ανήκουν σε ομίλους. Η εκκλησιαστική οικογένειά μας αποτελείται από κλέφτες που έχουν μετανιώσει, πρώην ναρκομανείς και ομοφυλόφιλους, κι ακόμα από μετανιωμένους ηθικολόγους και θρησκευόμενους που έχουν πιστέψει στον Ιησού Χριστό.

Το εκκλησιασμά μας αποτελείται από ανθρώπους που προέρχονται από διάφορους θρησκευτικούς χώρους. Από το χώρο των Διαμαρτυρομένων, το χώρο των Καθολικών, των Ιουδαίων, από το χώρο των φιλελεύθερων και των συντηρητικών. Υπάρχουν άτομα που στέλνουν τα παιδιά τους σε ιδιωτικά σχολεία, άλλοι που τα στέλνουν σε δημόσια σχολεία και μερικοί που τα εκπαιδεύουν οι ίδιοι στο σπίτι τους. Η εκκλησία μας, όπως και όλες οι άλλες εκκλησίες, δεν είναι ομοιογενής – ούτε και ο Χριστός είχε την πρόθεση να είναι έτσι η εκκλησία Του.

Όταν βρίσκεσαι στη συντροφιά του Χριστού, πολύ σύντομα

ανακαλύπτεις ότι δεν μπορείς με κανένα τρόπο να έχεις τον έλεγχο στα άτομα που θα προσθέσει ο Χριστός στην εκκλησιαστική σου οικογένεια. Ο Πέτρος και ο Ιωάννης πολύ πιθανό να μην ήθελαν να φέρει ο Χριστός τον Ματθαίο στον εσωτερικό κύκλο των δώδεκα. Δεν αγαπούσαν καθόλου τους τελώνες. Η εκκλησία ανήκει στον Ιησού Χριστό, και θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι Εκείνος θα φροντίσει οπωσδήποτε να φέρει σ' αυτήν άτομα που δεν θα είναι ίδια μ' εσένα ή μ' εμένα ή με το περιβάλλον μας. Δεν υπάρχει πιο ανομοιογενής θεσμός στον κόσμο από την εκκλησία Του: «Πέτρο, δεν θα φέρω μονάχα τελώνες, αλλά και Εθνικούς κι εσύ θα τους αγαπάς, κι επειδή θα τους αγαπάς ο κόσμος θα πειστεί ότι ανήκεις σε Μένα».

Ο Ιησούς έβαλε τον πήχυ πολύ υψηλά όσον αφορά την αγάπη προς τους αδερφούς μας. Είπε: «Σας δίνω μια νέα εντολή, να αγαπάτε ο ένας τον άλλο. Όπως σας αγάπησα εγώ, να αγαπάτε κι εσείς ο ένας τον άλλο» (Ιωάννης 13:34). Θα πρέπει ν' αγαπάμε τα αδέρφια μας όπως ακριβώς ο Χριστός αγάπησε εμάς. Αυτός ο υπερφυσικός χείμαρρος της αγάπης του Χριστού στη ζωή μας διαμέσου της δύναμης του Αγίου Πνεύματος γίνεται μια μεγάλη, μια ανεξήγητη πηγή αγάπης προς τους αδερφούς μας.

Πριν από μερικά χρόνια επισκέφθηκα τους Καταρράκτες του Νιαγάρα. Ήμουν απροετοίμαστος γι' αυτό που αντίκρισα. Ο μεγάλος ποταμός Νιαγάρα χυνόταν αδιάκοπα από ένα τεράστιο ύψος πενήντα πέντε περίπου μέτρων σε μια επιφάνεια χιλίων εκατό μέτρων, δημιουργώντας ένα βροντερό θόρυβο που κάλυπτε όλη τη γύρω περιοχή. Στο κάτω μέρος του καταρράκτη υπάρχει μια μεγάλη λίμνη που ανήκει στον ίδιο τον Ποταμό Νιαγάρα ο οποίος συνεχίζει να ρέει νοτιότερα και ν' ακολουθεί το ταξίδι του. Η λίμνη αυτή που υπάρχει εκεί θα πρέπει να είναι πολύ μεγάλη, γιατί έχει δημιουργηθεί από τον τεράστιο εκείνο όγκο των υδάτων του καταρράκτη. Κατά τον ίδιο τρόπο, ο αστείρευτος χείμαρρος της αγάπης του Θεού στη ζωή μας – της αγάπης αυτής που συνοψίζεται στη θυσία του Γιου Του, αυτή η ακατάπαστη έκχυση της αγάπης του Θεού που κάνει τον Ποταμό Νιαγάρα να φαίνεται σαν μια σταλαγματιά και τους καταρράκτες του σαν μια σταγόνα από το νεροχύτη, αυτή η καταπληκτική δύναμη και ο βαθμός αυτής της αγάπης – θα πρέπει να δημιουργεί μια λίμνη μεσ' στη ζωή μας. Αυτή η λίμνη της απίστευτης αγάπης του Θεού είναι η πηγή της δικής μου αγάπης για τους αδερφούς μου. Αν στεκόμουν μπροστά στον καταρράκτη και δεν έβλεπα να σχηματίζονται λίμνες από νερά από κάτω του, θα καταλάβαινα αμέσως ότι ο καταρράκτης δεν είναι πραγματικός. Παρόμοια, αν ισχυρίζομαι ότι η αγάπη του Θεού γεμίζει τη ζωή μου, αλλά δεν δημιουργεί μια μεγάλη πηγή και δεξαμενή αγάπης που να με αναγκάζει να αγαπάω με τον ίδιο υπερφυσικό τρόπο που αγαπιέμαι, τότε κάθε ισχυρισμός μου αποδεικνύεται αβάσιμος. Είναι αδύνατο να δέχεται κανείς μια τέτοια αγάπη και να μη δίνει μια τέτοια αγάπη.

Εξακολουθείστε να φοράτε τα σταυρουδάκια σας, εφόσον λέτε: «Δεν ντρέπομαι το σταυρό του Χριστού. Είμαι ένας αμαρτωλός για τον οποίο πέθανε ο Χριστός». Να θυμάστε, όμως, ότι ο κόσμος δεν θα πειστεί για την αλήθεια του Ευαγγελίου από τα σταυρουδάκια που φοράμε ή από τις καρφίτσες που βάζουμε στο πέτο μας. Αντίθετα, είναι αυτή η υπερφυσική αγάπη, που ξεπερνάει όλα τα ανυπέβλητα εμπόδια και αγκαλιάζει όλους εκείνους που είναι ξένοι για μας, που κάνει τον κόσμο να θαυμάζει. «Έτσι θα σας ξεχωρίζουν όλοι πως είστε μαθητές Μου, αν έχετε αγάπη ο ένας για τον άλλο».

Μετάφραση: Σ.Μανουσαρίδου

Ο Rev. John Sartelle είναι ποιμένας της Πρεσβυτερικής Εκκλησίας του Tates Creek στο Λέξινγκτον της πολιτείας Κεντάκυ.

Koro", uφri", aφh

του κ. Χρυσ. Κ. Καραγκούνη

Η Άqhna th" klassikh" epoch" polle;" fore;" eφei diatelesei eife wJ protupon gia; tou;" metepeita aiφne" ej aiφia" twh diaforwn ptucwh tou' politismou' th" eife wJ ajcetupon gia; katastasei" pou; epanalanbanontai sthn iφtorian. To; paron aφron pragmateuetai trei" spoudaie" lexei" - koro"-uφri"-aφh - pou; perigrafoun thn aφodon kai; ptwsin twh Άqhnhw, kai; oi Jofoiε" fainetai na; eφoun epanakthsh/thn epikairothtatwn sthn shmerinhn koinwnian.

A iJawterw trei" lexei" perigrafoun, kata; ton Neozhlandon kaqhghthn twh klassikhw, E. M. Blaiklock, thn qliberan katastasin twh Άqhnhw th" metaklassikh" epoch".¹ Ekfrazoun to; hliobasiteuma efo;" crusou' aiφno" aj la; kai; ta; aiφia th" paraknh" kai; th" katarreusew" mia" koinwnia", eif thn ofoian, iφw" qa; nporouse kanei;" na; eiph/ to; negaleion kai; hJdixa twh epiteugmatwn tou' ajqrwpinou pneumatou" kaq jofhn thn ajcaiothta eφqasan eif to; apokorufwnatwn.

Η lexi" koro" paragetai apo; thn rizan kor-, ej h/ to; rhna korenumi (-nai) oper shmainei cortainw, cortaw, einai plhrh", einai cortasmeno", den eφw creian oujlenoφ, ktl. Η metaforikh; eφnoia tou' rhmato" korenumi ginetai fanera; apo; to; cwriwn th" A wKor d w8, eif to; ofoibn oJ Άp. Paulo", ajafereuono" eif thn ajazonikhn stasin twh pistwn th" Korinthou eφeka twh pneumatikhw carismatwn pou; apelanbanon, tou;" epiplhttei ne; kapw" eifwnikon tropon legonta": "hJh kekoresnenoι eφteyhJh eplouthsate, cwri;" hJhw eφasileusate". Η metafrasi" tou' aφimhstou Neofutou Banba, apodidei to; kekoresnenoι dia; tou' pleon eufrhstou kecortasmenoι.²

To; ouφiastikon koro" ajanta/hJh eif tou;" Onhron, Άlkaibn, Aiφcufon, Pindaron, Hrodoton, Platwna, Dhnoσqenh, k.aj Koro" einai hJ plhsnonhyoJkoresnoφ, oJcortasnoφ, hJpantelh;" plhrwsi" kaqw;" kai; hJ uφerplhrwsi" neeri shneiou uφerceilhsew", ej h/ kai; to; aiφqhna aφdia" logw/ th" uφerplhsnonh". Ston pneumatikon tonea koro" nporei na; apodwsh/thn teleian iJanopihsin pou; aiφqanetai oJ aφqrwpo" dia; ta; epiteugmatavtou, hJ ofoia phgazei apo; thn pantelh epitucian tou, to; aiφqhna ofi eφei fqasei eif to; teφeion, eφa aiφqhna to; ofoibn den tou' aφmei aj lou" ofizonta" dia; peraiterw katakthsei". Ki jeJw; ajribw" eufisketo to; problhna twh Άqhnaiw th" klasikh" kai; metaklasikh" epoch".

Η dieqw" aφhwanto" poφi"-kratidion twh Άqhnhw ne; thn periochn th" Άttikh" wJ kurion poron trofodothsew", aφou uφesth thn aφiatikhn laitapan, hJofoia thn afhse katestramewn kai; eφeipwnehn, uφeduqh ton roφon th" ajchgetido" oJhgwata" ti;" eJlhnikε;" poφei" se; nerike;" apo;

ti;" ejdoxotere" nike" th" iφtoria" - eφn pragmati qa; nporouse kanei;" na; eφkwmiasth/ton poφemon - nataiwonta" eφsi ta; sceidia twh Perswh na; aφxoun th" Eufwph". Η Άqhna eφwse thn Eufwphn. O iJafiatike;" ofde;" den qa; epanenfansqouh eφi; eufwpaikou' eJlafou" prin apo; thn parodon duo peripou cilietiw. Mequsnenoι apo; thn negaleiwJhn nikhn twn eφi; th" negalhtera" auφokratoria" th" epoch", hJofoia, kata; tou;" uφerbolikou' uφologismou;" tou' Hrodotou paretaxe 2.500.000 aφdre", oi J Άqhnaibi iφrusan nian oujloφw" aφhwanton auφokratorian, ajadeicqente" hJ prwth dwnani" th" Mesogeiou epikentrwonta" to; ejdiaferon twn eif thn apeleuqerwsin twh eJlhniaw poφewn apo; ton persikon zugon kai; thn iJlikhn twn uφeriscusin eif to; Panelhmon, mia eφarsi" hJofoia oJhghse eif ta; qlibera; gegonota tou' Peloponnhsiakou' Polewu (431-404 p.C.) thn prwth negaφhn tragwdian dia; to; eJlhnikon eφno".

Enneouenoι apo; to; ijlewde" th" iφsonia" kai; iφotinia", th" iφh" ajia" kai; twh iφwn dikaiwmatwn oJwn twh politw, oi J Άqhnaibi iφrusan thn prwth dhmokratian, ofou ptwcoi; kai; plousioi, norfwneoi kai; ajorfwtoi apelanbanon thn iJlian metaceirhsin ejwpion tou' nouou. To; neoapokthnemon politeuma, to; ofoibn eφei katastei' aja; thn oikounehn hJpleon dhmofilh;" eφnoia th" epoch" na", eufiskei eif ton negaleiwJh epitafion logon tou' Perikleou" kai; ton eφkwmiastikon logon tou' Jsokratou" duo apo; ti;" pleon uφeroce" perigrafeφ th": Legei oJ Periklh":

"Zoumen se; nian politeian hJofoia den zhleuei thn nomoqesian twh geitown th". Toujantion, eφei" ofi nouon den ninouneqa aj lou", aj la; kai; eifneqa to; paradeigma pou; ajlouqouh ofisnenoι. Ki jeφeidh; hJ politeia na" diakubernatai apo; pollou;" ki jofi apo; oJ igou", ojnazetai Dhmokratia. Oson afora/ton nouon, oJ oi oiJpolitai eφoun ta; iφlia dikaiwmata eif ta;" metaxutwn diaforaφ, aj la; ofon afora/ajiwmata, kaqe polith" protinatai kata; to; metron eif to; ofoibn eφei apodeixei thn ajian tou, ofi logw/ th" taxew tou aj la; logw/ th" ajreth" tou. Ouφe dwnatai hJptwceia tou na; ton ejpodish/ apo; dhnoσia ajiwmata eφn einai eif qesin na; proferei kati kalon pro; thn poφin ... En perilhyei, loipon, hJpoφi" na" einai hJpaidagwo;" th"

Ellado". ... Dioti metaxu; o lwn tw n sugcrownw
pofewn monon ai J Aqhnaï, ofan ejetasqouh,
eufiskontai ajwterai th" fhuh" pou;
apolanbanoun".³

kai; o J Sokrath":

"Toson polu; pisw epei afhsei h jikhvna"
pofei" to; upotoipon tou' ajqrwpinou genou", wste oi J
maqhtaiwth" efoun katastei' didaskaloi tw n a lwn,
kai; fainetai na; ekane to; ofonna Ellhn na; mh;
ajafferetai pleon eif to; ellhnikon geno" ajla; eif
thn diamoian, wste na; kaloutai Ellhne" mallon
ofoi metevoun eif thn ijikhvna ma" paideian para;
ekeinoi pou; metevoun eif thn koinhna ma" fusin".

Uperhfana logia. Dpws dh pote! Alla; h j
qriambologia sunecizetai. Dia; na; ejarh/to;
negaleion tw n Aqhwn kai; na; diathrhsh/thn fhuh
th" eif tou" epercomenou" aijvna", o J Perikh"
ne; crhwata th" Aqhnaikh" Summacia" kai; ne; ton
moxon tw n douwn egeirei to; epiblhnikon mhmeion
th" akropolew" ne; korwnida ton Parqenwna,
to; teleiotaton ajcitektonikon dhmiourghna th"
ajcaia" Ellado".

Eif ton tonea tou' pneumato", h j epoch;
ajadeiknwei trei" ek tw n tessarwn korufaiwn
tragwdwn o lwn tw n epocwn.⁵ Oi J Aqhnaïbi
ajcoloutai ne; thn eujpeian kai; thn ojgoepeian,
thn rhtorikhn, thn filosofian, ti;" teene", thn
logotecnian, kai; se; o loun aujou;" tou;" tonei"
paragoun efga pou; epezhsan thn kritikhn ajavusin
eikositessarwn aijwnwn, kai; stekontai shwera
mhmeia nia" epoch" pneumatikh" ejarsew" kai;
dhmiourgikothto" isw" cwri;" epanalyhin eif thn
Istorian pro; tw n hmerwn na".

Kleidi; se; o loun auje;" ti;" teene" tou' pneumato"
hto h j lwsa. Sta; suggrammata tw n klassikwn
logotecwn ajaptusetai h j Atqi;" dialektos", h j
glwsa tw n Aqhwn, h j ofoia ston pezon logon
kai; sthn epiceirhmatologian einai ajunagwisth.
Molonoti oi J alle" dialektoi eprhsimpoiounto,
pc. h j Jwnikh; sthn epikhn, jnbikhn kai; trocaikhn
poihsin kaqw;" kai; sthn elgeian kai; sto;
epigramma⁶, h j Acaio-aiplikh; sthn lurikhn poihsin
kai; h j Dwrikh; sthn corikhn poihsin, h j Attikh;
dialekto", logw/th" baruthto" tw n suggrafewn
pou; thn epastazan kai; th" aktinobolia" th"
pofew" pou; thn omilouse, katesth o kurio"
foreu;" tou' Ellhnikou' pneumato" ploutizonta"
kai; ejegenizonta" ti;" eujwpaïke;" glwsse" kai;
suneise neeri tw n hmerwn na" na; ejploutizh/ na;
o lgh/ na; calinagwgh/ kai; na; diorqwnh/thn ekastote
morfhn glwssh" tou' ellhnikou' laou; ofan h j
teleutaia efrepe pro;" thn cudaiothta.⁷

Ta; epiteugnata tou' peuptou aijvno" einai
ejfanh' kai; ajanfisbhthta. Einai ofw" ek isou
ajanfisbhthth kai; h j pelqousa apocauwsi"
th" Aqhnaikh" politeia", h j calarwsi" tou' hjikou'
neurou; opw" to; diatupwnei o J Blaïklock. Ai J Aqhnaï
einai kekoresmenai! Kai; o koresmo;" aujo;" o dhgei"
eif thn ejetasin th" eponeh" lexew" tou' qenato v
na": Jbri".

H lexh" ubri" - plhrw" gnwsth; eif ton Neoe llna,
ef jo son thn metaceirizetai kaqhnerinw", opw"
kai; to; rhma ubrizw - eif thn ajcaiothta efere
kuriw" thn efmoian th" ajazonikh" kai; th" w j ek
toutou prosblhtikh" stasew" tou' ajonou ehanti
sunanqrwpwn, ehanti ajwterwn kai; pollaki"
ehanti tou' ijliou tou' qeïou. D ofismo;" pou; dinei
to; Mega Lexikon o loun th" Ellhnikh" Glwssh"
tou' D. Dhnhtrakou einai: ajazonikh; propeth;"
sunperiforaydiagwgh; phgazousa ek paqou"
zwhrou' h j ek sunaisqhmatou" uperbolikh" dunawew",
aujjadeia, ajaideia. Kai; to; Lexiko; tou' Mpaniniwth
parathrei' polu; swstav ston Onhro h j exh
ajafferotan sthn parabiash tw n kanowwn kai; sthn
uperbash tw n ofiwn pou; qewrouktan afnozonta
stou;" qnhtou;" ajqrwpou". Sthn Odusseian p.c., o J
talairhmeno" Laerth" meta; thn ekoutwsin tw n
mhsthrwn, eugnwnonei' tou;" qeou;" legonta":

Patera Zeu; afa epei" eisqe akowh qeoi; ston
u jhlon Dlonpon,
ejn oftw" o i mhsthre" eplhrwsan dia; thn
ajasqalon ubrin tw n⁸
kai; o J Qeogni" eif ti;" Elegei" tou grafei:

Poio v de; broto;" pou; blepei aujon, epeita
sebetai tou' ajanatou", kai; ti; qarro" na; epei
aujo;"
ofan efa" afliko" kai; ajasqalh;" ajqrwpo", den
feugei
oufe apo; ajqrwpinh oufe apo; qeia ojghy
ajla; ubrizei kekoresmeno" apo; ton plouton tou'⁹

Edw bleponen pw" h j ubri" einai ajorroia tou'
korou, th" plhsnonh". Einai, nomizw, gegono;" ofi
h j ajazonikh; stasi" tw n Ellhwn pro;" tou;" qeou;"
den einai proion th" klassikh" epoch" oufe tou'
negalourghmato" tou' crusou' aijvno" tw n Aqhwn,
ajla; ufistato h jh apo; ti;" prwte" istorike;" h j
prwtoistorike;" paradosei" eif ta; o lhrika; kai;
h j iodeia eph.¹⁰ Ston Onhron kai; ton Hsiodon efone
thn basikhn eikona th" ellhnikh" qrskeia" kata;
thn ajcaikhn kai; klassikhn epocha. S jauja; ta;
efga oi J qeoi; parousiazontai ne; ta; sunhqismena
paqh tw n ajqrwpwn: einai zhlofgonoi¹¹, ajhqikoï¹²,
ekdikhtikoï¹³ kai; deïvoun to; qeikon miso" tou"¹⁴.
Pragnati, polle;" fore;" oi J qeoi; xepernouh tou"
qnhtou;" sthn kakian. Ston Trwikon Pofemon oi J
ajqrwpoi den distazoun na; epiteqouh akowh kai;
stou;" qeou v. Etsi, h j Afrodith parapeitai sthn
mhtera th", Diwnh, ofi oi J Ellhne" nacontai ofi
monon tou;" Trwe" ajla; akowh kai; tou;" qeou v (Jlia v
E 379 ef.). Econen akowh thn kwikhn skhnhn
metaxu; tou' Dionhdou" kai; th" Afrodith", ofou o J
Dionhdh", afou' plhgwsh/thn qean th" ojmorfia", th"
legei:

pare dromo, korh tou' Dia, apo; ton pofemon
kai; thn naehn ...
dioti ejn epineh" na; labh" nero" ston
pofemon, nou fainetai ofi
qa; naqei" na; trenh" ofan akou" gia; pofemon
akowh ki japo; nakrua v¹⁵.

H stasi" aujh;pro;" ti;" qeie" dunawei" sunecizetai me;thn parodon tou' cronou kai; epideinwnetai. H apeleuqerwsi" tou'eIlhnikou' pneumatō" apo;to;muqikon stoiceibn ejh gemei epei sundeqei' me;thn ejfamisin th" filosofia". Para; tauta, opw" deivnōn oiJ Onhro" kai; Hsiōdo", hJ apeleuqerwsi" hJhJapoqeopoihsi" th" zwh" kai; twh sunbantwn perix tou' ajqrwpou eice ajcisei palaiotera. Onw" kata;thn klassikh epochn oiJ ajqrwpoi tou' pneumatō" procwrouh se;pleon rizike;" kainotomie". D Xenofawh" (570-470 p.C.) (oJōpoib" epei klhqe'i' oJprwto" monoqeisth) ekathgorhse tou;' Onhron kai; Hsiōdon, dioti apedwsan eif' tou;' qeou;' "oJssa par jajqrwpoisin ojeidea kai; yogo" eJstin" (aposp. 11,2). D Hrodoto", ej' al' lou, epekrine to; qeibn, dioti hto "fqoneron te kai; taracwle"" (Istoriwn A 32). OiJ pleon ofw" ajlia' laktōi kritikoi; hsan oiJ Eujripidh" kai; Aristofawh". D prwto" kathgorei' tou;' qeou;' ofi den ejdiaferontai gia; dikaiosunh (Hraklh" 211 ef.) kai; paraponeitai ofi "den einai pleon dikaion na; oJtilouh kakw' di jeina" tou;' ajqrwpou" ofan ejpei' mimumeqa auja; ta; oJpoia dia; tou;' qeou;' einai kala"¹⁶. D de; ajnuhto" Aristofawh" parousiazei ton Trugaibn na; loidorh/ton patera twh qewh:

oJoklhrh thn htera caskei pro;" ton ouj'anon kai; loidorei' ton Dia legonta": w'Zeu; tivskeptesai na; kanh" aJhse to; sarwqron; nh; sarwuh" thn Ellada ... w'Zeu; tiwq; kanei" ton laon na" qa; xekokkali sei" ti;" potei" na" protou' to; katalabh"¹⁷.

Tōson oiJ Eujripidh" ofon kai; oiJ Aristofawh" katalhgoun sto; sunperasma ofi den ufarcon qeoi¹⁸. D katawi megalhtero' twn Prwtagora", oJnegisto" twh sofistwn, ah kai; katagoueno" apo; ta; Abdhra ki jo'i apo; thn Aqhna, eice dhlwsei ofi oiJ nowi den hsan efgon twh qewh aj' la; aqawh kai; palaiwn nomqetwn euJhmeta"¹⁹. Di jaujon oiJ ajqrwpo" hto "to; netron oJwn twh pragmatwn"²⁰. Edw' paranerizetai to; qeibn kai; thn qesin tou' thn pairnei oJajqrwpo". D Anaxagora" (500-428 p.C.) kathgorhqh di jajeian, oiJ Enpedoklh" (492-432 p. C.) qewrouse ton eauton tou' wJ qeibn, ejw' oJ Qeodwro" oiJ Kurhneu;" (4o" p.C.) eklhqh "oJaqeo"" . Upo; toiauta" sunhka" hto fusikon hJajeia na; einai eu'ew" diadedonēh ton kairon tou' Platwno"²¹. D iflio" plhroforei' ofi hJneolaiā twh Aqhwn den pisteuēi stou;' qeou;' oufe sth pronōian"²². H "aijjeria" ijlea peri; Qeou' tou' Platwno" kai; hJdianohtikistikh; su'lyhi" tou' qeioy apo; ton Aristotelh' ajfmoun ton polun laon ajephreaston. D kritikismō, oiJ agnwstikismō, kai; hJapaisiodoxia kuriarcouh kata; thn diarkeian oJoklhrou th" eIlhnistikh" epoch" kai; hJh apo; tou;' cronou" tou' Megalou' Alexandrou efgon eJraiwqei' sth' koinh gnwsh. OiJ teloutaie" filosofike; scole;" twh Aqhwn, oJKhpo" tou' Epikourou kai; hJStoayqa; hJporouse iJw' na; eiph/ kanei', einai filosofie" th" apognwsew". D Ellhn th" eIlhnistikh" epoch" eice topqethsei ton eauton tou' eif' to; kenton kai; ejwqhsei ton qeon sto; periqwron. Dia; ton Ellhna, hJdianoaiwtou, hJ

episthmonikoth" tou, ta; epiteugmatawtou eJeinan na; paroun thn qesin twh qewh. Hto efa" uJberhfano" lao;" kata; thn megisth pneumatikh' ekarsin tou - ah kai; twra hJh eufisketo eif' thn paraknazousan periwdon th' iJstoria" tou. H uJri" eice suntelesqei' kai; oiJ sunepeie" qa; ajkolouqousan. Jan touto iJscue dia; thn ajcaian Ellada wJ sunolon, iJscue se; ajkonh megalhron baqnon dia; thn Aqhna.

Aujo; na" oJhgei' sth' trithn lexin th" meleth" na": Ath.

H lexi" aJh, hJōpoia eJumlogeitai apo; to; rhna ajw, to; oJpoibn shmainei blaptw, fqeirw, katastrefw, einai hJpneumatikh; tuflwsi", hJ diasafeusi" tou' noo', hJparafrosunh tou' ajqrwpou hJōpoia prokaleitai apo; tou;' qeou;' ej' aiJia" th" ubristikh" tou' ajazoneia", wste na; oJhghqh/nowo" tou' eif' thn aujokatastrofh"²³. Outw' oiJ Agamewnwn nenfetai ton Dia, thn Moiran kai; thn Erinuda oiJ oJpoioi ebalan ston nouh tou' agrion aJhn", dhl. gia; thn ajazonikh' kai; ubristikh' tou' diagwghn ofan apespase thn Brishida apo; ton Acillea, praxi" hJōpoia oJhghse tou;' Jacaiou'; sto; ceilo" th" katastrofh"²⁴. D Hsiōdo" sunbouleuēi ton newteron ajel' fou' tou' Persh na; prosexh/thn uJbrin, dioti hJubri" einai kakon pragma di jejan ptwcon qnhton, oufe efa" euJlainwn ajqrwpo" den qa; ajtexe'i thn timwrian th" aJh"²⁵. Kai; hJ Klutaimhstra diaprattēi ton fowon tou' Agamewnono" uJpo; thn epidrasin th" Ath"²⁶.

H ptwsi" twh Aqhwn hto ajapofeukto" dedonēh" th" pneumatikh" eparsew" pou; thn eJarakthrize, th" calarwsew" twh hjw, th" trufhlothto", th" aujareskeia" kai; th" ajazonikh" kai; aujarcikh" sunperifora" th" eJanti twh eJarthnewn polewn th" Summacia" th", dia; na; ajiaferwmen nowon nerikou;' paragonta". D Bibliko;" suggrafeu;" diatupwēi epigrammatika; thn ijlian peiran ofan grafei: "hJ uJberhfania prohgēitai tou' oJewrou" (Par 16:18)²⁷. H Aqhna uJoskelizetai prwta apo; thn Sparthn, epeita apo; tou' Makedone" kai; telikw", thn epochn tou' Apostou' Pau'ou, den einai para; nia skia; tou' eJautou' th". Jkonh kai; oiJ hJ barbaroi Rwmaiōi apedwsan nian kapoian eJeuqerian stou;' Aqhnaioy" carin twh ejdōxwn progōwn tou' - pikrh; uJpenquwisi" th" paroush" katastasew' tw. OiJ katoikoioth" zouh eif' to; parelqon kai; ajapw'ouh ta; perasmena megaleia. "Oij negate" prospwikohte"²⁸, legei oiJ Blaiklock, paraqetonta" ton A. Toynbee, "epezhsan san ajqrwpoi pou; newoun sth' gh' neta; apo; hJeran krisew"²⁹.

D iJstoriq; bebaiw" qa; ajazhthsei ta; aiJia th" parakh" kai; tou' oJewrou kuriw" se; oiJ konomikou;' kai; stratiwtikopolitikou;' paragonta", dioti wJ episthwn den nporei' na; ejhghsh/thn iJstorian basei pneumatikh' ajiw hJparagontwn. Prepei na; ejmeinh/sto; ejpeirikon epipedon. AuJh; hJ ajlanania tou' iJstoriomou' einai kai; oiJ logo" dia; ton oJpoibn oiJ iJstoriqe;" ejhghsei' nowe" tou' pollaki" den iJkanopoiouh. Leipei kati, efa" uJperbatiko;" paragwn. Kata; ton Logon tou' Qeou', pera apo; ta; iJstoriqa; sunbanta ufarcei kai; hJ pneumatikh; diastasi", oiJ nowi tou' pneumatō", oiJ

οφοιοι, ναβιστα, κρυβονταί πιασάπο;τα;ιστορικά; γεγονότα. Touto diatupwmetai safw" eif to;Biblion tou profhtou Danihl, opou pisw apo;ti;" apofasei" kai;ejergeie" ajqrwpinwn proswpikothtwn (p.c. twh Naboucodonosoro", Dareiou kai; Alexandrou) ejergouh pneumatikoi;paragonte".²⁸ H ejpeiria twh ajrcainw Ajhnaiwn epikentrwnei thn prosochm na" eif efan qeion nonon oJofoiob" efei ejerghsei polle;" fore;" eif thn istorian th" ajqrwpothto": thn tinwrian th" ajazonikh" sumperifora".

Ustera apo;aufhn thn ajaskophsin, hJofioia kaqista/faneran thn ejwterikhn ajmibaiothta sti;" scesei" twh triwh ejmowiwh koro"-upri"-afh sthn periptwsin twh Ajhnw, qa;mporousane iJw" na;ajtilhfqoume thn epikairothta twh triwh aujw h lexwn kai;gia;thn shmerinh katastasin, touJ aviston ofon afora/thn stasin tou newterou ajqrwpou pro;" to;euaggelion.

Den uparcei ajfibolia ofi se;genike;" gramme;" oJ shmerino;" dutiko;" ajqrwpo" einai oJpleon ajazwn ajqrwpo" th" istoria". OiJlogoi einai polloi;kai; scetizontai ne;politistikou;" kai;politismikou;" paragonte" ajlla;sth telikhn ajavusin einai hJ negavh episthmnikh;kai;tecnologikh;proodoV tou. Kai;einai bebaiw" ajhqe;" ofi kata;tou;" teleutaiou" aijna" oiJnewtere" ijlev", oiJdiafore" episthme", oiJkoinwrike;" sunqhke" ejgasia" kai; diabiwsew", hJjatrikh;periqalyi", oiJajqrwpistike;" drasthriothte" se; diaforou" tomei" dia;mian pleon ajqrwpinhn zwia, kai;ajlla polla;efoun ajcisei na;pareoun ston dutikon ajqrwpon nian ajwteran poiothta th" fusikh" tou zwh" pou;einai prwtofanh;" sthn istorian tou. Jdiw" hJproodo" tou" eijkostou"aijwo" kai;hJsunecisiV th" ston eijkoston prwton aijna efei qanpwsei to;pedion ofasew" tou shmerinou" ajqrwpou. Zouhe sth epochn twh doruforn, tou upologistou;kai;tou diadiktuou. Kat jaujon ton tropou efei ajcisei ofi igon kat j ofi igon na;sbhuh/to;parelqou kai;na;parercetai wJ skia;. Shmera, gegonota tou prwtou hJisew" tou" eijkostou"aijwo" apotelouh dia;nega tmha th" nea" genea" ajcain istoria! To;istorikon plasion twh newn fainetai na;hnai ta;teleutaia pente-deka efh, ejwto;pragmatikw" sugcronon di jaujou;" einai"to; teleutaibn monteion"!

Jpo;toiauta" prouqesei" den einai kaqou tou duskolon na;ejmohswmen ton shmerinon tropou tou skeptesqai. J shmerino;" ajqrwpo" xekinwta" apo;to;tecnologikon tou qauha kai;nh;efonta" katalabei ofi oJajqrwpo" den nporei"na;zhsh/ nonon ne;"afon" ajlla;creiazetai na;trafh;kai; hJyuchvou, to;pneuma tou, oJnou" tou: dhl. na; oJoklhrwqh/wJ ajqrwpo", na;geuqh/thn zwia toson ston fusikon ofon kai;ston pneumatikon tonea, efei katastei"quma th" tecnologia" tou. To;pneumatikon peribaJlon tou efei surriknwqei" kai;den gnwrizei apo; pou" efceetai kai;pou upagei. Ta;ejdiaferontav tou kai;otropo" zwh" tou upagoreuontai apo;thn epiqumia kai;piesin na;apokthsh/to;teleutaibn prouion pou;epei kanai thn ejfanisin tou, eife aujo;einai efa aujokinhon, efa" upologisth;" eife kapoio hJektronikon ekarthma. Pote;sth istorian

den uphrxe ajqrwpo" pio;kekoresmeno" apo;ton shmerinon ajqrwpon.

Tautocroww" hJugkentrwsi" th" prosoch" tou sta;ulika;agaqa;epei oJlhghsei sthn upotinhsin twh pneumatikwh ajiw. J polu" kosmo" ejdiaferetai nonon gia;of ti nporei"na;ijlh/ na;aggixh/kai;na;geuqh/ H pneumatikh;diastasi" efei scedon ekleiyei. Aujo; den shmainei ofi oJLogo" tou Qeou"ajtitiqetai pro;" thn proodon kai;ton politismou, ajlla;of den uparch/ iJsorropia metaxu;th" tecnologikh" proodon kai;th" pneumatikh" diastasew". Jenw sthn tecnologia" oJ ajqrwpo" ejine giga", ston cwron tou pneumatou" kathuthse naho".

To;tragikoteron ofw" einai ofi thn stasin aujhn pro;" ta;pragmata tou pneumatou" thn efoun uiJqethsei kai;ajqrwpoi th" ekklhsia", ajkribw" ekeinwi apo;tou;" ofoiou" qa;eperimene kanai;" na; einai pneumatikoi;hgetai. Kai;gia;na;ajafew efa nonon paradeigma, sthn Souhdian efei ginei tosh ehtono" diafhhsi" uper th" oJofulofilia" apo;ofla ta;nazika;nesa ejhmerwsew" ne;thn uposthrixin th" kubernhsew" dia;scetikh" nonqesia", wste ofi iflio" oJajciepiskopo" na;ijscurizetai ofi toson oJ Japostolo" Paulo" ofon kai;oiJoipoi;suggrafei" th" Kainh" Diaqhkh" den ejnwrian thn oforfon, eujenh, filosofigkh oJofulofilian pou;gnwrizonen shmera, para;nonon nian eijwloIatrikh, banauson oJofulofilian. W" ek toutou oiJqesei" th" Kainh" Diaqhkh" peri;cristianikh" hjikh" den einai desneutike;" gia;thn shmerinh ekklhsian. Edw prokeita;peri;eho;" "Cristianismou" oJofoiob" ouJlemian scasin efei ne;thn Kainh Diaqhkh kai; thn apokatuyin tou qeio qelhwato". Touto einai to;negaion problhma pou;ajtinetwpizonen kai;to; ofoiob efei oJlhghsei ston apocristianismou" tou Dutikou"kosmou.

OiJajqrwpoi aujo;ofe nonon efoun plhrhn agnoian twh pragmatw th" ajcain" epoch", ef j ofon sterouhntai klassikh" paideia", ajlla;akomh ceiroteron, tetufwmenoi apo;ton shmerinon koron efoun uiJqethsei ubristikhn stasin ehanti tou Logou tou Qeou. Qewrouh ofi hJgnwzh twh efei megaluteran iJscun apo;thn gnwzh kai;to;qelhma tou Qeou.

OiJperioce;" sti;" ofoiob" qa;mporouse kanai;" na;ajafewq/einai paupole". Se;ofou" tou" tonei" th" zwia kai;peira" uparcei to;aiJqhna th" ajwterothto" tou shmerinou" ajqrwpo ehanti twh progenesterwn genewh, kai;efonew" kai; twh aujoptwn marturwn pou;na" paredwsan thn cristianikhn pistin. EuJlpistw ofw" ofi ta;ajwterw ofi iga lecqenta ajkouh gia;na;peisoun peri;th" ajhqeia" kai;ijscuo" twh triwh lexwn - koro"-upri"-afh - kai;gia;thn ijlikha na" epocha. Jnanfiboww" zouhe sthn epochn tou Korou kai;th" Ubrew". Omw" kai;ta;shmeia th" Ath" efoun ajcisei na; diagrafontai ston ofizonta. Eihe wJ pistoi;na; suneidhtopoihswmen thn pneumatikhn diastasin th" cristianikh" pistew" se ofon th" to;baqo" kai;na; upobaJlwnen ton eJuton na" sunecw" ston elqgon tou Pneumato" wste na;nh;peripeswmen ki jejiei" eif ton koron kai;thn uprin.

Uposhmeiwsei"

- ¹ **Blepe** E. M. Blaiklock, *The Acts of the Apostles: An Historical Commentary* (Tyndale New Testament Commentaries), London: Tyndale Press, 1959, sel. 134.
- ² **Ex** iþou epituch' einai hmetafrasi" eif thn Dhmotikhn: "noiwqete kiofa" cortatoi".
- ³ **Qoukudidou**, *Istoriwn B*, 37-41: Crwmeqa gar politeia/oujzhloush/tou' twh pefa' nomou", paradeigma de;mallon aufoi;ohte" tisin hl ninoumenoi eferou". kai;ofona nen dia;to;nh;ef' oj igou" ajl jef pleiona" oikein dhokratia keklhtai: netesti de;kata;nen tou' nomou" pro' ta;iflia diafora pasi to;ifson, kata;de;thn ajwusin, wj ekasto" ej tw/eujlokimei; ouk apo;nerou" to;pleon ef ta;koina;hlap jajeth" protinatai, oujl jauk kata;penian, efw n gevi aqagon drasai thn poftin, ajiwnto" afaneia/kekwtutai...
Xunelwn te legw thn te pasan poftin th" Ellado" paideusin einai... Monh gar tw n mh ajkoh" kreisswn ef peiran efcetai.
- ⁴ **Jsokratou**", *Panhguriko*, 50: Tosouton d japoletroipen hpofti" hmw n peri;to;fronein kai;legein tou' al lou" ajqrwpou", wsq joiqtauth" naqhtai;tw n al lwn didaskaloi gegonasin, kai;to;tw n Ellhwn ofona pepoiiken mhketi tou' gemou", ajla;th" dianoia" dokein einai, kai; mallon Ellhna" kaleisqai tou' th" paideusew" th' hmetera" hltou' th' koinh" fusew" netevonta".
- ⁵ **Meeri shwera monon oSaxiph** epei qewrhqei akio" na;sugkatalecqh/ne;tou' Aijscuton, Sofoklhn, kai;Eujripidhn.
- ⁶ **D Hrodoto**", bebaia, grafei thn Istorian tou eif thn jwnikhn, hlofoia topoqeteitai ujhla;eif thn logotecnikhn klimaka apo;ton sunpatriwtn tou Dionusion ton Alikarnassea, oteleutaio" ofw" grafei eif thn Attikhn.
- ⁷ **Blepe** Chrys C. Caragounis, *The Development of Greek and the New Testament, Morphology, Syntax, Phonology, and Textual Transmission*, Tubingen: Mohr, 2004, sel. 26-63.
- ⁸ **Dnhrou**, *Ddusseia*, KD v351-52: Zeu'pater, hrh ef jefte qeoi;kata;makron Dlunpon, eijejeon mhsthre" ajasqal on ubrin efisan.
- ⁹ **Qeognido**", *Elegeiwn A* y747-51: ti" dhken broto;" ajllo", ofw n pro' touton, epeita afoit jajjanatou", kai;tina qunon efw n, oþpot jajhr afliko" kai;ajasqalo", oufe teu ajdro;" oufe teu ajjanatwn nhin aj euomeno", ubrizh/ploutw/kekorhmeno";
- ¹⁰ **Kata**;ti" apoyei" tw n eijlikwn hprwntera qrhskia th" Ellado" hto eujabikotera th" klassikh" kai;ofi eþtrefeto se;cqonie" qeothte", aiJpleistai tw n ofoiwn ne;thn parodon tou' cromou ajhlqon eif ton Dlunpon, prb. N. Papacatzh, *H qrhskia sthn ajcaia Ellada*, Aqhna: Ekdotikh; Aqhwn, 2a ekd., 1996, kaqw" kai;suntomwteron, tou' ijliou, «Muqologia kai; Qrhskia» ej Ellhnikh; Muqologia, gen. epopt. I. Q. Kakridh; tom A: Eijagwgh;sto;muqo, sel. 225-39.
- ¹¹ **Parab.** Ranulf, *The Jealousy of the Gods*, ijliait. tom Aysel. 63-114 kai;tom Bysel. 28-41.
- ¹² **Parab.** ti" ajetrhte" ejwtike" iistorie" tou'Diof, p.c. stou' Onhron, *Ddusseia*, IA v260-70, *Hsiodon*, *Qeogonia*, 886-932, th" Dhhtro", *Hsiodon*, *Qeogonia*, 969 ef., th" Afrodith" ne;ton Arhn, *Onhron*, *Ddusseia* 8: 266-366, kai;ne;ton Agcishn, *Hsiodon*, *Qeogonia*, 1008 ef.
- ¹³ **Blepe Dnhrou**, *Jlia* v E v373 ef., 418-25, 760 ef.
- ¹⁴ **Parab.** *Dnhrou*, *Jlia* v E v330 ef., 890.
- ¹⁵ **Dnhrou**, *Jlia* v E j330-32, 348-51: «Eike, Dio' qugater, polewou kai;dhiothto": eijde;sug jef poftonon pwlhseai, hte s jowj rlgheisin poftonon ge kai;eic jeferwqen puqhai».
- ¹⁶ **Eujripidou**, *Iwn* 449-51: «ouket jajqrwpou" kakw" legein dikaion, eijta;tw n qew n kala; ninoumeq j».
- ¹⁷ **Aristofanou**", *Eijhnh* 57-63: «wZeu' tiwote bouleuwi poiein; kataqou to;korhna: mh;jkorei thn Ellada. ... wZeu' ti draseiwi" poq jhwn to;lew n; lhsei" seauton ta;" pofti" ejkokkisa"».
- ¹⁸ **Aristofanou**", *Nefejai* 366: j Zeu' ... ouj umpio" oujqeo v eþtin; poib" Zeu v; oujnh;lhrhsei": oujl jefstin Zeu v (j Zeu' ... oJPlumpio" den einai qeo v; Poio;" Zeu v; nh;legei" ajohsie": den uþarcei kanei;" Zeu v).
- ¹⁹ **Ide** *Platwno*", *Prwtagora*" 326 d.
- ²⁰ **Ide** *Platwno*", *Qeaithto*", 183 B: pant jajdra pantwn crhnatwn netron einai.
- ²¹ **Ide** *Platwno*", *Nomoi*, I v
- ²² **Prbl.** *Platwno*", *Nomoi*, I v884: «kai; megalutera tw n al lwn einai oiJakol asiw" kai;oiJubrei" tw n new n, ki jakouh ceirotera ofan giwntai eif baro" tw n iþrw n (megista de;dh;tw n loipw n aiJtw n new n ajkolasiai te kai;uþrei", eif megista deyoftan eif iþra;giwntai).
- ²³ **Ecei** lecqei'ofi hlexi" afh den crhsinopoieitai eif thn Attikhn pezografian, parab. p.c. D. Dhnhtrakou, *Mega Lexikon ofh" th" Ellhnikh" Glwssh*", *Ihmma afh. kaqw"* kai;Liddell Scott Jones, *Lexicon, Ihmma afh. H lexi*", ej toutoi", ajanta/eif to;Dhmsqemou", *Peri; th" Parapresbeia*", 247 kai;248, ajfalw", ofw", wj paraqema ek tou'Sofokleou".
- ²⁴ **Onhrou**, *Jlia*", IQ v86-94. Prb. *Jlia* v A v43-53.
- ²⁵ **Hsioudou**, *Erga* kai; *Hnerai*, 213 ef.
- ²⁶ **Aijscutou**, *Aganemwn*, 1432-33: "na;thn teleian Dikhn th" korh" nou, thn Athn kai;thn Erinun, ejw;kata;to;peprwneon eþfafa aufo n". (na;thn teleion th" ejh" paido' Dikhn, Athn Erinun q j aisi toud jefsfax jefw).
- ²⁷ **H new metafrasi**" to;apodiwei ek iþou euftoca: "prin aj jton ol eqro paei hla azoneia".
- ²⁸ Bl. l.c. C. C. Caragounis, "History and Supra-History. Daniel and the Four Empires" ej *The Book of Daniel in the Light of New Findings*, ed. A. S. van der Woude (*Bibliotheca Ephemeridum Thelographicarum Lovaniensium* CVI), Leuven: Peeters 1993, sel. 387-397.

Μνημόσυνο στο Ευαγγελικό Έργο στο Ιράκ

Το κείμενο που ακολουθεί σκοπό έχει να ευαισθητοποιήσει τους πιστούς για την τραγική κατάσταση της Χριστιανικής Εκκλησίας στο Ιράκ εξαιτίας του πολέμου για τον οποίο η ΕΕΕ είχε διακηρύξει την αντίθεσή της τον Φεβρουάριο του 2003.

Από τα Νέα της MERF
(Middle East Reformed Fellowship)¹

Η Απαρχή της Παρουσίας του Ευαγγελίου στο Ιράκ

Αρχαιολογικές έρευνες δείχνουν ότι πολλοί Ιουδαίοι που παρέμειναν στην Μεσοποταμία μετά την Βαβυλωνιακή Αιχμαλωσία, μεταστράφηκαν στον Χριστό στην διάρκεια του πρώτου αιώνα. Οι Συναγωγές κατέληξαν να λειτουργούν ως τόποι συνάντησης Χριστιανών. Όλη η περιοχή έγινε «Χριστιανική» και δεν βίωσε τους διωγμούς των πρώτων χριστιανικών αιώνων. Από νωρίς, όμως, λόγω αιρετικών διδασκαλιών η Εκκλησία της Μεσοποταμίας διαιρέθηκε με αποτέλεσμα να καταντήσει το κέντρο του Νεστοριανισμού και της Αντιχαλκηδώνιας κίνησης. Διαμάχες για την εξουσία μεταξύ των κληρικών οδήγησαν την Εκκλησία σε διάιρεση. Οι Μουσουλμανικές ορδές κυριάρχησαν στην περιοχή δίχως ιδιαίτερη αντίσταση. Οι Χριστιανοί κατέφυγαν στα βουνά του βορρά. Στις αρχές του '20, οι Χριστιανοί υπολογίζονταν στο 30% του πληθυσμού του Ιράκ. Ωστόσο, η μετανάστευση και η περιορισμένη τεκνογονία περιόρισαν τον Χριστιανικό λαό στο περίπου 8%, που κατανέμεται μεταξύ της Καθολικής και της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας (Χαλδαίοι, Ασσύριοι, Έλληνες και Αρμένιοι).

Η Εξέλιξη της Αναμορφωμένης Παρουσίας

Η Αναμορφωμένη παρουσία στο Ιράκ και στον Αραβικό Κόλπο γενικότερα ξεκίνησε το 1836 με τις προσπάθειες δυο Αμερικανικών Εκκλησιών που αποτελούνταν από μετανάστες, την Γερμανική Αναμορφωμένη Εκκλησία στις ΗΠΑ (RCUS) και την Ολλανδική Αναμορφωμένη Εκκλησία στην Αμερική (RCA). Και οι δυο ήταν πιστές στις Γραφές, στην Αναμορφωμένη πίστη, και στην Μεγάλη Αποστολή. Σε λιγότερο από πέντε χρόνια ξεκίνησε να λειτουργεί μια συνάθροιση στα βορειοανατολικά της Μοσούλης. Στη συνέχεια το έργο επεκτάθηκε νότια κι ανατολικά. Συναθροίσεις οργανώθηκαν στο Κιρκούκ, στην

Βαγδάτη και στην Βασόρα ενώ δινόταν η μαρτυρία σε πολλά άλλα σημεία του Ιράκ. Η Εκκλησία που γεννήθηκε ονομάστηκε Η Εθνική Ευαγγελική Εκκλησία. (Ο όρος «Αναμορφωμένη» δεν είναι μεταφράσιμος στ' Αραβικά). Μια Αραβική Ομολογία της Χαϊδελβέργης προετοίμαζε τους νέους πιστούς για τη συμμετοχή τους ως μέλη της Εκκλησίας. Δυστυχώς, δεν υπήρξαν αυτόχθονες ποιμένες με αποτέλεσμα όταν οι ιεραπόστολοι συνταξιοδοτήθηκαν ή δεν μπόρεσαν να επιστρέψουν, οι τοπικές Εκκλησίες να αποσταθεροποιηθούν. Οι μεγαλύτερες στα μεγάλα αστικά κέντρα εξυπηρετήθηκαν από Αιγυπτίους ποιμένες. Ενώ άλλες ποτέ δεν μπόρεσαν να ανανήψουν.

Οι Εκκλησίες στο Ιράκ απολάμβαναν περισσότερη ελευθερία επί καθεστώτος Σαντάμ Χουσεϊν απ' ότι απολαμβάνουν σε οποιαδήποτε άλλη χώρα της Μέσης Ανατολής σήμερα. Ένας Ιρακινός πρεσβύτερος είχε πει, "Σήμερα στο Ιράκ μπορείς ελεύθερα να πραγματοποιήσεις οποιαδήποτε θρησκευτική πράξη όσο δεν την αναμειγνύεις με την πολιτική και δεν βάζεις σε κίνδυνο την κοινωνική σταθερότητα της κοινότητας". Ωστόσο, ο πόλεμος του Κόλπου και οι οικονομικές κυρώσεις του ΟΗΕ κατάρρεψαν την οικονομία του Ιράκ. Πολλοί πιστοί έχασαν τις επιχειρήσεις τους και τις δουλειές τους και οδηγήθηκαν στην φτώχεια. Η MERF έχει προσφέρει μόνιμη υποστήριξη στις Αναμορφωμένες συναθροίσεις που έχουν απομείνει: δύο στην Βαγδάτη (μία Αραβική και μία Ασσυριακή), και από μια στην Μοσούλη, στο Κιρκούκ (και οι δυο βόρεια της Βαγδάτης) και στην Μπάσρα (πόλη με λιμάνι στα νότια). Η έκτη συνάθροιση στην Ερμπίλ έχει κλείσει.

Αντίκτυπος από τον Πρόσφατο Πόλεμο στο Ιράκ

Η πρόσφατη κατοχή του Ιράκ και η συνεχιζόμενη αποσταθεροποίηση έχουν επιφέρει τρομερά προβλήματα στις Εκκλησίες. Σχεδόν το ένα τρίτο όλων των προσώπων των συναθροίσεων έχει εγκαταλείψει τη χώρα για άλλους τόπους, ενώ η εκκλησιαστική συμμετοχή αυτών που έχουν μείνει έχει μειωθεί δραματικά. Μόνο στο Κιρκούκ η ασφάλεια είναι ικανοποιητική και όπου ένας καλός αριθμός συνεχίζει να εκκλησιάζεται. Μεταξύ εκείνων που εκκλησιάζονται είναι πολλές νεαρές χήρες και άλλοι των οποίων τα αγαπητά τους πρόσωπα έχουν σκοτωθεί ή τραυματιστεί στον τελευταίο πόλεμο και στις εχθροπραξίες που ακολούθησαν. Η μεγαλύτερη Αραβόφωνη Εκκλησία στην Βαγδάτη η οποία πριν τον πόλεμο είχε δύο λατρείες την Κυριακή το πρωί και αριθμούσε συνολικά 1.200 άτομα, τώρα μόνο γύρω στα 40-66 άτομα, που ζουν στην γύρω περιοχή, εκκλησιάζονται για μια και μόνο συνάθροιση, ενώ ο Ασσύριος ποιμένας αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Βαγδάτη. Στην Εκκλησία του μόνο 15 άτομα πλέον μαζεύονται την Κυριακή κι αυτό μόνο όταν υπάρχει κάποια σχετική ασφάλεια. Ο ποιμένας της Εκκλησίας της Μοσούλης επίσης έπρεπε να φυγαδευτεί για να σώσει την ζωή του. Σήμερα διακονεί μια σχετικά μεγάλη Εκκλησία από πρόσφυγες Ιρακινούς στην Δαμασκό της Συρίας. Από τότε που ξεκίνησε ο πόλεμος έχει χαθεί κάθε επαφή με δύο άλλες μικρότερες ομάδες από Σίτες προσήλυτους στο νότιο Ιράκ, περιοχές όπου σήμερα επικρατεί ένας 'Ιρακικού' τύπου Ισλαμικός νόμος.²

Ένα Ερώτημα: Με τέτοιο εξελίξεις (κι άλλες

ανάλογες που δυστυχώς θ' ακολουθήσουν) ποια απάντηση σήμερα δίνουν όλοι εκείνοι οι Ευαγγελικοί που καταδίκασαν την Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία για την θέση της εναντίον του πολέμου (έναν πόλεμο που θεωρητικά γινόταν στ' Όνομα του Θεού, της Δημοκρατίας και της ευκαιρίας για ευαγγελισμό κι επέκταση της Βασιλείας του Θεού);

*Για την μετάφραση και τα σχόλια:
Αιδ. Μελέτιος Β. Μελετιάδης*

Υποσημειώσεις

¹ Αναμορφωμένη Κοινωνία Μέσης Ανατολής

² Από το [The Salt Shaker](#). The Monthly Newsletter of First Presbyterian Church North Shore, Ipswich, MA. Απρίλιος 2006

Νέα Πρόταση τροπολογίας που αφορά σε θρησκευτικά θέματα

Μετά την πρόταση Ν.Αλιβιζάτου και της Εταιρίας δικαιωμάτων του ανθρώπου, που όμως απορρίφθηκε, φαίνεται ότι άρχισε μία κινητικότητα μεταξύ των βουλευτών των κομμάτων σχετικά με τα διάφορα λιμνάζοντα θέματα που έχουν να κάνουν με τις σχέσεις πολιτείας και εκκλησίας. Μία πρώτη κίνηση ήταν ο νόμος για την αποτέφρωση των νεκρών, που ψηφίστηκε πριν από λίγο καιρό. Τώρα κατατέθηκαν οι παρακάτω προτάσεις για τους δύο μεταξικούς νόμους. Οι νόμοι αυτοί ντε φάκτο έχουν καταργηθεί. Αλλά το γεγονός είναι ότι παραμένουν σε ισχύ, και εκθέτουν την χώρα μας, εφόσον δεν καταργούνται ντε γιούρε.

Νομίζουμε ότι η τροπολογία η σχετική με την οικοδόμηση ναών άλλων θρησκειών και δογμάτων αφαιρεί από τους ώμους των ορθόδοξων μητροπολιτών ένα μεγάλο βάρος. Η νεφελώδης διάταξη η σχετική με τον προσηλυτισμό (το «μορμολύκειο» (=σκιάχτρο) του προσηλυτισμού κατά τον Δημήτριο Καλοποθάκη) παραμένει, δηλαδή δεν εξηγεί τι αποτελεί και τι δεν αποτελεί προσηλυτισμό, αλλά οπωσδήποτε δεν επισύρει τις ποινές που επέσυρε μέχρι τώρα.

Εισηγητική Έκθεση

Παρά την πρόδηλη αντισυνταγματικότητά του και της αλλεπάλληλης εκθέσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης που μέμφονται την Ελλάδα, το ισχύον καθεστώς, το οποίο διέπει την ανέγερση ναών και χώρων λατρείας όλων των θρησκευτικών ομολογιών και δογμάτων, εξακολουθεί να εμπλέκει στη διαδικασία έκδοσης της σχετικής άδειας τους κατά τόπους μητροπολίτες της Ορθόδοξης Εκκλησίας, καθώς και το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Η έγερση ναού άλλης θρησκείας, δίχως την άδεια του οικείου Μητροπολίτη της Ορθόδοξης Εκκλησίας και την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων τιμωρείται ως πλημμέλημα, το δε σχετικό οίκημα καταδαφίζεται.

Με την προτεινόμενη τροπολογία, καταργούνται οι ανωτέρω σχετικές ρυθμίσεις του άρθρου 41 του Α.Ν. 1369/1938. Καταργούνται, επίσης, οι αρμοδιότητες του Γραφείου Ναοδομίας και η ευθύνη για την έκδοση άδειας οικοδομής, αλλά και για την αναθεώρησή

της, ανατίθεται στις οικείες πολεοδομικές αρχές. Η άδεια εκδίδεται ύστερα από προηγούμενη γνώμη της Επιτροπής Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (στο εξής ΕΠ.Α.Ε.) και, προκειμένου για ναούς που έχουν χαρακτηριστεί ως μνημεία, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων. Για την περίπτωση ναών και χώρων λατρείας προβλέπεται, όπως συνολικώς και για τα κτήρια όλων των χρήσεων, κατ' αρχήν η εφαρμογή των γενικών πολεοδομικών διατάξεων, των ειδικών ρυθμίσεων που ισχύουν ανά περιοχή και των διατάξεων του κτηριοδομικού κανονισμού, που αφορούν κτήρια της κατηγορίας συνάθροισης κοινού. Καταργείται, τέλος, και το Β.Δ. 20/5-2/6/1939, "Περί εκτελέσεως διατάξεων του Α.Ν. 1672/39, περί τροποποιήσεως του Α.Ν. υπ. αριθμ. 1363/1938 περί κατοχυρώσεως των άρθρων 1 και 2 του εν ισχύι Συντάγματος", στις διατάξεις του οποίου, πέραν των όσων αναφέρονται στην εξειδίκευση του καταργούμενου άρθρου 41 του Α.Ν. 1369/1938, αποτυπώνεται πλήρως και το αυταρχικό πνεύμα της εποχής εκείνης (παρέμβαση του οικείου αστυνομικού τμήματος στην ανωτέρω διαδικασία αδειοδότησης).

Κείμενο Τροπολογίας Ναοί και χώροι λατρείας

1. Για την ανέγερση ναού ή χώρου λατρείας των ομολογούντων οποιαδήποτε θρησκεία εκδίδεται σχετική άδεια οικοδομής από την αρμόδια πολεοδομική αρχή, ύστερα από γνώμη της οικείας ΕΠ.Α.Ε. Η άδεια εκδίδεται ή αναθεωρείται ύστερα από αίτηση του ιδιοκτήτη ή του νόμιμου εκπροσώπου του οικείου νομικού προσώπου και διέπεται από τις γενικές πολεοδομικές διατάξεις και τις τυχόν ειδικές διατάξεις που ισχύουν ανά περιοχή. Άδεια απαιτείται, επίσης, για τη διεξαγωγή οποιασδήποτε οικοδομικής εργασίας, προσθήκης ή ανακατασκευής σε υφιστάμενους ναούς, ανεξαρτήτως του χρόνου έκδοσης της αρχικής άδειας και της υπηρεσίας που την εξέδωσε. Για τους ναούς που έχουν χαρακτηριστεί ως μνημεία απαιτείται, επί πλέον, η σύμφωνη γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων.

2. Στις περιπτώσεις των ναών και χώρων λατρείας των ομολογούντων οποιαδήποτε θρησκεία εφαρμόζονται οι διατάξεις του κτηριοδομικού κανονισμού, που διέπουν τα κτήρια συνάθροισης κοινού (άρθρο 346 περ. Γ', του Π.Δ. 14.7-27.7.1999).

3. Οι σχετικές με τα ανωτέρω αρμοδιότητες του Γραφείου Ναοδομίας (Κανονισμός 66/1993, Α' 47) καταργούνται

Εισηγητική Έκθεση

Μία από τις καινοτομίες του Συντάγματος του 1975 ήταν η ουσιαστική και συστηματική μετατόπιση της αποδοκμασίας του προσηλυτισμού. Έτσι, μετά το 1975, με την απαγόρευση του προσηλυτισμού στο άρθρο 13 §2 του Συντάγματος, επιζητείται πλέον η προστασία όχι της επικρατούσας στην Ελλάδα θρησκείας (η οποία καθορίζεται στο άρθρο 3 του Συντάγματος και την οποία συνόδεε έως το 1975 η απαγόρευση του προσηλυτισμού), αλλά της ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης.

Ωστόσο, τριάντα και πλέον έτη από τη θεσμοθέτη-

ση του άρθρου 13 του Συντάγματος του 1975, οι αναγκαστικοί νόμοι της μεταξικής δικτατορίας, σχετικώς με τον προσηλυτισμό, εξακολουθούν να παραμένουν σε ισχύ, παρά την ασυμβατότητά τους με το συνταγματικό μας κείμενο, αφού τιμωρούν αποκλειστικώς τον προσηλυτισμό, που στρέφεται εναντίον ομολογούντων την επικρατούσα στη χώρα μας θρησκεία. Η διατήρηση στην έννομη τάξη μας αυτής της νομοθεσίας διασύρει διεθνώς τη χώρα, αφού -πέραν των δικαστικών αποφάσεων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που την παμερίζουν ως κακώς εφαρμοζόμενη- οι ετήσιες εκθέσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης για το σεβασμό των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων που χαρακτηρίζουν ως "θλιβερό γεγονός" κι ως αφορμή ενδεχόμενης άσκησης πίεσης σε ετεροδόξους.

Η προτεινόμενη τροπολογία α) καταργεί και τυπικά τις περί προσηλυτισμού διατάξεις της προπολεμικής περιόδου ως κοινωνικώς παρωχημένες και αναντίστοιχες προς τη σημερινή συνταγματική πραγματικότητα, και β) επαναπροσδιορίζει την αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος του προσηλυτισμού, κατά τρόπο σύμφωνο με το ισχύον Σύνταγμα. Προβλέπονται οι ανάλογες ποινές, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο ζήτημα του προσηλυτισμού ανηλίκων.

Κείμενο Τροπολογίας Απαγόρευση Προσηλυτισμού

1. Μετά το άρθρο 335 του Ποινικού Κώδικα προστίθεται νέο άρθρο 335^Α, το οποίο έχει ως εξής:

Άρθρο 335^Α Προσηλυτισμός

1. Όποιος ασκεί αθέμιτες πιέσεις σε άλλον, με σκοπό να τον εξαναγκάσει να μεταβάλει τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις, τιμωρείται με πρόστιμο.
2. Με φυλάκιση έως έξι μηνών τιμωρείται η πράξη της προηγούμενης παραγράφου, αν ο παθών είναι ανήλικος.
3. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

2. Το άρθρο 4 του Α.Ν. 1368/1938 "Περί κατοχυρώσεως διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του εν ισχύι Συντάγματος" (Α' 305), όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 του Α.Ν. 1672/1939, καταργείται.

Οι προτείνοντες Βουλευτές: κ.κ. Μ. Βαρβιτσιώτης, Α. Σπηλιωτόπουλος, Ν. Γεωργιάδης (Ν.Δ), κ.κ. Αν. Λοβέρδος, Μαρία Δαμανάκη, Ευαγγελία Σχοιναράκη, Σουλβάνα Ράπτη, Τ. Χυτήρης (ΠΑΣΟΚ), κ. Γ. Χουρμουζιάδης (ΚΚΕ), κ. Φ. Κουβέλης (ΣΥΝ), κ.κ. Αν. Ανδριανόπουλος και Στ. Μάνος (Ανεξάρτητοι Βουλευτές)

Χωρίς τη γνώμη μητροπολίτη εφ' εξής η ανέγερση ναών

Στην Ολομέλεια του Σώματος αναζητούνταν ένας τίμιος συμβιβασμός για τις δύο τροπολογίες περί ναοδομίας -που αφορά και την ανέγερση τζαμιών- και προσηλυτισμού που είχαν καταθέσει την προηγούμενη εβδομάδα βουλευτές από όλες τις πτέρυγες της Βου-

λής. Ήδη από τις πρώτες στιγμές μετά τη σύγκρουση των δύο μαχητικών στο Αιγαίο, βουλευτές της Ν.Δ., αλλά και των υπολοίπων κομμάτων, που είχαν συνοπογράψει τις δύο τροπολογίες, προβληματίζονταν για τον τρόπο πολιτικού χειρισμού. Δεν είναι, τυχαίο, άλλωστε ότι την τροπολογία στήριξαν, κατά τη χθεσινή συνεδρίαση, οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ με ιδιαίτέρως προσεκτικό λόγο.

Η υπουργός Παιδείας κ. Μαριέττα Γιαννάκου υιοθέτησε, εν τέλει, μόνον τη ρύθμιση που προβλέπει την κατάργηση της γνωμοδότησης του οικείου ορθόδοξου Μητροπολίτη για την ανέγερση ναών ή ευκτηρίων οίκων άλλων δογμάτων. Για τα θέματα της Ναοδομίας παρέπεμψε στο αναμενόμενο για τον Σεπτέμβριο νομοσχέδιο του ΥΠΕΧΩΔΕ για τις οικοδομικές άδειες, ενώ απέρριψε την πρόταση μετατροπής του αδικήματος του προσηλυτισμού σε πλημμέλημα.

Ως προς τη γνώμη του μητροπολίτη, σημείωσε ότι "εν τη πράξει η Εκκλησία συνήθως απαντά αρνητικά, όμως το υπουργείο δεν έχει λάβει ποτέ υπ' όψιν του την άποψη αυτή". Όπως αποκάλυψε "βρίσκονται σε εξέλιξη συζητήσεις για την ανέγερση τζαμιού, ενώ εκκρεμεί η χορήγηση άδειας ναού για τους πιστούς του δωδεκάθεου". Η κ. Γιαννάκου συμφώνησε ότι "η γνώμη του μητροπολίτη δεν είναι απαραίτητη", διευκρινίζοντας ότι την ίδια άποψη έχει και η Εκκλησία. Δεσμεύθηκε δε ότι θα φέρει, νέα τροπολογία με την οποία θα καταργείται η σχετική πρόβλεψη. Ωστόσο, η υπουργός Παιδείας υπήρξε κάθετη στο ζήτημα της χορήγησης από το υπουργείο άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ναών που παραμένει ως έχει.

Συνταγματικούς λόγους επικαλέστηκε για την απόρριψη της τροπολογίας περί προσηλυτισμού. Υποστήριξε ότι η καταδίκη της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο δεν αφορούσε το Σύνταγμα, αλλά τον τρόπο εφαρμογής του νόμου.

"Με την αποδοχή της τροπολογίας, έστω και εν μέρει, αίρεται ένας εκ των δύο λόγων που η Ελλάδα καταδικάζεται ετησίως από το Συμβούλιο της Ευρώπης", σχολίασε από την πλευρά του ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ κ. Ανδ. Λοβέρδος.

Αντίδραση υπήρξε και από τον βουλευτή Σερρών της Ν.Δ. Ευγ. Χαϊτίδη, για τους ακριβώς αντίθετους λόγους. Επεσήμανε ότι "στόχος είναι η αποδυνάμωση της Εκκλησίας".

Η Σαντορίνη και οι δέκα πληγές του Φαραώ

Έξι αιγυπτιακοί πάπυροι που αποκρυπτογραφήθηκαν πρόσφατα και περιέχουν ιατρικές συμβουλές "δείχνουν" την έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης ως υπαίτια για τις δέκα πληγές του Φαραώ.

Σύμφωνα με το βιβλίο "Εξοδος" της Παλαιάς Διαθήκης, ο Θεός έστειλε δέκα συμφορές στο βασίλειο της Αιγύπτου για να πείσει τον Φαραώ να αφήσει ελεύθερο τον λαό του Ισραήλ να επιστρέψει στην Παλαιστίνη. Στην ελληνική μετάφραση της Εξόδου από τους εβδομήντα σοφούς της ππολεμαϊκής εποχής οι συμφορές αυτές αποκαλούνται "πληγές". Φαίνεται ότι ο όρος αυτός δεν είναι τυχαίος. Μια νέα θεωρία, που βασίζεται στην αποκρυπτογράφιση έξι αιγυπτιακών

παπύρων, υποστηρίζει ότι οι περισσότερες από τις 10 πληγές μπορούν να ερμηνευθούν ως αποτέλεσμα της όξινης στάχτης και βροχής που έπεσαν στην Αίγυπτο μετά τη γιγαντιαία έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης και προκάλεσαν, μεταξύ άλλων, χημικά εγκαύματα σε ανθρώπους και ζώα.

Η έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης την εποχή του χαλκού είχε σίγουρα πολύ σημαντικά αποτελέσματα στα νησιά του Αιγαίου Πελάγους και στις γύρω παράκτιες περιοχές. Το πιο εμφανές σήμερα αποτέλεσμα είναι, φυσικά, ο τεράστιος κρατήρας μπροστά από τα Φηρά, που έχει "καταπιεί" το μεγαλύτερο μέρος του νησιού, όμως οι συνέπειες της έκρηξης είχαν σίγουρα φτάσει πολύ μακρότερα. Γεωλογικές έρευνες αποκάλυψαν ότι εκείνη την εποχή είχαν συμβεί "αφύσικα" φαινόμενα σε ολόκληρο τον πλανήτη μας, από επεισόδια όξινης βροχής στη Γροιλανδία και παγετό στην Ιρλανδία και στην Καλιφόρνια ως έντονες κλιματικές αλλαγές στην Κίνα. Σίγουρα στην κοντινή Αίγυπτο τα φαινόμενα θα έπρεπε να είναι πολύ έντονα, όπως υποδεικνύει η ύπαρξη ενός γεωλογικού στρώματος ηφαιστειακής στάχτης από τη Σαντορίνη στα βόρεια παράλια της χώρας. Αναζητώντας ιστορικές αναφορές στο επεισόδιο που προκάλεσε τη δημιουργία αυτού του στρώματος κατά τη 2η χιλιετία π.Χ., οι επιστήμονες διαπίστωσαν ότι οι περισσότερες από τις δέκα πληγές του Φαραώ που αναφέρονται στην Έξοδο της Παλαιάς Διαθήκης μπορούν να ερμηνευθούν ως συνέπειες της πτώσης ηφαιστειακής τέφρας στην Αίγυπτο.

Μια τόσο μεγάλη οικολογική καταστροφή τη 2η χιλιετία π.Χ. θα έπρεπε να είχε αφήσει γραπτά τεκμήρια, ειδικά σε μια χώρα όπου η γραφή σε παπύρους είχε εμφανιστεί ήδη από την 4η χιλιετία π.Χ. Ένα τέτοιο τεκμήριο φαίνεται ότι περιλαμβάνεται σε έξι αιγυπτιακούς παπύρους, στους οποίους αναφέρονται μέθοδοι θεραπείας χημικών εγκαυμάτων, όμοιων με αυτά που αναμένεται να προξενήσει η όξινη βροχή. Μια προσεκτικότερη σύγκριση του κειμένου της Παλαιάς Διαθήκης με το κείμενο των παπύρων και τις σημερινές γνώσεις για τις συνέπειες μιας μεγάλης ηφαιστειακής έκρηξης δείχνει ότι οι εννέα από τις δέκα πληγές του Φαραώ μπορούν να ερμηνευθούν σχετικά αβίαστα ως αποτελέσματα ηφαιστειακών εκρήξεων.

Η έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης χρονολογήθηκε με ακρίβεια πριν από μερικές εβδομάδες, με τη ραδιοχρονολόγηση ενός κλαδιού ελιάς που βρέθηκε θαμμένο σε ηφαιστειακή τέφρα. Συνέβη εκατό χρόνια νωρίτερα από την ως σήμερα δεκτή χρονολογία, κοντά στο 1.600 π.Χ., και είχε μέγεθος 6, ίδιο με αυτό της έκρηξης του ηφαιστείου Κρακατόα, που διέλυσε στα 1883 το νησί Ρακάτα της Ινδονησίας. Ήταν όμως ένα πολύ περισσότερο πολύπλοκο φαινόμενο. Στην αρχή ισχυροί σεισμοί ταρακουνούσαν την περιοχή για αρκετά χρόνια. Στη συνέχεια ακολούθησε η πρώτη φάση της έκρηξης με την εκτόξευση κοκκινωπής τέφρας πλούσιας σε διοξείδιο του θείου. Τέλος, ύστερα από ένα διάλειμμα περίπου ενός έτους, ακολούθησε η δεύτερη, που εκτόξευσε και πάλι τέφρα και λάβα σε μεγάλη απόσταση και εξαφάνισε το μεγαλύτερο μέρος του νησιού.

Ένα σημαντικό τμήμα του κειμένου των έξι παπύρων περιέχει οδηγίες για την αντιμετώπιση δερματικών παθήσεων που δεν προέρχονται από συνηθισμένες για την εποχή εκείνη αιτίες, όπως για παράδειγμα

είναι τα ηλιακά εγκαύματα, για ερεθισμό των ματιών, βήχα, άσθμα και δερματικά έλκη. Όλα τα παραπάνω συμπτώματα μπορούν να ερμηνευθούν ως βλάβες που προέρχονται από επαφή, κατάποση ή εισπνοή οξέων. Αξιοσημείωτο είναι ότι για τα εγκαύματα, τα έλκη και τα ερεθισμένα μάτια δεν συνιστάται πλύσιμο με νερό του Νείλου, συνηθισμένη πρακτική της εποχής, αλλά πλύσιμο με ούρα, άσπιτο υγρό που έχει αλκαλική αντίδραση, ή επιθέματα με λάσπη από νερό πηγής.

Με βάση τα χαρακτηριστικά της έκρηξης και τα συμπτώματα που αναφέρονται στους παπύρους, οι περισσότερες από τις 10 πληγές του Φαραώ ερμηνεύονται με χαρακτηριστική ευκολία. Η κοκκινωπή τέφρα της πρώτης φάσης της έκρηξης, που έπεσε στον Νείλο, έβαψε το ποτάμι κόκκινο, ενώ το διοξείδιο του θείου διαλύθηκε στο νερό και έδωσε θειώδες οξύ. Οι βάτραχοι βγήκαν στη στεριά ακριβώς για να αποφύγουν το μολυσμένο νερό. Το νέφος της τέφρας κάλυψε τον ουρανό, εμποδίζοντας τις ακτίνες του ήλιου να φτάσουν στη γη. Τα ακραία καιρικά φαινόμενα που καταγράφηκαν σε ολόκληρη τη Γη είχαν μεγαλύτερη ένταση στην Αίγυπτο. Έπεσε χαλάζι και οι έντονες βροχές προκάλεσαν τον αφύσικο πολλαπλασιασμό πολλών ειδών εντόμων. Τέλος, η όξινη βροχή και η ηφαιστειακή τέφρα γέμισαν με πληγές το δέρμα των ανθρώπων και προκάλεσαν τον θάνατο των οικοίσιτων ζώων.

Η μόνη "πληγή" που δεν είναι εύκολο να ερμηνευθεί εύκολα ως συνέπεια της ηφαιστειακής έκρηξης είναι ο θάνατος των πρωτότοκων ανθρώπων και ζώων. Τα τελευταία χρόνια έχουν προταθεί πολλές σχετικές θεωρίες, άλλες με μεγαλύτερη και άλλες με μικρότερη επιτυχία. Πάντως δεν είναι απίθανη η εκδοχή ότι μια τέτοια αλληλουχία καταστροφών προκάλεσε τόσο μεγάλες κοινωνικές εντάσεις ώστε αποσταθεροποιήθηκε η κοινωνική ισορροπία και έγινε τελικά δυνατή η διαφυγή των σκλάβων Εβραίων.

Χ. Βάρβογλης, Εφημερίδα "Το Βήμα", 21/5/2006

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ

Ο εκδότης αυτού του περιοδικού και ολόκληρη η οικογένειά του, οφείλουν θερμές ευχαριστίες στους αδελφούς και φίλους, για την συμπαράστασή τους στο πένθος για την απώλεια του πατρός τους Αναστασίου Π. Τσεβά, Πλοιάρχου Ε.Ν., 76 ετών, που συνέβη την ημέρα του Πάσχα.

Ο απελθών γνώρισε την Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία με τον γάμο του πριν από 45 χρόνια και αγάπησε με όλη του την καρδιά την απλότητα του Ευαγγελίου.

Την αγάπη του έδειξε έμπρακτα όλα αυτά τα χρόνια, βοηθώντας πολλούς τομείς του Ευαγγελικού έργου, μεταξύ των οποίων και το περιοδικό μας.

Ήταν άριστος καπετάνιος, πιστός φίλος, τρυφερός παππούς και υποδειγματικός πεθερός. Αντιμετώπισε το θάνατο με γενναιότητα, ευχαριστώντας τον Θεό για τα μαθήματα που του δίδαξε με την αρρώστια του.

«Κυρίαρχα του παντός
Συ οδηγεί μ'ασφαλώς»

ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ ΠΟΥ ΞΕΦΥΓΕ...

Στα χαλάσματα
τριγυρνάνε τα βλέμματα της καρδιάς μου.
Πέφτουν πάνω σ' αγκάθιους φράχτες του μίσους
και γυρίζουνε πίσω ματωμένα.
Είδαν λειωμένη
κάτω από τη βαρειά την πατούσα
της απάτης του θρησκέμπορα
την πεταλούδα της αδωότητας.

Ω φτωχά μου βλέμματα,
της κιβωτού περιστέρια,
δεν υπάρχει για σας κάποιο πράσινο,
για στεριά!
Τα νερά της βροχής, της οργής
πλημμυρίσαν τα πάντα...

Ένα βλέμμα μονάχα ξεφεύγει,
σφεντονίζεται αφηλά,
έξω από τη βαρύτητα της ανθρώπινης ιστορίας
με στόχο του Θεού την καρδιά.
Ένα κόσμο καινούργιο,
ένα κήπον αμύριστο
για καρδιά μαστοφόρα,
όπου η ψυχή μου σα βρέφος δηλάζει
την Αλήθεια,
την Αγάπη,
την Ομορφιά.

Καθημερινά μου, εσείς, βλέμματα
ματωμένα, χτυπημένα,
καθήστε στ' αναρρωτήριο του χρόνου
ώσπου να γίνετε καλά.
Ένα βλέμμα μου φτάνει, που μούδειξε
τα ουράνια και τ' αδέατα και τα θεία
και με τρέφει μ' αμβροσία...

.....

Γη περίμενε! Θα γυρίσω
όταν τα προβλήματά σου
θάχουν όλα λυθή.

Άγγελος Δαμασκηνίδης

